

**İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN DENETİM
SONUNDA GETİRMİŞ OLDUKLARI
ÖNERİLERİN YÖNETİCİLER TARAFINDAN
YERİNE GETİRİLME DÜZEYİ VE ENGELLERİ
(SİVAS İLİ ÖRNEĞİ)**

Dursun ÇİĞ

Cumhuriyet Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve
Öğretim Bilim Dalı İçin Öngördüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır.

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Erdal TOPRAKÇI

SİVAS
Eylül 2006

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Dursun ÇIĞ tarafından yapılan bu çalışma jürimiz, tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Erdal TOPRAKÇI

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ahmet ÇOBAN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Arzu TAŞDELEN KARÇKAY

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

15 / 09 / 2006

Doç. Dr. Nevzat GÜLDİKEN

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Bu çalışmaya birçok kişi ve kurumun emeği ve katkısı oldu. Bu nedenle, araştırmayla ilgili önerilerin tespitinde ve kaynak temininde yardımcı olan Sivas İli ilköğretim müfettişlerine, anketlerin büyük bir özenle doldurup gönderen Sivas İli ilçe milli eğitim müdürlerine, ilköğretim okulu müdürleri, müdür vekilleri, müdür yetkili öğretmenleri ile ilköğretim müfettişlerine teşekkürü bir borç bilirim.

Öte yandan kendilerine ayırmam gereken zamandan fedakarlık eden ve çalışmalarımda bana daima yardımcı olan, eşim Filiz ve oğlum Erdem ÇİĞ'a teşekkür ederim

Araştırmada emeklerini esirgmeden olumlu katkılarda bulunan ilköğretim müfettişleri Ahmet SÖBÜ ve C. Teyyar UĞURLU'ya teşekkür ederim.

Yüksek lisans dersleri boyunca kendilerinden çok şey öğrendiğim öğretmenlerim Yrd. Doç. Dr. Ahmet ÇOBAN'a, Yrd. Doç. Dr. Hakkı KIZILOLUK'a ve Prof. Dr. Nevzat BATTAL'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Gerek derslerdeki olumlu katkılarıyla, gerekse araştırma konusunun belirlenmesi, araştırılması, düzeltilmesi, geliştirilmesi ve sonuçlandırılması aşamalarında, özel zamanını ayırarak destekleyici tavırlarıyla ve yapıcı eleştirileriyle bana yol gösteren, engin sabır ve hoşgörü sahibi tez danışmanım Doç. Dr. Erdal TOPRAKÇI'ya teşekkürlerimi sunmamın yetersiz olduğu kanısındayım.

Dursun ÇİĞ

ÖZET

İlköğretim okulları ilköğretim müfettişlerince denetlenmektedir. Bu denetim sonucunda, okul yöneticisine bir kurum denetim raporu verilmektedir. Bu rapor, denetimde ortaya çıkan eksikliklerin giderilmesine dönük önerilerden oluşmaktadır. Bu araştırmada; söz konusu önerilerin ne düzeyde yerine getirildiğinin ve engellerinin ne olduğu ilköğretim müfettişi ve okul müdürlerine sorularak anlaşılmaya çalışılmıştır. Ayrıca, sonuçların müdür ve müfettişlerin çeşitli özelliklerinden (okulun bulunduğu merkeze, okulun türüne, müdürlük ve müfettişlikteki kıdeme, görev unvanına, eğitim durumuna ve müdürlerin teftiş geçirip geçirmeme) etkilenip etkilenmediğine de bakılmıştır.

Araştırma, tarama modelindedir. Araştırmanın çalışma evreni, Sivas İli'nde 2005–2006 öğretim yılında görev yapan ilköğretim okulu müdür, müdür vekili, müdür yetkili öğretmenleri ile ilköğretim müfettişleridir. Örneklem oluşturulmasında evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırmaya ilişkin veriler, araştırmacının geliştirdiği “anket” ile sağlanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde; belirtilen önerilerin yerine getirilme düzeyini anlamak üzere aritmetik ortalama ve standart sapma; söz konusu önerinin engellerinin belirlenmesinde de yüzde değerlerine başvurulmuştur. Bu sonuçların müdür ve müfettişlerin çeşitli özelliklerine göre değişip değişmediğine bakmak için, t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını saptamak için de Tukey (HSD) testi uygulanmıştır.

Araştırma sonunda elde edilen bulgular şunlardır:

1- İlköğretim okulu müdürleri ve müfettişler, kurum denetimi önerilerinin yerine getirilme düzeyini “Çoğunlukla” olarak algılamışlardır. Bu önerilerden en yüksek yerine getirilen “sınıf geçme defterlerinin düzenlenmesi ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiği”dir. En düşüğü ise “okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderildiği”dir. Önerilerin yerine getirilmesinde karşılaşılan engellerin başlıcaları; okulların fiziki, ekonomik, teknik ve yardımcı personel yetersizliği, rehber öğretmen

ve bilgi eksikliği, veli, öğretmen ve idareci ilgisizliği, mevzuat değişiklikleri ve bürokrasidir.

2- Önerilerin yerine getirilme düzeyinin müdür ve müfettişlerin çeşitli özelliklerinden nasıl etkilendiğine ilişkin şu sonuçlar elde edilmiştir: İlköğretim okul müdürleri ve PİO/YİBO müdürleri, BSİO müdürlerine göre; kıdemi 16 yıl ve üstü olanlar kıdemi 0–5 yıl olanlara göre; ön lisanslılar, lisanslılara göre, müdür unvanlılar müdür yetkili öğretmenlere göre, önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.

3- Boyutlarına göre önerilerin yerine getirilmeleri ile ilgili olarak; “Eğitim-Öğretim”, “Fiziki Durum” ve “Hesap, Ayniyat, Demirbaş ve Döner Sermaye İşleri” alt boyutlarında “Çoğunlukla” ve “Büro ve Öğrenci İşleri” ve “Personel İşleri” alt boyutlarında “Tamamen” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. “Eğitim-Öğretim Durumu” algı düzeyi en düşük, “Büro ve Öğrenci İşleri” ise algı düzeyi en yüksek alt boyut olarak saptanmıştır.

4- İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin kişisel ve mesleki özellikleri açısından önerilerin yerine getirilmesi arasında farklılık olup olmadığına ilişkin sonuçlar şunlardır: Görev unvanlarına göre, önerilerin tüm alt boyutlarında anlamlı farklılıklar çıkmıştır. Müdür, müdür vekili ve müdür yetkili öğretmenler, “Fiziki durum” ve “Eğitim Öğretim Durumu” alt boyutlarındaki önerileri “Çoğunlukla”, ilköğretim müfettişleri “Kısmen” düzeyinde yerine getirildiğini belirtmişlerdir. Müdür, müdür vekili ve müdür yetkili öğretmenler, “Büro ve Öğrenci İşleri” ve “Personel İşleri” alt boyutlarındaki önerileri “Tamamen”, ilköğretim müfettişleri “Çoğunlukla” yerine getirildiğini vurgulamışlardır. “Hesap, Ayniyat, Demirbaş Ve Döner Sermaye İşleri” alt boyutundaki önerileri, müdürler “Tamamen”, müdür vekilleri, müdür yetkili öğretmenler ve ilköğretim müfettişleri “Çoğunlukla” düzeyinde yerine getirildiğini belirtmişlerdir.

SUMMARY

Primary Schools are audited by primary school inspectors. An audit report is granted to school principals at the completion of an audit. This report includes suggestions to eliminate deficiencies which become visible during the inspection. In this research; it is tried to understand that, in what level the above mentioned suggestions are fulfilled, what the obstacles are to fulfill through the questionnaires conducted with first school inspectors and school principals. Furthermore, it is examined whether the results are affected by the various characteristics (the school's location center, school type, seniority and educational background of inspector/principal, title of duty, and principal's state as being inspected or not) of principals and inspectors.

The study is conducted as a scanning model. The working population the study is school principals, deputy principals, teachers authorized as principal, and inspectors of primary schools in the city of Sivas in the educational year of 2005-2006. It is targeted to cover all population in establishing sample. Data related to the study is provided from the "surveys" of researcher. In the analysis of data, mean and standard deviation are used to understand the execution level of stated suggestions, as ratio analysis is used to determine the obstacles of the mentioned suggestion. T-test and single factor ANOVA (analysis of variance) analysis is used to check whether these results are changed according to the characteristics of principals and inspectors or not, and finally, Tukey (HSD) test is applied to set which group created the difference.

The findings that are obtained at the end of the study are as follows:

1. Primary school principals and inspectors perceived the level of realization of audit suggestions with "**mostly**". The highest realization performance is obtained on "eliminating the deficiencies related to suggestion to regulate class passing registers" where as the lowest performance is provided on "eliminating the deficiencies regarding suggestions of carrying out school guidance and psychological consultancy services" among all suggestions. The main obstacles that should be faced with are; physical, economical insignificancy of schools, lack of technical and

assistant personnel, lack of teacher and information, lack of interest of parents, teachers and principals, procedure changes and bureaucracy.

2. These results are obtained regarding the effects of the various characteristics of principals and inspectors in performing for the suggestions. The former ones stated that they eliminated more deficiencies compare to the latter ones: Primary education school principals and FSP (First School with Pension) / RBFS (Regional Boarding First School) principals compare to CGFS (Combined Grade First Schools) principals, 16 years and more experienced ones compare to 0 to five years of experienced ones, the ones with graduate degree compare to the ones with graduate degree, the ones with the principal titles compared to teachers authorized as principal.

3. As related to their sizes, the elimination of deficiencies on suggestions: in the sub dimensions of “education-schooling”, “Physical state” and “Account, Inventory, Movables, and Revolving Funds Affairs” stated as **“mostly”**; in the sub dimensions of “Office and Student Affairs” and “Personnel Affairs” stated as **“completely”**. The lowest perception level is obtained in “education-schooling state”, where as the highest perception rate is recorded in “Office and Student Affairs” sub dimension.

4. The results regarding the effect of the personal and professional characteristics of primary school inspectors and principals on performing to realize the suggestions are: There are material differences for all sub dimensions of the suggestions in terms of title of duty. Principals and deputy principals stated as **“mostly”** in the sub dimensions of “physical state” and “education- schooling state” where as primary school inspectors stated as **“partially”**. The principals, deputies, and teachers authorized as principal emphasized to conduct the suggestions in the sub dimensions of “office and student affairs ”as **“completely”**, where as primary education inspectors stated it as **“mostly”**. As for the suggestions in the sub dimension of “Account, Inventory, Movables, and Revolving Funds Affairs”, the statements regarding the elimination of deficiencies suggested are recorded for principals as **“completely”**, for deputies, teachers authorized as principal and primary education inspectors as **“mostly”**.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ONAY	I
TEŞEKKÜR.....	İi
ÖZET.....	İii
SUMMARY.....	V
İÇİNDEKİLER.....	Vii
TABLolar.....	X
ÖNSÖZ.....	Xiii

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi.....	32
1.2.1 Alt Problemler.....	32
1.3. Araştırmanın Amacı.....	33
1.4. Araştırmanın Önemi.....	34
1.5. Sayıtlar.....	35
1.6. Sınırlılıklar.....	35
1.7. Tanımlar ve Kısaltmalar.....	36

İKİNCİ BÖLÜM

2. İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR.....	37
--------------------------------------	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM.....	50
3.1. Araştırma Modeli.....	50
3.2. Evren ve Örneklem.....	50
3.3. Veri Toplama Aracı.....	51
3.4. Verilerin Toplanması.....	54
3.5. Verilerin Analizi.....	54

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR ve YORUM.....	56
4.1. Anketi Yanıtlayan İlköğretim Okul Müdürleri ile İlköğretim Müfettişlerinin Kişisel ve Mesleki Özelliklerine Göre Bulgular ve Yorum.....	56
4.1.1. Görev Yaptıkları Okulun Bulunduğu Merkeze Göre Dağılımları	56
4.1.2. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulun Türüne Göre Dağılımları.....	57
4.1.3. Anketi Yanıtlayanların Görev Unvanlarına Göre Dağılımları.....	57

4.1.4. Okul Müdürlerinin Kıdemlerine Göre Dağılımları.....	58
4.1.5. İlköğretim Müfettişlerinin Kıdemlerine Göre Dağılımları.....	59
4.1.6. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları.....	59
4.1.7. İlköğretim Müfettişlerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımlar	60
4.1.8. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulda Teftiş Geçirip Geçirmediklerine Göre Dağılımları.....	61
4.2. İlköğretim Okulu Müdürleri ve İlköğretim Müfettişlerine Göre; İlköğretim Müfettişlerinin Kurum Denetimi Sonucunda Getirmiş Oldukları Önerilerin İlköğretim Okulu Müdürleri Tarafından Yerine Getirilme Düzeyi ve Engelleri ile İlgili Bulgular ve Yorum.....	62
4.3. İlköğretim Müfettişlerinin Kurum Denetimi Sonucunda Getirmiş Oldukları Önerilerin İlköğretim Okulu Müdürleri Tarafından Yerine Getirilme Düzeyi Müdür ve Müfettişlerin Kişisel ve Mesleksi Özelliklerinden Etkilenip Etkilenmediğine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	84
4.3.1. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulun Bulunduğu Merkeze Göre Anketin Tümüne Verilen Yanıtların Farklılığı.....	84
4.3.2. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulun Türüne Göre Anketin Tümüne Verilen Yanıtların Farklılığı.....	85
4.3.3. İlköğretim Okulu Müdürleri ve İlköğretim Müfettişlerinin Görev Unvanlarına Anketin Tümüne Verilen Yanıtların Farklılığı.....	86
4.3.4. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Kıdemlerine Göre Anketin Tümüne Verilen Yanıtların Farklılığı.....	88
4.3.5. İlköğretim Müfettişlerinin Kıdemlerine Göre Anketin Tümüne Verilen Yanıtların Farklılığı.....	90
4.3.6. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Eğitim Durumlarına Göre Anketin Tümüne Verilen Yanıtların Farklılığı.....	91
4.3.7. İlköğretim Müfettişlerinin Eğitim Durumlarına Göre Anketin Tümüne Verilen Yanıtların Farklılığı.....	92
4.3.8. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulda Teftiş Geçirip Geçirmediklerine Göre Anketin Tümüne Verilen Yanıtların Farklılığı.....	93
4.4. İlköğretim Müfettişlerinin Kurum Denetimi Sonucunda Getirmiş Oldukları Önerilerin İlköğretim Okulu Müdürleri Tarafından Yerine Getirilme Düzeyi ve Engeller; Önerilerin Okulun Fiziki Durum, Eğitim Öğretim Durumu, Büro ve Öğrenci İşleri, Personel İşleri ve Hesap, Ayniyat, Demirbaş ve Döner Sermaye İşleri Boyutları Açısından Nasıl Bir Görünüm Sergilemekte Olduğuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....	93
4.4.1. Bu Düzey ve Engeller, Önerilerin Okulun Fiziki Durumu Alt Boyutu Açısından Nasıl Bir Görünüm Sergilemektedir.....	94
4.4.2. Bu Düzey ve Engeller, Önerilerin Okulun Eğitim Öğretim Durumu Alt Boyutu Açısından Nasıl Bir Görünüm Sergilemektedir.....	96

4.4.3. Bu Düzey ve Engeller, Önerilerin Büro ve Öğrenci İşleri Alt Boyutu Açısından Nasıl Bir Görünüm Sergilemektedir.....	98
4.4.4. Bu Düzey ve Engeller, Önerilerin Okulun Personel İşleri Alt Boyutu Açısından Nasıl Bir Görünüm Sergilemektedir.....	100
4.4.5. Bu Düzey ve Engeller, Önerilerin Okulun Hesap Ayniyat, Demirbaş ve Döner Sermaye İşleri Alt Boyutu Açısından Nasıl Bir Görünüm Sergilemektedir.....	102
4.5. Alt Boyutlar Açısından Ortaya Çıkan Görünüm Müdür ve Müfettişlerin Mesleksi ve Kişisel Özelliklerinden Etkilenip Etkilenmediğine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	105
4.5.1. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulun Bulunduğu Merkeze Göre Anketin Her Bir Alt Boyutuna Verilen Yanıtların Farklılığı.....	105
4.5.2. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulun Türüne Göre Anketin Her Bir Alt Boyutuna Verilen Yanıtların Farklılığı.....	107
4.5.3. İlköğretim Okulu Müdürleri ve İlköğretim Müfettişlerinin Görev Unvanlarına Göre Anketin Her Bir Alt Boyutuna Verilen Yanıtların Farklılığı.....	109
4.5.4. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Kıdemlerine Göre Anketin Her Bir Alt Boyutuna Verilen Yanıtların Farklılığı.....	113
4.5.5. İlköğretim Müfettişlerinin Kıdemlerine Göre Anketin Her Bir Alt Boyutuna Verilen Yanıtların Farklılığı.....	115
4.5.6. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Eğitim Durumlarına Göre Anketin Her Bir Alt Boyutuna Verilen Yanıtların Farklılığı.....	117
4.5.7. İlköğretim Müfettişlerinin Eğitim Durumlarına Göre Anketin Her Bir Alt Boyutuna Verilen Yanıtların Farklılığı.....	119
4.5.8. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulda Teftiş Geçirip Geçirmediklerine Göre Anketin Her Bir Alt Boyutuna Verilen Yanıtların Farklılığı.....	120

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	121
5.1. Kişisel Özelliklerine İlişkin Sonuç ve Öneriler.....	121
5.2. Araştırmanın Boyutları Toplamına Göre Sonuç ve Öneriler.....	122
5.3..Araştırmanın Tüm Boyutları Toplamının Kişisel ve Mesleksi Özelliklere Göre Sonuçları ve Öneriler.....	123
5.4. Araştırmanın Alt Boyutlarına Göre Sonuç ve Öneriler.....	124
5.5..Araştırmanın Alt Boyutları Toplamının Kişisel ve Mesleksi Özellikler Göre Sonuçları ve Öneriler.....	127
KAYNAKÇA.....	132
EKLER.....	143

TABLÖLAR LİSTESİ

<u>Tablo No</u>		<u>Sayfa</u>
1.	Hedeflenen Evrenin Gerçekleşme Oranı	51
2.	İlköğretim Müfettişlerince Kurum Denetimlerinde Getirilen Öneriler Ölçeğinin Alt Boyutlara Göre Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayıları	53
3.	Seçeneklere Göre Kodlanan Puan Aralığı	55
4.	İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulun Bulunduğu Merkeze Göre Dağılımı	56
5.	Okul Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulun Türüne Göre Dağılımları	57
6.	Anketi Yanıtlayanların Görev Unvanlarına Göre Dağılımları	58
7.	Kıdemlerine Göre İlköğretim Okulu Müdürlerinin Dağılımı	58
8.	Kıdemlerine Göre İlköğretim Müfettişlerinin Dağılımı	59
9.	İlköğretim Okulu Müdürlerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı	60
10.	İlköğretim Müfettişlerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları	60
11.	İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulda Teftiş Geçirip / Geçirmediklerine Göre Dağılımları	61
12.	Anketin Tüm Maddeleri İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	62
13.	İlköğretim Okulu Müdürleri ve İlköğretim Müfettişlerinin Okulun Fiziki Durumu İle İlgili Önerilerin Giderilememesinde Gördükleri Engeller	64
14.	İlköğretim Okulu Müdürleri ve İlköğretim Müfettişlerinin Eğitim-Öğretim Durumu İle İlgili Önerilerin Giderilememesinde Gördükleri Engeller	69
15.	İlköğretim Okulu Müdürleri ve İlköğretim Müfettişlerinin Büro ve Öğrenci İşleri İle İlgili Önerilerin Giderilememesinde Gördükleri Engeller	76
16.	İlköğretim Okulu Müdürleri ve İlköğretim Müfettişlerinin Personel İşleri İle İlgili Önerilerin Giderilememesinde Gördükleri Engeller	79
17.	İlköğretim Okulu Müdürleri ve İlköğretim Müfettişlerinin Hesap-Ayniyat-Demirbaş Ve Döner Sermaye İşleri İle İlgili Önerilerin Giderilememesinde Gördükleri Engeller	81

18.	Okulun Bulunduğu Merkeze Göre Varyans Analizi Sonuçları	84
19.	Okulun Bulunduğu Merkezin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	85
20.	İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulun Türüne Göre Varyans Analizi Sonuçları	85
21.	İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulun Türüne Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	86
22.	İlköğretim Okulu Müdürleri ve İlköğretim Müfettişlerinin Görev Unvanlarına Göre Varyans Analizi Sonuçları	87
23.	İlköğretim Okulu Müdürleri ve İlköğretim Müfettişlerinin Görev Unvanına Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	87
24.	İlköğretim Okulu Müdürlerinin Kıdemlerine Göre Varyans Analizi Sonuçları	88
25.	İlköğretim Okulu Müdürlerinin Kıdemlerine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	89
26.	İlköğretim Müfettişlerinin Kıdemlerine Göre Varyans Analizi Sonuçları	90
27.	İlköğretim Müfettişlerinin Kıdemlerine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	90
28.	İlköğretim Okulu Müdürlerinin Eğitim Durumlarına Göre Varyans Analizi Sonuçları	91
29.	İlköğretim Okulu Müdürlerinin Eğitim Durumlarına Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	91
30.	İlköğretim Müfettişlerinin Eğitim Durumlarına Göre t Testi Sonuçları	92
31.	İlköğretim Müdürlerini Görev Yaptıkları Okulda Teftiş Geçirip Geçirmediklerine Göre t Testi Sonuçları	93
32.	Önerilerin Okulun Fiziki Durumu Alt Boyutu Açısından Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	94
33.	Önerilerin Okulun Eğitim-Öğretim Durumu Alt Boyutu Açısından Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	96
34.	Önerilerin Okulun Büro ve Öğrenci İşleri Alt Boyutu Açısından Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	99

35.	Önerilerin Okulun Personel İşleri Alt Boyutu Açısından Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	101
36.	Önerilerin Okulun Hesap, Ayniyat, Demirbaş ve Döner Sermaye İşleri Alt Boyutu Açısından Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	102
37.	Anketin Her Bir Alt Boyutu Bazında İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulun Bulunduğu Merkeze Göre Varyans Analizi Sonuçları	105
38.	Alt Boyutlar Açısından Okulun Bulunduğu Merkezin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	106
39.	Anketin Her Bir Alt Boyutu Bazında İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulun Türüne Göre Varyans Analizi Sonuçları	107
40.	Alt Boyutlar Açısından Okulun Türüne Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri ve Fark Olan Gruplar	108
41.	Anketin Her Bir Alt Boyutu Bazında İlköğretim Okulu Müdürleri ve İlköğretim Müfettişlerinin Görev Unvanlarına Göre Varyans Analizi Sonuçları	109
42.	Alt Boyutlar Açısından Görev Unvanlarına Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri ve Fark Olan Gruplar	110
43.	Anketin Her Bir Alt Boyutu Bazında İlköğretim Okulu Müdürleri Kıdemlerine Göre Varyans Analizi Sonuçları	113
44.	Alt Boyutlar Açısından Müdürlerinin Kıdemlerine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri ve Fark Olan Gruplar	114
45.	Anketin Her Bir Alt Boyutu Bazında İlköğretim Müfettişlerinin Kıdemlerine Göre Varyans Analizi Sonuçları	115
46.	Alt Boyutlar Açısından Müfettişlerin Kıdemlerine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri ve Fark Olan Gruplar	116
47.	Anketin Her Bir Alt Boyutu Bazında İlköğretim Okulu Müdürleri Eğitimlerine Göre Varyans Analizi Sonuçları	117
48.	Alt Boyutlar Açısından İlköğretim Okulu Müdürlerinin Eğitimlerine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri ve Fark Olan Gruplar	118
49.	Alt Boyutlar Bazında İlköğretim Müfettişlerinin Eğitim Durumlarına Göre t Testi Sonuçları	119
50.	Alt Boyutlar Bazında İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulda Teftiş Geçirip Geçirmediğine Göre t Testi Sonuçları	120

ÖNSÖZ

Eğitim sisteminin, eğitim-öğretim hizmetinin temel üretim birimi okullardır. Okulların, kurumsal amaçlarına ulaşması, etkili ve verimli olabilmesi, okulun kritik ögesini teşkil eden öğretmen, okul yöneticisi ve müfettişlerin etkili işbirliği halindeki çalışmalarıyla mümkündür.

Üzerinde çalışılan hammaddenin insan olduğu eğitim örgütlerinde, yapılan teftişin diğer örgütlerde yapılan teftişten farklılaşan yönleri bulunmaktadır. Bu farklılık okulun amaç, süreç, ürün ve insan gücü özelliklerinden kaynaklanmaktadır.

Okul örgütünü, belirlenen amaçlara yönelik harekete geçiren güç “okul yönetimi”dir. Okul yönetiminin başında bulunan okul müdürünün bu işlevini istenilen etkililikte yapabilmesi, dönüt bilgileri sağlaması ile mümkündür. Eğitim sistemine geri bildirimler sağlayan en önemli yönetim alt sistemi de denetim “teftiş” birimidir.

Eğitim sürecinde, okul yönetimi ile öğretim etkinliklerinin niteliğini arttırmak ve okulu amaçlarına ulaştırmak için, mevcut durumun saptanması, çalışmaların değerlendirilmesi ve gerekli düzeltmelerin yapılarak geliştirilmesi zorunludur.

Türk Eğitim Sistemi’nin, yapılacak bilimsel araştırmalara dayalı olarak yeniden düzenlenmesi ve geliştirilmesi ihtiyacı bugün artarak devam etmektedir. Sistemin önemli parçalarından ikisi de okul yönetimi ve denetimidir.

Bu araştırmanın; ilköğretim müfettişlerince yapılan denetimlerde sıklıkla getirilen önerilerin okul yöneticileri tarafından ne derece giderildiğini, giderilemeyen önerilerin engellerini ortaya çıkararak, uygulama düzeyinde eğitim yönetimi sisteminin geliştirilmesi yoluyla ilköğretim okulu yöneticilerinin sorunlarının çözümüne katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Böylece karar verme konumunda olan yöneticiler ve denetmenler yapılan araştırma ve bu konuya yakın diğer araştırma verilerinin ışığında, sorunların çözümü noktasında daha rasyonel kararlar alabileceklerdir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmanın yapılma nedenini ortaya koymak üzere problem durumu, problem, alt problemler, araştırmanın amacı ve önemi, temel sayıtlar, sınırlılıklar ve tanımlar üzerinde durulmuştur.

1.1. PROBLEM DURUMU

Bir toplumdaki insanlar arasındaki işbirliğinin kaynağı, insanların tek başlarına çözemedikleri sorunlarla karşılaşmaları ve tek başlarına karşılayamadıkları gereksinimleridir. Birlikte karşılanması gereken gereksinimlerin çokluğu ve sürekliliği, toplumun üyelerinin birbirleri ile sürekli dayanışma içinde olmalarını zorunlu kılmaktadır. Bu zorunluluk başta insanların bir toplum olarak örgütlenmesine, sonra da toplum içinde değişik işlevleri olan örgütlerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Bu yüzden örgütlenme doğal, doğal olduğu kadar da evrenseldir (Başaran 1989: 87).

Örgüt ve yönetime ilişkin düşünce sistemlerinin, farklı biçimlerde sınıflandırıldıkları görülmektedir. Kaya, kuramları üç grupta toplamaktadır. “Siyasal bilim” ve “genel yönetim” düşünce akımlarından oluşan klasik yaklaşımlar, davranışçı ve çevresel akımlardan oluşan davranışçı-çevresel yaklaşımlar ve sistem yaklaşımlarıdır. Bir başka sınıflandırma da Herbert G. Hicks ve C. Ray Gullett tarafından yapılmıştır. Bu sınıflandırmaya göre, “bürokrasi”, “yönetim kuramı” ve “bilimsel yöntem” düşünce akımlarından oluşan klasik kuram, temelinde “insan ilişkileri hareketi” bulunan neoklasik kuram ve çağcıl (modern) kuram ya da sistem kavramıdır (Aydın 1988: 36).

Örgüt ve yönetim kuramları, örgütü kendi görüş açılarından tanımlamaktadırlar. Bu yüzden, kuram sayısı kadar değişik örgüt tanımı ortaya çıkmaktadır (Başaran 1989: 89).

Genel olarak, örgüt ve yönetimin klasik kuramları örgütü, “Örgüt, insanlar bir arada çalışırken var olan ilişkiler, erk, hedefler, roller, eylemler, iletişim ve benzer öğelerin bir yapısıdır” olarak tanımlamaktadır. Buna karşılık örgüt ve yönetimin çağdaş kuramları da örgütü genel olarak şöyle tanımlamaktadır: “Örgüt, insanların belli hedeflere ulaşmak için oluşturdukları etkileşim sürecinin bir yapısıdır” (Başaran 1989: 90).

Çağcıl örgüt ve yönetim kuramına temel olan öğeleri betimleyen Bertalanffy’nin genel sistem kuramına göre, “çağcıl kuram” ile “sistem analizi” esasta eş anlamlıdır. Çağcıl kuram örgütü, beş temel öğeden oluşan bir sistem olarak kabul etmektedir. Bunlar; girdi, süreç, çıktı, feedback ve çevredir (Aydın 1988: 74).

Birçok düşünür sistemi: “Birbirlerine bağımlı olan iki veya daha fazla parça veya alt sistemlerden oluşan, çalışma ve özellikleri itibariyle belirli bir sınırı olan ve diğer sistemlerden ayırt edilen örgütlenmiş ve bölünmez bir bütün” olarak tanımlamaktadırlar (Eren 1996: 42–43). Sosyal örgütlerin belli başlı alt sistemleri üretim, sürdürüm, yönetim, destek ve uyum alt sistemleridir. Ayrıca her örgütün enformasyon, iletişim ve besleme alt sistemleri de bulunmalıdır (Bursalıoğlu 1991: 70). Toplumsal bir sistem olan örgütlerde, örgüt amaçlarının gerçekleştirilmesi onu oluşturan alt sistemlerin düzenli bir ilişki ve etkileşim içinde bulunmalarını gerektirir (Kaya 1991: 84).

Sistem olarak örgütün iki amacı vardır: Birinci amacı, çevresinden girdiler alarak kendini yaşatmak ve geliştirmektir. İkinci amacı ise, çevresine çıktılar sunarak hem çevresine hizmet etmek hem de yaşamasını güvenceye almaktır (Başaran 1989: 108).

Sistemler, biri açık diğeri kapalı olmak üzere iki biçimde ve çevreleriyle karşılıklı etkileşim içinde ele alınabilirler (Eren 1996: 45). Bir sistem çevresinden girdiler alıyor ve çıktılar veriyorsa açık bir sistemdir (Başaran 1989: 109). Öte yandan bu sistemin içerik ve öğesi toplum - insan ise bu sistem “toplumsal açık sistem” dir (Katz ve Kahn 1977: 34).

Bir örgütte meydana gelen olaylar, karşılıklı davranışlardır. Örgüt yapısı bu karşılıklı davranışları tanımlar, rolleri, ilişkileri, faaliyetleri, amaçlar arasındaki hiyerarşiyi ve örgütün diğer ayırt edici özelliklerini tayin eder (Hicks 1974: 32).

Örgütler sahip oldukları insan ve madde kaynakları ile amaçlarına ulaşmaya çalışırlar (Demir 2005: 15). Örgütlenmemiş bir grup, üyelerinin tam olarak işbirliği ve eşgüdüm içerisinde olmadığı bir yapıyı sergiler ki, böyle bir grubun herhangi bir amacı gerçekleştirmesi olası değildir (Toprakçı 2002-a: 14).

Bir örgüt kendiliğinden amaçlar doğrultusunda örgütlü davranışlar gösteremez. Bunun için yönetsel bir çabaya gereksinim duyar. Bu çabanın anlaşılması “yönetim” kavramının tanımlanmasını gerektirir (Toprakçı 2002-a: 15).

Yönetim; belirli amaçlara ulaşmak için başta insanlar olmak üzere parasal kaynakları, donanımı, demirbaşları, hammaddeleri, yardımcı malzemeleri ve zamanı birbiriyle uyumlu, verimli ve etkin kullanabilecek kararlar alma ve uygulama süreçlerinin toplamıdır (Eren 1998: 4).

Yönetim süreci eylemlerinin gruplandırılması konusunda, alanın yazarları arasında değişik görüşler vardır. Fakat hepsinin katıldığı bir gerçek, belirli eylemlerin bulunduğu (Bursalıoğlu 1991: 24). Gregg’in sınıflamasında yer alan öğelerin yönetim sürecinin tüm unsurlarını kapsadığı söylenebilir. Gregg yönetim süreçlerinin yedi öğeden; karar verme, planlama, örgütleme, iletişim kurma, etkileme, eşgüdümleme ve değerlendirmeden oluştuğunu kabul etmektedir. Bu öğelerin her biri kapsamlı olarak tanımlandığında, yapılması gereken işleri kapsayabilecekleri görülmektedir (Aydın 1988: 85). Toprakçı’nın, her bir yönetim süreci eyleminin daha etkili olması için bir liderlik özelliğinin var olması gerektiğinden hareketle, “liderlik” ilavesiyle bu eylemlere ve sürece farklı bir katkıda bulunduğu görülmektedir (Söbü 2005: 7).

Yönetici, örgütte işbirliğine dayalı, örgüt üyelerinin başarılı olanları takdir ettiği ve başarısının artması için yardım ettiği, toplam sonuçtan herkesin faydalandığı ve başarının herkese ait olduğu bir yapı oluşturmalıdır (Sevinç 1997: 87). Durucker, etkin bir yöneticinin; zamanı sistematik olarak kullanma, kendilerine somut hedefler

koyma, sahip olduğu güçlere dayalı olarak çalışma, kendilerine öncelikler koyma, önceliğe ilişkin etkili kararlar alma ve kararları koruma gibi zihinsel becerilere sahip olması gerektiğini vurgulamıştır (Drucker 1992: 33–34).

Toplum denilen üst sistemin sağlık, adalet, güvenlik vb. gibi birçok alt sistemi vardır. Bunlardan biri de eğitimidir. Eğitim sisteminin insansal ve toplumsal içeriği onun “toplumsal bir açık sistem” olarak adlandırılmasına yol açmıştır (Başaran 1983: 31).

Bütün toplumlar, eğitimin toplumsal, siyasal ve ekonomik işlevlerinden dolayı; insanların yetiştirmeyi kendi varlıklarının devamı için bir güvence olarak görürler. Bu özellikler eğitim yoluyla kazandırılır. Eğitimde Devletin sorumluluğunu ve denetimini haklı kılan da bu durumdur (Kaya 1993: 3).

Eğitim; siyasal açıdan devletin varlığını sürdürmesinin en etkin araçlarındandır (Gökçe 2004: 58). Eğitimin en genel amaçlarından birisi bireylere, içinde bulundukları topluma sağlıklı bir uyum yapabilmeleri doğrultusunda yardım etmektir (Gültekin 1990: 775). Eğitim bilimcilerce en çok kabul gören şekliyle eğitim; “bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yolu ile kasıtlı olarak istendik değişimler meydana getirme” (Ertürk 1982: 12) dir.

Nasıl tanımlanırsa tanımlansın eğitim, her şeyden önce bir politika sorunudur. Gelecek kuşakların eğitiminin, toplumca benimsenmiş bir değerler sistemi içinde ele alınması gerekmektedir. Her toplum için sözü edilen değerler sistemi; öğretim kurumları, daha genel deyişle eğitim sisteminde şekillenmektedir (Adem 1995: 45).

Çağımızdaki değişmelere paralel olarak toplumlar da hızla değişiyor. Toplumlar değişirken aynı zamanda birbirlerini de etkiliyor. Bilim ve teknolojiye hızlı gelişmelerden toplumun önemli bir parçası olarak eğitim de nasibini almaktadır.

İçinde bulunduğumuz yüzyıla damgasını vuran değişimlerden, ekonominin endüstriyel bir yapıdan endüstri sonrası (post endüstriyel) bir yapıya geçmesi, politik alanlarda meydana gelen değişim isteklerinin ilgili birimlerce karşılanması güçlüğü ve sosyal toplum dokusundaki değişimler, eğitim örgütlerinin (okulların) özellikle

eğitim-öğretim süreci, örgütlenme ve yönetim, okul-çevre ilişkilerinin yeniden gözden geçirilmesini ve düzenlenmesini zorunlu kılmaktadır (Gümüşeli 2001: 532–533).

Teknoloji olağanüstü bir hızla gelişmekte ve bu durum aynı hızla insanların ihtiyaçlarını da değiştirmektedir. İnsanlarımızın gelişen ve değişen ihtiyaçlarını süratle karşılamak zorunluluğu vardır. Özellikle eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve niteliğe dikkat ederek hızla giderilmesi yaşamsal bir öneme sahiptir (Bütüner 2002: 1). Eğitim örgütü ve eğitimci hızla değişen politik ve ekonomik değişikliklere cevap verebilecek bir yapıda olmalıdır. Aksi halde değişim ve gelişimin gerisinde kalarak sistemin zarar görmesine yol açacaklardır (Söbü 2005: 3).

Eğitim örgütleri, temsili siyasal organlar tarafından saptanmış olan eğitim politikaları çerçevesinde eğitim ve öğretim faaliyetlerinde bulunurlar. Eğitim yönetimi ve onun bir alt alanı olan okul yönetimi, devletin eğitim politikalarını ve yetkili organların bu politikalar doğrultusunda saptadığı genel ve özel amaçlarını gerçekleştirmekle yükümlüdür. Başka bir deyişle, eğitim yönetimi, eğitim alanına ilişkin politika, karar ve amaçların gerçekleştirilmesiyle ilgilenir (Kaya 1991: 43-44).

Eğitim sistemleri; yalnızca etkili olarak işlemek değil, aynı zamanda büyümek ve gelişmek zorundadır. Bu nedenle eğitim yöneticilerinin birer değişme ajanı olarak rol oynamaları gerekir. Bu rolleri yerine getirirken çevre etkilerinin karşılarına değil, yanına alacak yöntemleri kullanabilecek bilgi ve yeteneğe sahip olmalıdırlar (Kaya 1991: 82).

Talcott Parsons'a göre; bütün örgütlerde olduğu gibi, eğitim örgütlerinde de, hiyerarşik yapı, yetki ve sorumlulukların yukarıdan aşağıya doğru bölümlenmesinin bir sonucudur. Okul sistemlerindeki yetki ve sorumluluk düzeyleri sırasıyla: Teknik, yönetsel ve kurumsal sistemdir. Öğretme işğrüsü teknik sistem içerisinde yer alır. Bu görevsel hiyerarşide; yönetsel sistem teknik sistemi denetler. Kurumsal düzey ise; okulu denetlemek amacıyla teftiş ve denetim organları yaratarak ya da oylama ve onaylama yoluyla yönetsel sistemi meşrulaştırır (Kaya 1991: 88).

Eğitim yönetimi ve örgüt yapısı bakımından Türkiye ile AB ülkeleri arasında bakanlık merkez örgütü ve taşra örgütü bakımından önemli farklılıklar vardır. Bu farklılıklar, özellikle taşra örgütlenmesinde dikkat çekicidir. Genel olarak AB ülkelerinin eğitim yönetiminde yerel otoritelerin yetkilendirildiği, eğitim yönetiminde kurullar, komisyonlar ve konseylerin yetki ve sorumluluk üstlendiği görülmektedir (Gülcan 2005: 255).

Eğitim sisteminde, amaçların gerçekleştirildiği ve ürünün ortaya konduğu yer okul alt sistemidir. Okul, toplumsal amaçlara ulaşma gereksinimini karşılamak amacıyla oluşturulmuş çağdaş bir düzenlemedir. Okul, eğitim sisteminin en işlevsel parçası olarak yönetimin eylemsel sınırlarını belirleyen ilk düzeyde üretim amaçlı örgütlenmesidir (Açıkalın 1998: 1).

Okul denilen sosyal sistemin, birey ve kurum olmak üzere iki temel boyutu vardır. Bu iki boyutun dengede tutulması gerekmekte ve bu durum okul müdürünün bir örgüt mühendisi kadar sosyal mühendis olmasını da gerektirmektedir. Okul müdürü, okulun amaçlarını gerçekleştirecek, yapısını yaşatacak ve havasını koruyacak iç öğelerin lideri olmalıdır (Bursalıoğlu 1994: 38–39).

Bir okulun amaçları çevrenin sosyal, ekonomik ve politik ihtiyaçlarına göre şekil alır. Okul bu ihtiyaçlara yönelik olarak yeni amaçlar, buna bağlı olarak da yeni bilgi, beceri ve davranışlar üretmek durumundadır (Yalçınkaya 2002: 112). Eğitim örgütleri olan okullarla toplumsal değişme arasında ilişki iki yönlüdür. Okul toplumun yenileşmesine öncülük ederken aynı zamanda toplumdaki değişimlerden etkilenir ve kendini düzenler (Özdemir 1998: 9).

Eğitim örgütleri toplumun kültürel mirasını kuşaktan kuşağa aktarmaya çalışırken, aynı zamanda oluşturdukları örgütsel kültürle de okul personelinin ve öğrencilerinin sosyalleşmesini sağlarlar. Okul kültürü ve yönetimi, okul yöneticileri ve deneticilerinin okuldaki davranışı çözümlemelerine ve yönetmelerine yardımcı olmaktadır (Çelik 2000: 1).

Okul bir toplumsal açık sistem olarak çevresinden ve bir alt okuldan girdiler alır, bunları işleyerek çevreye ve üst okullara verir. Okullar örgütsel öğrenme

kültürüne sahip olmal d rlar. Örgütsel  ğrenme kültürüne sahip okullar değişme ve gelişmelere daha hızlı uyum sağlamaktadırlar. Bunun sonucunda da örgütün her  yesi yeniliğe karşı daha istekli ve hazır olur.

Okul eğitim hizmeti veren bir örgüttür. Bu örgütlerin ürünü olan insanın iyi yetişmesi ise güçlü bir okul kültüründe eğitim görmesine bağlıdır. Güçlü okul kültürü, yönetici ve öğretmenlerin ortak değer, norm ve inançlar etrafında birleşmeleri sonucunda ortaya çıkar ( elik 2000: 78). Okul kültürünün oluşturulması ve yaşatılmasında en önemli rol okul yöneticilerine düşmektedir. Okul yöneticileri örgüt kültürünün oluşturulması ve yaşatılmasını sağlayabilecek niteliklere sahip olmal d rlar (Ceylan 2003: 44).

Her örgütte olduğu gibi okulu da amaçları doğrultusunda harekete geçirecek ve yaşatacak bir oluşuma gerek duyulmaktadır. Bu da ‘okul yönetimi’dir. Okul yönetimi; okulu saptanan amaçlarına ulaştırmak üzere  ğrenci,  ğretmen, diğer personel gibi insan kaynakları ile okul binası, araç ve gereçler gibi kaynakları bir araya getirip etkili bir biçimde kullanarak, önceden belirlenmiş politikaları ve kararları uygulamaktır (Toprakçı 2002-a: 18–19).

Eğitim sistemlerinin içerisinde yaşadığı hızlı gelişim ve değişime uyum sağlamasında en önemli etkenin okul yöneticisi olduğunu araştırmalar ortaya koymuştur. Eğitim yöneticilerinin eğitim politikasının uygulanmasında, okulda öğretimin gerçekleştirilmesinde kritik rol ve sorumlulukları vardır. Ayrıca okullara yön veren temel pozisyonu işgal etmektedirler (Balcı 1988: 436).

Okul yöneticisi yasal güç, ödül g   ve zorlayıcı güç bir arada bulundurmaktadır. Bu üç g  n kullanılması, okul yöneticisini formal bir lider konumuna getirir. Ancak liderlik açısından önemli olan bu örgütsel g  ler yanında, kişisel g  lerin de kullanılmasıdır ( elik 1999: 6).

Okulların etkili olmaları, yani önceden belirlenmiş amaçlarına ulaşabilmeleri büyük ölçüde okuldaki etkinliklerin, eğitim ve  ğretim programının yürütülmesinden sorumlu olan müdürlerin etkili olmalarına bağlıdır (Balcı 1993: 23)

Okulun geliştirilmesinde ve eğitim alanında meydana gelen gelişmelerin okullara girmesinde okul yöneticileri etkili olabilir, bu da ancak kendini geliştirme çabası içinde olan okul yöneticileri ile mümkündür (Tufan ve Urhan 2000: 40). Okul yöneticilerinin almış olduğu hizmet öncesi eğitim yetersiz kalabilir. Okul yöneticileri hala usta-çırak ilişkisi içerisinde yetiştirilmekte, ustalarından öğrendiklerini uygulamakta ve onlardan öğrendiklerinin ötesine geçememektedirler (Açıkalın 1997: 152). Okul yöneticilerinin, bugün kendilerini geliştirmeleri gereken konuların başında yönetim anlayışları gelmektedir (Şimşek 1997: 102). Okullardaki terfi yapısının altındaki sayıltı, en iyi öğretmenin en iyi yönetici olacağı yönündeki anlayıştır. Bu anlayış aynı zamanda müdürlerin öncelikle, öğretmen oldukları yönünde bir sonucu doğurmaktadır (Toprakçı 2001-a: 281).

Eğitim yöneticiliği bir meslek alanıdır. Bir meslek alanı ise kişisel deneyimlerin yeterli olmayacağı ölçüde bilgi ve beceriler gerektirir (Başaran 1994: 186). Oysa genelde eğitim yöneticiliğinin, özelde okul yönetimi ve okul yöneticiliğinin ülkemizde mesleki açıdan belirli bir çerçeveye oturduğunu söylemek zordur (Erdoğan 2000: 81). Eğitim yöneticiliğinin meslekleşme ve kurumsallaşmasına en büyük engel, öğretmenlik ve yöneticilik görevleri ve değerlerinin karıştırılması olmuştur. Bu karışma öğretmen yönetici tipinin doğmasına ve aynı kişinin değişik iki değer sisteminin gerektirdiği rolleri oynamasına yol açmıştır (Bursalıoğlu 1991: 15).

Okul yöneticisini kendisinden beklenen rolleri yerine getirebilmesi için, okul yönetimi ile ilgili kavram ve süreçlerin yanında davranış bilimlerinden de iyi yetişmiş olması gerekir (Sevgi 2005: 31).

Türk Eğitim Sistemi'nde amacı ve görevi okul müdürü yetiştirmek olan bir eğitim kurumu bugüne kadar oluşturulmamıştır. Okul müdürlüğünün bir meslek olarak gelişebilmesi için okul müdürlerinin yetiştirilmeleri büyük öneme sahiptir.

Eğitim sitemimizde gerek Cumhuriyet öncesi ve gerekse Cumhuriyetin kuruluşu ile devam eden süreçteki gelişmeler, eğitim yöneticilerinin seçilmesi ve atanması uygulamalarının bir sistem bütünlüğü ve resmi politikaya kavuşturulamadığını göstermektedir. Fransız Kamu Yönetiminin genelde yönetime,

özelde de eğitime uygulanmasının bir sonucu olarak eğitim yönetiminde de merkeziyetçi bir uygulamaya gidilmiştir. Bu anlayışta her şey merkezden planlandığı için eğitim ve okul yöneticileri, bir “yönetici” olmak yerine bir “uygulamacı” olarak görev yapmaktadırlar. Bu nedenle de eğitim yöneticilerinin yönetim formasyonu almalarına gerek duyulmamaktadır. Eğitim yönetimi görevleri, öğretmenlerin, ek bir yönetim formasyonu gerektirmeksizin yapabilecekleri görev olmaktan öte gidememiştir (Balcı 2004: 24).

Eğitim yönetimi alanının Türk üniversitelerinde bir çalışma alanı olarak ortaya çıkması 1960’ların sonlarında gerçekleşmiştir. Bu yıllarda özellikle ABD’de eğitim yönetimine hakim olan davranış bilimleri paradigması ülkemizde yeni oluşturulan bu programlara yansıdı ve eğitim bilimleri kavramının ortaya çıkmasını sağladı. Eğitimin bilimselleştirilmesi ile eğitim alanı içerisinde yer alan eğitim yönetimi, program geliştirme ve rehberlik ve psikolojik danışma gibi alt alanlar ayrı ayrı bilimler halinde örgütlendi. Yönetici yetiştirme işi, adayların örgüt, yönetim, liderlik gibi bazı alanlarla donatılması yeterli görüldü. Lisans düzeyinde açılan eğitim yönetimi programları yoluyla okulun gerçeklerini bilmeyen gençlerin okullara yönetici olarak atanması beklendi. Ancak, bu beklenti uzun yıllar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından genel olarak benimsenmedi (Şimşek 2004: 14).

Okulu etkili olarak yönetmeyi amaçlayan bir müdürün, bu amaca uygun profesyonel bir eğitimden geçmesi gerekir. Okul müdürü yetiştirme programları, okulların daha etkili hale getirilmesi için bir araç olacaktır. Okul müdürlüğü yetiştirme programlarının uygulamaya konulması beraberinde; bilimselliği, kurumsallaşmayı ve standartlaşmayı getirecektir (Işık 2003: 210).

Türk Milli Eğitim Sisteminin düzenlenmesine esas olan amaç ve ilkeler, eğitim sisteminin genel yapısı ve Devletin eğitim ve öğretim alanındaki görev ve sorumlulukları ile ilgili temel hükümler 24.06.1973 tarih ve 14574 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nda belirtilmiştir (MEB 1999-a: 193–203).

Türk Milli Eğitim Sisteminin genel yapısı, örgün ve yaygın eğitim olarak iki ana birimden oluşmuştur. Örgün eğitim, okul öncesi eğitimi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimi kapsar.

İlköğretim, 6–14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsar. İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır.

İlköğretimin amaç ve görevleri milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak (MEB 1999-a: 193–203);

- Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu milli ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek.
- Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayat ve üst öğrenime hazırlamaktır.
- İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere, orta öğretimde devam edebilecek okul ve programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı konusunda tanıtıcı bilgiler vermek üzere rehberlik servislerince gerekli çalışmalar yapılır.

İlköğretimin 8 yıla çıkarılması, eğitim sistemimizin yapı boyutunun yetki ve sorumluluk öğelerinin yeniden gözden geçirilmesini gerektirmiştir. Bu değişimler, il ve ilçe milli eğitim müdürlerinin görevlerinde yüksek oranlı bir binişime neden olmuş, ilköğretim okulu müdürlerinin görev ve sorumluluk alanlarını genişletmiş, ilişkilerini farklılaştırmıştır (Başar 1992: 115).

Eğitim sistemimizde ilköğretim okullarının yönetimi ilköğretimdeki değişmelere paralel bir gelişim göstermiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında ilköğretim kurumlarının ve ilköğretimdeki okulların yönetimi, yönetim alanında eğitimden geçmiş yöneticilerle değil, çoğunlukla ilköğretimin o dönemdeki işlevleri olan okuma ve yazma, temel vatandaşlık bilgisi ve dönemin ekonomik anlayışına uygun mesleklerin gerektirdiği becerilerin kazandırılmasını gerçekleştirebilecek eğitmen ve öğretmenlerle sağlanmıştır (Gökçe 2004: 21–22).

Bireylere temel vatandaşlık eğitimi vermesi gereken ilköğretim okullarındaki müdürlerin yetkilerini, görevlerinin gerektirdiği nitelikte yapabilmeleri için yeterliliğe sahip olmaları ile oranlıdır. Bunun gerçekleşmesi; müdürlerin seçilme ve yetiştirilme süreçlerindeki uygunluğa bağlıdır (Başar 1992: 110–116).

Türkiye’de yönetici yetiştirme pratiğine Cumhuriyetin kuruluşundan beri üç temel yönelimin hakim olduğu varsayılabilir. Bunlardan birincisi ve en hakim olanı “Çıraklık Modeli”, 1970’lerde ortaya çıkan ve akademik çevrelerce kabul gören “Eğitim Bilimleri Modeli” ve son olarak 1999’da Milli Eğitim Bakanlığı tarafından uygulamaya konulan yönetici atamalarında bazı ek niteliklerin atamalarda tercih nedeni olarak kullanılması uygulaması. Bu uygulama bir aday ayıklama mekanizmasıdır ve yönetici yetiştirmede geleneksel “Çıraklık Modelini” temelde değiştirmemektedir (Şimşek 2004: 14–15).

İlköğretim Okulları, Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Yöneticilerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği’ne göre seçilen, yetiştirilen ve atanan müdürlerle yönetilmektedir.

İlköğretim Okullarına müdür ataması ilk defa 1993 yılında Milli Eğitim Bakanlığı’na Bağlı Eğitim Kurumu Yöneticileri Atama Yönetmeliği esas alınarak yapılmıştır. Bu yönetmelikte, eğitim yöneticisi olmada yönetimle ilgili kurs görme bir tercih nedeni olmuş ancak zorunluluk olarak görülmemiştir. 23.09.1998 tarih ve 23472 sayılı Resmi Gazetede yayımlandığı biçimiyle değiştirilen Milli Eğitim Bakanlığı’na Bağlı Eğitim Kurumu Yöneticilerinin Atama ve Yer Değiştirmelerine İlişkin Yönetmelik ile eğitim öğretim sınıfında bulunan ve adaylığı kalkmış her lisans mezununa okul müdürü olma hakkı verilmiştir. Yapılan yarışma sınavı sonucu 70 ve yukarısı puan alan adayların 120 saatlik yöneticilik eğitiminden geçmesi zorunlu kılınmıştır. Yöneticilik eğitimi sonucunda yapılan sınavda 70 ve yukarısı puanlar alanlar ilköğretim kurumlarında görevlendirilmişlerdir.

Millî Eğitim Bakanlığına bağlı örgün ve yaygın eğitim okul ve kurum yöneticiliklerine atanacaklar ile ilgili son değişiklik, 11 Ocak 2004 tarih ve 25343 sayılı resmi gazetede yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Yöneticilerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği’dir. Bu yönetmelikle, eğitim kurumlarının yönetim kademeleri, okul müdürlerinin seçimi, yetiştirilmesi ve atanması koşulları yeniden düzenlenmiştir.

Yapılan düzenleme ile eğitim kurumlarının yönetim kademeleri, her derece ve türdeki eğitim kurumlarının tipleri, “kurum tipleri tespit formu” üzerinden yapılan

değerlendirme sonucunda belirlenir. Değerlendirmede okulun öğretim şekli, öğrenci sayısı, fiziki durumu, öğretmen sayısı, diğer personel sayısı, atölye, derslik, laboratuvar, ısıtma biçimi, salon, yatılılık ve daha birçok özellik dikkate alınarak puanlama yapılır. Bu değerlendirmeler sonucu ilköğretim okulları (MEB 2004: 1–7);

- Birinci Kademe: Eğitim kurumu müdür yardımcılığı,
- İkinci Kademe: Eğitim kurumu müdür başyardımcılığı, C tipi (Puanı 25'ten az olanlar) eğitim kurumu müdürlüğü,
- Üçüncü Kademe: B tipi (Puanı 25–39 arasında olanlar) eğitim kurumu müdürlüğü,
- Dördüncü Kademe: A tipi (Puanı 40 ve daha fazla olanlar) eğitim kurumu müdürlüğü şeklinde gruplandırılmıştır.

Yöneticilik görevlerine atanacaklarda aranan genel şartlar (MEB 2004: 1–7);

- Yükseköğrenim görmüş olmak,
- Atanacağı kuruma branşı itibarıyla öğretmen olarak atanabilecek nitelikte olmak,
- Öğretmenlikte en az iki yıl hizmeti bulunmak,
- Aylıktan kesme veya maaş kesimi cezasından daha ağır bir disiplin cezası almamış olmak,
- Son yıla ait sicil notu iyi olmak kaydıyla varsa son üç yıllık sicil notu ortalaması iyi dereceden aşağı olmamak,
- Son üç yıllık hizmet süresi içinde varsa yöneticilik görevi adli veya idari soruşturma sonucu üzerinden alınmamış olmak,
- Zorunlu çalışma gerektiren yerler içindeki kurum yöneticiliklerine atanacaklar için ilgili mevzuatına göre zorunlu çalışma yükümlülüğünü tamamlamış ya da bu yükümlülüğünden muaf sayılmış olmak,
- Atanacağı yöneticilik görevi için bu Yönetmelikte öngörülen sınavda başarılı olmak.
- Öğretmenlikte adaylığı kaldırılmış ve bulundukları görevde en az iki yıl başarılı hizmetleri bulunmak kaydıyla, Talim ve Terbiye Kurulu uzmanlığı, eğitim uzmanlığı ve APK uzmanlığı görevleri ile şube müdürü ve daha üst unvanlı görevlerde geçirilen süreler 4 üncü kademe yöneticiliğinde; şef kadrosunda geçen süreler ile özel öğretim okullarında müdür olarak geçirilen süreler üçüncü kademe yöneticiliğinde; müdür yardımcılığı sınavını kazanmak şartıyla müdür yetkili öğretmenlikte geçen süreler ikinci kademe yöneticiliğinde geçmiş sayılır şeklindedir.

Eğitim kurumlarına müdür olarak atanacaklarda genel şartların yanında (MEB 2004: 1–7);

- (C) tipi eğitim kurumu müdürü olarak atanacaklarda; birinci kademe yöneticiliğinde en az bir yıl görev yapmış olmak,
- (B) tipi eğitim kurumu müdürü olarak atanacaklarda; birinci kademe yöneticiliğinde en az iki yıl veya ikinci kademe yöneticiliğinde en az bir yıl görev yapmış olmak,
- (A) tipi eğitim kurumu müdürü olarak atanacaklarda; üçüncü kademe yöneticiliğinde en az iki yıl veya ikinci kademe yöneticiliklerinde toplam üç yıl ya da birinci kademe yöneticiliğinde dört yıl veya birinci ve ikinci kademe yöneticiliklerinde toplam beş yıl görev yapmış olmak gibi özel şartlarda aranmıştır.

Yönetmelikte belirtilen genel ve özel koşulları taşıyan yönetici adaylarına yapılan seçme sınavı sonucunda, 100 tam puan üzerinden yapılan değerlendirmede

en az 70 puan alanlar yazılı sınavdan başarılı sayılmışlardır. Yazılı sınavda başarılı olan adaylara mülakat komisyonlarınca görüşme yapılmakta, yapılan görüşmede başarılı olanlar ilgili yönetim kademelerine yönetici olarak atanmaya hak kazanmaktadırlar (MEB 2004: 1–7).

Ülkemizde eğitim yöneticisi seçme ve yerleştirme uygulamaları bu biçimde iken, Amerika Birleşik Devletleri’nde eğitim yöneticiliğinde lisansüstü derece bir zorunluluktur. Amerika’da temel olarak “iyi öğretmenlerden daima iyi yönetici olmayabilir” anlayışı hakimdir. Belirli bir süre aktif öğretmenlik yapmış adaylar mevcut olan eyalet veya özel üniversitelerin bünyelerinde yer alan Eğitim Fakülteleri’nde eğitim yönetimi alanında bir lisansüstü derece yapmak zorundadırlar (Şimşek 2004: 15–16).

İngiltere’de okul yöneticisi yetiştirme işi çok daha sistematik ve standartlara bağlı olarak yapılmaktadır. Okul yöneticiliği için geliştirilmiş bir nitelikler seti vardır. 1996 yılında geliştirilen ve uygulamaya konan “Ulusal Profesyonel Okul Yöneticiliği Yeterlilikleri” dokümanında belirtilen yeterliliklere sahip olmak okul yöneticiliğine atanmak için zorunludur. Okul yöneticiliği yapmayı planlayan öğretmenler eğitim bölgelerinde mevcut olan sınav merkezlerinde yeterlilikler konusunda sınavdan geçerler ve hangi alanda eğitime ihtiyaçları olduğu saptanır. Ancak stratejik liderlik ve sorumluluk modülü her aday için zorunludur. Yönetici adayları yerel eğitim otoritesi tarafından yönetilen bölgesel eğitim merkezinde veya Açık Üniversite’de ihtiyaç duyulan eğitimlerini alırlar. Eğitimleri takiben geçirildikleri sınav sonucunda yönetici yeterlilik belgesi kendilerine verilir (Şimşek 2004: 17)

Kıta Avrupası ülkelerinden Fransa, İsveç ve Danimarka’da okul yöneticisi yetiştirme geleneksel bir sistematikte yürütülmektedir. Fransa’da okul yöneticiliğine atanan öğretmenler üç ay süreli hizmet içi eğitimden geçirilirken, bu süre İsveç ve Danimarka’da 20 gündür. İtalya’da da Fransa, Danimarka ve İsveç benzeri bir yönetici seçme sistemi uygulanmaktadır (Şimşek 2004: 17–18).

Asya ülkesi olan Singapur’da okul yöneticisi yetiştirme uygulaması daha çok Amerikan sistemini andırmaktadır. Halen okulda müdür yardımcısı olarak görev

yapan yönetici adayları arasında seçim yapılır. Bu süreci başarıyla geçen adaylar Eğitim Bakanlığı ve Ulusal Eğitim Enstitüsü tarafından ortak yürütülen eğitim yönetimi programından diploma almak zorundadırlar. Bir Doğu Asya ülkesi olmasına rağmen Hindistan'daki okul yöneticiliğine atanma sistemi Singapur'dan büyük farklılıklar göstermektedir. Hindistan'da okul yöneticiliğine atanma Türkiye'dekine de benzer biçimde daha çok Kıta Avrupası sisteminin özelliklerini yansıtmaktadır (Şimşek 2004: 17–18).

Türkiye'de 2005 verilerine göre, ilköğretimde 35 581 okulda, 10.298.646 öğrenci 399 002 öğretmenin (şehirde 10 289 okul, 7 516 127 öğrenci, 286 864 öğretmen; köyde 25 292 okul, 2 782 519 öğrenci ve 112 138 öğretmen) rehberliğinde öğrenimlerini sürdürmüşlerdir. Bu rakama ilköğretimdeki bütün okul türleri dahildir. Köy ve kent arasında görülen köy lehine sayısal farklılığa rağmen kırsalın olumsuz ekonomik, toplumsal, kültürel ve coğrafik özellikleri öğretmen, öğrenci, okul ve dolayısıyla yapılan eğitim üzerinde olumsuz etkilerde bulunmaktadır (Toprakçı 2006: 1–13).

Türkiye Eğitim Sistemi içerisindeki öğrenci sayısının tahmini olarak 20 milyona yaklaşması, sosyo-ekonomik, coğrafi ve kültürel anlamda birbirinden çok farklı özellikler gösteren okul yerleşim yerleri gibi etmenler, Türkiye'deki ilköğretimi çeşitli biçimlere sokmuştur. Bu uygulamalar, açık ilköğretim (mektup-radyo-televizyon-internet) okulları, özel ilköğretim okulları, özel eğitim okulları, normal ve ikili eğitim veren okullar, birleştirilmiş sınıflı okullar, taşınmalı okullar, yatılı ilköğretim (PİO ve YİBO) okulları şeklinde sınıflandırılabilir. Türkiye'de açık ilköğretim, özel eğitim ve özel sektör ilköğretim okulları kentlerin bir ilköğretim okulu uygulaması olarak görülmekte bunlar henüz kırsala kadar gidememektedir (Toprakçı 2006: 1–13).

Ülkemizde ilköğretimin değişik tür ve düzeyde örgütlenme yapısı sergilemesi, ilköğretimin yönetiminde de (okul yönetimi) farklı uygulamaların görülmesine neden olmaktadır. İlköğretim okullarında yönetim görevi müdür, vekil müdür ve kırsalda birleştirilmiş sınıflı okullarda müdür yetkili öğretmenler tarafından yerine getirilmektedir. İlköğretimin yönetimindeki bu farklı uygulamalar sorunların

yaşanmasına neden olmaktadır. Bu tür uygulamalar da okulların etkililiğini ve öğretimin niteliğini düşürmektedir.

Okulların yapı ve yönetiminde meydana gelen değişme ve gelişmeler, okul yöneticilerinin rollerini de önemli ölçüde değiştirmiştir. Buna bağlı olarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından eğitim kurumlarına yönetici olarak atanacaklar ile görevde yükselmelerinde esas alınacak iş (görev) tanımları yapılarak, görevin gerektirdiği nitelikler belirtilmiştir.

İlköğretim Okulu Müdürleri, Milli Eğitim Bakanlığınca Ocak 2000 tarih ve 2508 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Tanımlarında yer alan ve aşağıda belirtilen görevleri yapmakla sorumludurlar (MEB 2000-b: 67–68);

1. Eğitim lideri olarak okuldaki eğitim-öğretim ve yönetim görevlerini kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge, emir ve çalışma plan ve programlarına uygun olarak yürütür.
2. Okulu için vizyon ve misyon geliştirir.
3. Milli Eğitim Temel Kanunu'nda belirlenen temel ilke ve amaçların yanında okulun özel amaçlarını gerçekleştirebilmek için çalışma planlarını yapar, uygular ve denetler. Okuldaki eğitim-öğretim ve yönetimin bir disiplin içerisinde yürütülmesini sağlar.
4. Eğitim-öğretim ve yönetimin verimliliğini artırmak, eğitimin kalitesini yükseltmek ve bu konuda sürekli gelişimi sağlamak için gerekli araştırmaları yapar. Araştırmalara dayalı iyileştirme projeleri hazırlayarak amirlerinin onayına sunar. Onaylanan projeleri uygular ve sonuçlarını değerlendirir. Okulun gelişim hedeflerini ortaya koyan stratejik planlar hazırlar ve buna dayalı olarak okulun gelişim planını hazırlar ve bu planının uygulamaya geçirilmesini sağlar.
5. Okulda öğrenen birey ve öğrenen organizasyon felsefesinin yerleşmesini sağlayıcı önlemleri alır.
6. Okulda ahenkli çalışma düzenini kurar.
7. Okuldaki bütün çalışmaları ilgililerle işbirliği yaparak öğretim yılı başlamadan önce planlar ve düzenler.
8. Personelin görevlendirilmesinde görev tanımlarına uygunluk esasını göz önünde bulundurur.
9. Yıllık, ünite ve günlük planların eğitim programlarına göre hazırlanmasında ve diğer çalışmalarda öğretmenlere rehberlik eder, öğretmenlerin çalışmalarını denetler.
10. Öğretmenlerden ders yılı başında yıllık plan alır, planları tasdik eder, uygulanıp, uygulanmadığını denetler.
11. Okulda sağlıklı bir eğitim ortamı oluşturmak amacıyla öğretmenler kuruluna başkanlık eder. Sınıf, zümre vb. öğretmenler kurullarının çalışmalarını izler. Gerekğinde bu kurulları toplantıya çağırır. Kurulda alınan kararları onaylar, uygulamaya koyar ve gerekli gördüklerini üst makamlara bildirir.
12. Okuldaki personelin görev ve sorumluluk alanlarında yapılan iş bölümü çerçevesinde okuldaki iş ve işlemlerin sağlıklı yürütülmesi ile ilgili koordinasyon, rehberlik ve değerlendirme faaliyetlerini yürütür.
13. Öğretmenlerin meslekleri ile ilgili alanlarda yetişmelerini teşvik eder ve bu konuda gerekli tedbirleri alır. Ders yılının çeşitli zamanlarında öğretmenlerin derslerini ve diğer faaliyetlerini yakından izler.

14. Ekip çalışması ruhunun yerleşmesini sağlar.
15. Gerektiğinde astlarına yetki devri yaparak, işlerin daha süratli yürütülmesini sağlar.
16. Personele güven verici, demokratik kurallar içerisinde sevgi ve saygı esasları doğrultusunda örnek davranış ve tutum ile etkili bir kişilik sergiler. Personel arasında iş birliğinin tesisini, uyumunu sağlar ve yol gösterici bir rol oynar.
17. Personelin görev ve sorumluluklarını verimli ve kaliteli olarak yerine getirmelerini sağlayıcı tedbirler alır.
18. Personelin performansını sürekli gözetip değerlendirerek, verim düşüklüğü varsa bunun sebeplerini araştırır, personelin yeteneklerini göz önünde bulundurarak istihdam eder, onlara rehberlik eder, iş başında yetişmelerini sağlar, daha üst kademeye hazırlanmalarına yardımcı olur.
19. Okuldaki her düzeydeki personelin eğitim ihtiyaçlarını tespit eder ve bu tespitler çerçevesinde personelin yetişmesi ile ilgili gerekli tedbirleri alır.
20. Personelin sicil raporlarını düzenleyerek zamanında ilgili makamlara gönderir.
21. Görevini başarı ile yürütenleri ödüllendirerek motive eder.
22. Görevlerin gereği gibi yapılması durumunda kanunî yetkisini kullanır.
23. Bayrak törenlerinin yönetmelik hükümlerine göre yapılmasından sorumludur.
24. İzinli veya görevli olarak okuldan ayrıldığı zamanlarda öncelikle müdür başyardımcısı, bulunmadığı takdirde müdür yardımcısından birisine vekalet verir.
25. Özürleri sebebiyle görevlerine gelmeyen yönetici, öğretmen ve diğer personelin yerine hizmetlerin aksamaması için uygun görevlendirme ile gerekli önlemleri alır.
26. Öğretmenlere eğitim ve öğretimle ilgili ek görevler verir.
27. Okuldaki rehberlik hizmetlerine başkanlık eder, yürütülmesi için gerekli tedbirleri alır.
28. Aday personelin yetişmesi için gereken tedbirleri alır.
29. Öğrencilere istendik davranışları kazandırıcı ve disiplin kuruluna havale edilecek disiplin olaylarını önleyici her türlü tedbirleri alır.
30. Ders dışı eğitici, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler ile milli gün ve haftalara ilişkin faaliyetlerin düzenli ve etkili bir şekilde yürütülmesini sağlar. Derslerle ilgili uygulamaya ilişkin gerekli izinleri alarak gezi ve incelemelerin yapılmasını sağlar.
31. Özel eğitimi gerektiren öğrencilerin kaynaştırma eğitimi ile ilgili tedbirleri alır.
32. Yatılı öğrencilerin disiplin, düzen ve temizliğinin itina ile yürütülmesini sağlar.
33. Evcî çıkacak yatılı öğrencilerin işlemlerini, ziyaretçi kabul etme saat ve yerleri düzenler.
34. Banyo, çamaşırhane, bulaşıkhanesi, yatakhane, tuvalet ve lavaboların temiz ve tertipli tutulmasını sağlar.
35. Etütlerin zamanında ve verimli olarak yürütülmesi için gereken tedbirleri alır.
36. Ambardan tabelaya göre (varsa diyet uzmanı ile) günlük erzak çıkarılmasını ve pişirilmesini kontrol ettirir.
37. Nöbet çizelge ve defterlerini kontrol ederek, 24 saat süren nöbetlerin yükümlülüklerine göre titizlikle tutulmasını sağlar.
38. Küçük çocukların bakımlarıyla ilgilenen yardımcı personelin çalışmalarını izler.
39. Okulun tatil olduğu zamanlarda okulda kalmak zorunda olan öğrenciler için gerekli kararları verir.
40. Revirdeki sağlık hizmetlerinin ve muayenelerin durumuyla ilgili kendine bildirilen ve gereken tedbirleri aldırır.
41. Muayene ve Teslim Alma Komisyonu'nun muayene ve teslim alma işlemleriyle ilgili kararlarını onaylar.
42. Okulun öğretmenleri veya ilköğretim ve orta öğretim kurumlarında öğretmenlik yapanlar arasından, pansiyonlar için ihtiyaç duyulan belletici görevlendirilmesini teklif eder.
43. İnsan, zaman, para, malzeme ve yer unsurlarının en etkin ve verimli kullanımı amacıyla okulun derslik, laboratuvar, kütüphane ve diğer tesisleri ile ilgili araç ve gereci hizmete hazır bulundurur. Yeni teknolojik gelişmeleri okula kazandırarak zenginleştirir.
44. Okul bina ve tesislerinin kullanımı, bakımı, temizliği, yangına karşı korunmaları ve güvenliği için gereken tedbirleri alır. Çağın ve çevrenin gelişen ve değişen eğitim ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde kaliteli eğitim ortamlarının oluşturulmasını sağlar.
45. Ders araç ve gerecinin temini, verimli kullanılması, korunması, bakımı, temizliği ve düzeni için gerekli tedbirleri alır.
46. Eğitim ve öğretim faaliyetlerini planlarken çevre imkan ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurur.

47. Okulun kültürel gelişim ve eğitim merkezi olduğu ilkesinden hareketle yakın çevre ile ilişki kurulmasına ve velilerle sıkı bir iş birliğinin sağlanmasına önem verir. Okulun imkanlarını çevreye açarak okulun bulunduğu bölgenin bilim ve kültür merkezi haline gelmesini sağlar. Çevre imkanlarından okulun, okulun imkanlarında da çevrenin eğitim amaçlı olarak yararlanmasını sağlar.
48. Okulun iç (idari personel, öğretmen, öğrenci, yardımcı personel ve diğer personel) ve dış öğeleriyle (Okul Koruma Derneği, Okul Aile Birliği vb. gibi) iş birliği içinde çalışır.
49. Öğretmenlerin laboratuvar, kütüphane ve spor salonları gibi sosyal tesisleri kullanmalarını izler.
50. Okulda çıkarılan dergi, gazete ve duvar gazetesinin bütün yazılarından müdür sorumludur.
51. Okulda gösterilecek çeşitli film ve gösterilerle ilgili gerekli incelemeler yaptırarak uygun gördüklerini onaylar ve gösteriye açar.
52. Okulda yetiştirme kursu açılmasını teklif eder.
53. Haftalık ders programı, günlük çalışma ve nöbet çizelgelerinin düzenlenmesini sağlar, onaylar ve uygulamaya koyar.
54. Diploma, tasdikname, öğrenci karnesi, öğrenim belgesi, öğrenci kaydı, harcama kağıtları, bordroları vb. evrakı onaylar.
55. Gelen yazılardan personelin bilgilendirilmesi gerekenleri ilgililere duyurur.
56. Tüm personelin hasta sevk evrakını imzalar ve hastalık izinlerini onaylar.
57. Öğretim yılı başında ve gerektiğinde okulda sağlık taraması yapılmasını sağlar.
58. Taşınmalı sistem ile okula gelen öğrenciler için gerekli güvenlik tedbirlerinin alınmasını sağlar.
59. Göreve başlama ve görevden ayrılma halinde okulun demirbaşlarını Ayniyat Talimatnamesi hükümlerine göre devir ve teslim işlemlerini yapar.
60. YİBO Döner Sermaye işletmesini yönetim işlerinde tek başına sorumlu olarak yönetir ve işletmeyi temsil eder.
61. Okulun ayniyat, gelir-gider, bütçe ile ilgili işlemlerinin mevzuatına göre yürütülmesini sağlar.
62. Ödeneklerin zamanında ve yerinde harcanması ile ilgili işlemleri titizlikle yapar.
63. Okulla ilgili olağanüstü halleri ilgili makama bildirir.
64. İstenildiğinde yürüttüğü çalışmaların herhangi bir aşamasının sonucunu amirine rapor eder.
65. Yapılan rutin işleri standartlaştırır.
66. İlgili mevzuatta okul yönetimine ilişkin belirtilen diğer görevleri yapar.

Eğitim sistemimizin her kademesinde görev yapan okul müdürlerinin görevlerinin sayıca çok ve kapsamlı olması, yetkinin üst yöneticilerde toplanması, okulların bütçelerinin olmaması, okullar ile ilgili alınan kararlara katılamama gibi engeller okullarda etkililiği ve başarıyı olumsuz şekilde etkilemektedir.

Okul müdürlerinin öğretim lideri olarak hizmet etme konusundaki olumlu algıları ve bu konudaki kamu beklentilerine rağmen, yapılan araştırmaların çoğunda müdürlerin bu rolü yeterince yerine getirmediikleri ortaya çıkmaktadır. Bu konudaki araştırmaların bazılarında, okul müdürlerinin istenilen nitelikte öğretim liderliği yapabilmek için yeterli zamanlarının olmadığını belirttikleri, diğer okul müdürlerinin de kendilerinden farklı olmadıklarına inandıkları ileri sürülmektedir. Griffin okul müdürlerinin öğretim liderliğini engelleyen en önemli etkenlerin yasal ve bürokratik

sınırlamalar, öğretimsel konulara ayıracak zamanın yetersizliği ve çatışan rol beklentilerinin olduğunu, Hallinger ve Murphy, bunlardan daha önemli bir diğer etkenin de müdürlerin eğitim programı ve öğretim bilgilerinin yetersizliği olduğunu, McEvan bunlara ayrıca vizyon, kararlılık ve cesaret eksikliğini eklemiştir. Diğer yandan, özellikle kıt kaynaklara sahip gelişmekte olan ülkeler için mali kaynak yetersizliği de önemli bir engel olarak ortaya çıkmaktadır (Gümüşeli 1996: 202-203).

Ülkemizin çağdaş bir toplum olma yolundaki çalışmalarının temelini eğitimin teşkil ettiği görülür. Eğitim, toplumun yapısını değiştiren ve yaşam standartlarını yükseltmeyi sağlayan bir sosyal güç olarak kabul edilir (Demirtaş 2000: 14). Bu nedenle eğitimin kalitesini sürekli artırmak devleti yönetenlerin temel görevleri arasında yer almalıdır. Öğrencilere sunulan eğitimin kalitesini artırmada kullanılan araçlardan en önemli birisi ise denetleme ve değerlendirmedir. Çünkü bir eğitim sisteminin geliştirilmesi ve niteliğinin yükseltilmesi için verilecek kararlara, bunlara bağlı olarak yapılacak uygulamalara temel oluşturacak en önemli veriler, denetleme ve değerlendirme sonucunda elde edilen verilerdir. Bundan dolayı ülkelerin birçoğunda, sistem içindeki yerleri ve işleyişleri birbirinden farklı da olsa, denetleme ve değerlendirme birimlerinin eğitim sistemlerinin en temel birimleri olarak örgütlendikleri görülmektedir (Gümüşeli 2006: 1).

Yaşayan birer sosyal organizma olan kurum ya da kuruluşların amaçlarına ulaşarak yaşamlarını garanti altına almaları için, kaynaklarını kaliteli ürün ya da hizmet üretebilecek biçimde kullanmaları gerekir. Çünkü bir örgütün yaşayabilmesi büyük ölçüde insan ve madde kaynaklarını hizmetin niceliğini ve niteliğini sürekli artıracak biçimde planlaması ve kullanmasına bağlıdır. Bu da büyük ölçüde örgütü oluşturan sistem ve alt sistemlerin, üretim ve yönetim süreçlerinin belirli bir sistem bütünlüğü içerisinde denetlenmesi ve değerlendirilmesi ile olanaklıdır. Bu açıdan bakıldığında diğer örgütlerde olduğu gibi, eğitim kurumları için de denetleme ve değerlendirme yaşamsal bir öneme sahiptir (Gümüşeli 2006: 2).

Bir kurumda personelin değerlendirilmesi hem personel hem de kurum açısından gereklidir. Kurumun uzun vadede istenen verimde çalışabilmesi için her bir personelin işini ne ölçüde yaptığı objektif ölçütlerle belirlenmelidir. Her bir

personelin görevini en iyi biçimde yerine getirebilmesi için bu personelde olması gereken bilgi, beceri, davranış ve tutumların ayrı ayrı ve ölçülebilir bir biçimde görev analizlerinin yapılması gerekir (Küçükahmet 1992: 19).

Sosyal bir sistem olan eğitim sisteminin alt sistemlerinden en önemlilerinden biri teftiş sistemidir. Teftiş sistemi işlemeyen bir eğitim kurumunun, amaçlara ulaşması kuşku ile karşılanabilir. Eğitim kurumunun başarı ya da başarısızlıkları, sorunların tespiti ve alınacak tedbirlerle kurumun geliştirilmesi, iyi bir teftiş sonucunda elde edilen verilere bağlıdır (Altıntaş 1992: 403).

Çağımızda hızla gelişen bilim ve teknoloji, birey ve toplumun sosyal ve ekonomik yaşantısını büyük ölçüde etkilemekte, kurumların yapı ve işlevlerini değişikliğe zorlamaktadır. Bu değişen ve gelişen ortamda, sistemlerin dengeleri bozulmakta, yeni durumlara uyum sağlayabilmek için kontrol ve denetim alt sistemlerinin gereksinimlerine her zamankinden daha çok gereksinim duyulmaktadır (Başaran 2004: 5–6).

Eğitimde teftiş; eğitim ve öğretimin geliştirilmesi amacıyla uygulamanın başarı derecesini objektif bir biçimde belirleme sürecidir. Böylece denetim yani teftiş, eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçasıdır. Yeterli bir teftişin işgörülleri; sorun saptama (eğitim süreç ve programlarının sürekli olarak incelenip analiz edilmesi), değerlendirme (mevcut koşullar içerisinde ve amaçlar açısından başarı derecesinin ve kalitesinin saptanması) ve geliştirme (değerlendirme sonuçlarına uygun olarak eğitim süreç, program ve kuramlarının sürekli olarak iyileştirilmesi) olarak özetlenebilir (Kaya 1984: 394).

Teftiş bir bilimdir. Amaç, yapı, süreç ve iklim boyutları; eğitim yönetimi bilimi içinde, kurallar ve kuramlar yumağı, bir alt disiplin alanı oluşturur (Bilgen 2004: 41).

Denetim; yapılmış ve yapılmakta olan işlerin mevzuata, belirlenen amaç ve temel ilkelere uygunluğunu, doğruluğunu, düzenliliğini, verimliliğini, etkililiğini, ekonomikliğini; objektif, geçerli, güvenilir ölçütlere göre ortaya koyma, değişim ve gelişime yönelik öneriler hazırlama ve rehberlikte bulunma sürecidir (MEB 2005: 4).

Eğitimde teftişin amacı, Türk milli Eğitim Sistemini oluşturan her düzeydeki resmi ve özel eğitim-öğretim kurum ve kuruluşlarının, önceden tespit edilmiş amaçlarını gerçekleştirme yolundaki çalışmalarını, teftiş ilkeleri ve fonksiyonları çerçevesinde desteklemek, planlanan ve yürütülen etkinliklerini kontrol etmek ve değerlendirmek, öğrenme - öğretme sürecini geliştirmek için tedbirlerin alınmasını ve düzenlemelerin yapılmasını sağlayıcı faaliyetlerde bulunmak, sistemin işleyişi ile ilgili araştırmalar yapmak, varılan sonuçlara göre gerekli en uygun alternatif teklifler yoluyla icraya ışık tutmaktır (Cengiz 1992: 9–10).

Çağdaş denetim; hedefe ulaşp ulaşmadığının belirlenmesi, varsa eksiklik ve sapmaların düzeltilmesi amacının yanında, kurumun ve çalışanların sürekli gelişimini sağlamaya yönelik stratejilerin belirlenmesini de hedefler. Yapılan faaliyetlerden istenilen verimin alınması, beklenen fayda ve gelişimin sağlanması, faaliyetlerin başarı ile sürdürülebilmesi, sürekli ve etkili bir denetimle sağlanabilir.

Önceleri; teftiş, örgütlerde karşılaşılan disiplin ve yasadışı davranışları inceleme, soruşturma ve rapor etme biçiminde algılanmakta iken, günümüzde bu anlayış giderek ikinci planda kalmaya, kurumların amaçlarına ulaşmasında planlarla uygulamaları karşılaştırmak, sapmaları nedenleri ile belirlemek, önleyici, geliştirici çalışmalarla örgütün varlığını sürdürmesi, etkinlik ve verimliliğini artırması yönünde vazgeçilmez bir süreç olarak görülmeye başlanmıştır (Başaran 2004: 6). Günümüzde teftiş hizmetlerinin kapsamı, dolayısıyla müfettişlerin rollerinde değişmeler olmuştur. Buna bağlı olarak teftişin amacında ve müfettişlerin görevleri arasında danışmanlık ve rehberlik yapma ön plana çıkmaya başlamıştır (İpek 2004: 44–45).

Ülkelerin eğitim ve denetim sistemleri, sistem bütünlüğü içerisinde incelendiğinde, her eğitim ve denetim alt sisteminin bağlı olduğu süper sistem olan ülke anayasası ve yönetim sistemiyle bir bütünlük içerisinde olması beklenir (Kayıkçı 2005: 2).

Türk Eğitim Sistemi ve onun bir alt sistemi olan denetim alt sistemi ülkemizin merkezi yönetim sistemine koşut olarak yapılanmıştır. Bu sistemler, Anayasadan başlayarak hiyerarşiye uygun bir şekilde kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik, genelge, yönerge ve yazılı emirlere dayalı işleyişle

formal yapıdaki yerini almıştır (Kayıkçı 2005: 2). Bu formal yapıya uygun olarak denetim alt sisteminin görev ve rollerini yerine getirme biçimi yasal hükümlerle düzenlenmiştir. Bu yasal düzenlemeler (Kepenekçi 1995: 125–130);

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 42. maddesi, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 625 Sayılı Özel Öğretim Kanunu, 3797 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun, 5442 sayılı İller İdaresi Kanunu, 1702 sayılı İlk ve Orta Tedrisat Muallimlerinin Terfi Tecziyeleri Hakkındaki Kanun, 4357 sayılı Hususi İdarelerden Maaş Alan İlkokul Öğretmenlerinin Kadrolarına, Terfi, Taltif ve Cezalandırılmalarına, Bu Öğretmenler için Teşkil Edilecek Sağlık ve İctimai Yardım Sandığı İle Yapı Sandığına Öğretmenlerin Alacaklarına Dair Kanun, Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü, Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği, Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği, İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi, İlköğretim Kurumları Yönetmelikleri gibi birçok yasal metinde denetim ve denetim elemanlarının çalışma usul ve esaslarını içermektedir.

Avrupa Birliği ülkelerinde, eğitim sisteminin denetlenmesi ve değerlendirilmesi iki şekilde yapılmaktadır. Birincisi, okulla doğrudan ilişkisi olan kesimler tarafından yapılan iç denetleme ve değerlendirme, ikincisi ise, okulla doğrudan ilişkisi bulunmayan ve müfettişlerce yapılan dış denetleme ve değerlendirmedir. Birlik ülkelerinde son yıllarda iç denetleme ve değerlendirmeye giderek daha fazla önem verildiği görülmektedir. İç denetleme ve değerlendirmede; okulda bulunan insanlarla yakın ilişki içerisinde olanlar, okul yöneticileri ve öğrencilerin işbirliği ile okulların sürekli değerlendirilmesi ve geliştirilmesi hedeflenmiştir. Bu nedenle iç değerlendirme konusu Avrupa ülkelerinin bazılarında zorunlu hale gelmiştir. Fransa İngiltere, Hollanda ve Danimarka’da birden fazla dışsal denetim mekanizması okulların denetimini üstlenmiştir. Birlik ülkelerinden Almanya, Fransa ve İspanya dışsal denetimi tek bir yaklaşık uygularken, İngiltere, İsveç, Polonya, İzlanda, Avusturya, Macaristan ve Romanya gibi ülkelerde iki farklı sistemin eğitim sistemini denetlediği görülmektedir (Gümüşeli 2004: 68–75).

Avrupa Birliği lkelerinde teftiş sisteminin örgütlenme biçimi ülkelere göre değişiklikler göstermektedir. Eğitim denetimi, Türkiye’de olduğu gibi bakanlık ve il düzeyinde ayrı örgütlenen Avusturya eğitim sistemi vardır. Eğitimin denetiminden, bakanlık merkezde “teftiş kurulu”nun sorumlu olduğu ülkelerin, Hollanda, Portekiz, Fransa, İspanya ve Lüksemburg olduğu, eğitim denetiminin, yönetimin bir parçası olarak yapıldığı ülkelerin Almanya, Yunanistan ve Finlandiya olduğu görülmektedir. Buna göre Türk Eğitim Sistemi’nin sahip olduğu modelde denetim sistemine AB lkelerinde de rastlanmaktadır (Gülcan 2005: 263).

Türk Eğitim Sistemi’nde teftişin gelişimini cumhuriyet öncesi ve cumhuriyet dönemi olmak üzere iki döneme ayırarak incelemek gerekir.

Cumhuriyet ncesi dönemde teftiş kavramı, Rüştiye Mekteplerinin açılmasına bağlı olarak 1838 yılında çıkarılan bir layihada yer almış, 1847 yılında yayınlanan bir yönetmelikle, “Mektepleri teftiş etmek, hocalara yol göstermek üzere muin adı verilen elemanlar...” görevlendirilmiştir. 1862 yılında Rüştiye ve Sibyan okullarını denetlemek üzere görevlendirilen memurlara ilk defa müfettiş denilmiştir. 1869 yılında ıkarılan Maarif-i Umumi Nizamnamesinde muhakkik ve müfettiş terimleri yer almıştır. Bu müfettişler Vilayet Maarif Meclislerinde görevlendirilmiştir. 1875 yılında hazırlanan nizamname ile rehberlik esasđ ön plana çıkarılmış, kurumlarda teftiş defteri bulundurulması, tespit, gözlem ve önerilerin buraya yazılarak saklanması ngrlmştir. 1879 yılında kabul edilen Rumeli şarki Vilayetinin Tedrisi Hakkındaki Kanunda, Kaza Mektepleri Müfettişlerinin görevleri adı altında sıralanan etkinlikler bugünkü yönetmelikle büyük bir örtüşme içindedir (MEB 2000-a: 13–14). Türk Milli Eğitim Sistemi’nin merkez rgtnde İstanbul, Ankara ve Rumeli bölgelerindeki okulları denetlemekle yükümlü  “ilköğretim genel müfettişi”nin yer aldığı, 1889 yılında “teftiş görevlileri” biriminin kurularak müfettişlerin bir örgüt altında toplandıkları anlaşılmaktadır (Koçak 1992: 23; Sb 2005: 15).

1913 yılında hazırlanan Tedrisat-ı İptidaiye Kanunu Muvakkatđ ile ilkokullarda teftişin ilköğretim müfettişleri tarafından yapılması ngrlmştir. Müfettişlerin bu görevlerini nasıl yapacağını belirten kanuna göre ilköğretim

müfettişlerinin görevleri, teftiş, tahkikat ve irşad olmak üzere üç ana grupta toplanmıştır (Taymaz 1993: 13).

Türkiye Büyük Millet Meclisi açıldıktan sonra 1 Mayıs 1920 günü milli eğitim hizmetlerinin tümü Maarif Vekaletine verilmiştir. 1923 yılında “Maarif Müfettişleri Talimatnamesi” ile “İlk Tedrisat Müfettişlerinin Vazifelerine Dair Talimatname” yayınlanmıştır (Taymaz 1993: 13).

Cumhuriyetle birlikte, ilköğretim müfettişlerinin seçilme ve yükseltilmesi uygulamalarına, 1927 yılında yayımlanan “İlk Tedrisat Müfettişleri Talimatnamesi” ile devam edilmiştir. Bu talimatnamede ilköğretim müfettişi olacaklarda; ilköğretmen okulu mezunu, 24–45 yaşlar arası, beş yıllık başarılı ilkokul öğretmenliği ile kıdem ve ehliyetli olma tercih sebebi olarak görülmüştür. 1929 yılında çıkarılan “İlk Tedrisat Müfettişleri Rehberi” ile müfettiş olacaklarda, meslek sevgisi, özel yetenek, kuram ve uygulama hazırlığı, iyi öğretmen olmak, ciddi bir mesleğe hazırlık programı, mesleki gelişmeleri izleme ve sevilen biri olma özellikleri aranmıştır (Balcı 2004: 32–33).

1938 yılında yürürlüğe konan 3407 sayılı “İlk Tedrisat Müfettişlerinin Genel Bütçe İçine Alınmasına Dair Kanun”la ilköğretim müfettişlerinde öğrenim süresi bakımından görülen menşei farklılığını kaldırmak üzere ilköğretim müfettişliğine atanacak olanların Gazi Terbiye Enstitüsü veya yabancı ülkelerdeki benzer okullardan mezun olma şartı getirilmiştir (Taymaz 1993: 14).

1962 yılında çıkarılan “İlköğretim Müfettişleri Yönetmeliği” ile müfettiş olacaklarda, ilköğretmen okul mezunu, ilköğretmen okulunda asli öğretmenlik yaptıktan sonra eğitim enstitüsü ya da dengi bir yabancı okul bitirmek, ilkokullarda en az sekiz yıllık öğretmenlik ya da 2 yıl müdürlük yapmak gibi şartla aranmıştır. 1963 ve 1969 yılında 1962 yönetmeliğinin özelliklerini aynen taşıyan iki yönetmelik çıkarılmıştır (Balcı 2004: 33).

1982’de Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Müfettişliği Programı adaylarında, ilköğretmen okulu mezunu, üç yıl başarılı öğretmenlik, üniversite seçme sınavı ve bakanlık onayı koşulları aranmıştır (Balcı 2004: 33).

1969 yılında çıkarılan yönetmelik 1990 yılına kadar yürürlükte kalmıştır. 1990'da yayınlanan İlköğretim Müfettişleri Kurulu Yönetmeliği ile "İlköğretim Müfettişleri Kurulu Başkanlığı" ve yardımcılıkları, ilköğretim müfettiş yardımcılığı kadrosu getirilmiş, alan müfettişliği öngörülmüş, müfettiş yardımcılığı sınavında başarılı olanların lisans tamamlama programından geçirilmeleri öngörülmüştür (MEB 1990)

13 Ağustos 1999 tarih ve 23785 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan ve halen yürürlükte olan "Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği ile "ilköğretim müfettiş yardımcısı" yarışma sınavına girebilmek için (MEB 1999-b: 2);

- a) En az dört yıl süreli yüksek öğrenim görenlerden,
 - 1- Bakanlığa bağlı resmi ve özel kurumlarda en az sekiz yıl öğretmenlik yapmış,
 - 2- Yedi yıllık hizmet süresinin en az dört yılını resmi okul ve kurumlarda öğretmen olarak, üç yılını ise Bakanlık merkez ya da taşra teşkilatı yöneticilik görevlerinde geçirmiş,
 - 3- Fakültelerin; eğitim yönetimi, teftişi, planlaması ve ekonomisi veya eğitim yönetimi ve denetimi bölüm/anabilim dalından mezun ya da bu alanlarda yüksek lisans veya doktora yapanlardan Bakanlığa bağlı resmi okul ve kurumlarda en az üç yıl öğretmenlik ve/veya yöneticilik yapmış, olma koşullarından herhangi birini taşımak,
- b) Bakanlık teşkilatında görevli olmak,
- c) Müfettiş yardımcılığı yarışma sınavının açıldığı yılın Ocak ayının birinci gününde 40 yaşını doldurmamış olmak,
- d) Son altı yıllık sicil notlarının ortalaması en az iyi derecede olmak,
- e) Müfettişlik mesleği ile bağdaşmayacak fiillerden dolayı memuriyete engel olacak derecede olmasa dahi hapis cezasına mahkum edilmemiş (taksirli suçlar hariç) ve son altı yıllık hizmet süresinde aylıktan kesme/maaş kesimi veya daha ağır bir disiplin cezası almamış ya da bu süreç içinde idari görevi adli ve idari soruşturma sonucu üzerinden alınmamış olmak şartları aranmaktadır.

Teftişin tarihsel gelişim içerisinde ilköğretim müfettişliği ve ilköğretim müfettiş yardımcılığı seçme ölçütleri bir bütün halinde değerlendirildiğinde, meslekte başarılı olmak ile doğrudan ilgili olan ölçütler olarak "öğretmenlik deneyimi, yöneticilik deneyimi, müfettiş yardımcılığı sonunda getirilen yeterlik sınavında

başarılı olmak, kuram ve uygulama hazırlığı” gelmektedir. Ancak hizmet öncesi yöneticilik ve müfettişlik eğitimine gerek duyulmaması, son ölçütün uygulanabilirliğini ortadan kaldırmaktadır (Balcı 2004: 34).

İlköğretim müfettişlerinin yetiştirilmesi ile ilgili halen geçerli olan, 13 Ağustos 1999 tarihli yönetmeliğin ölçütleri incelendiğinde, ilköğretim müfettiş yardımcısı adaylarının yarışma sınavına girebilmesi için hizmet öncesi yöneticilik ve müfettişlik eğitiminin aranmadığı anlaşılmaktadır. Mevzuata göre hizmet öncesi eğitim yöneticisi ve eğitim müfettişi programlarından mezun olan adaylar, ancak öğretmenlik deneyimleri varsa bu sınava girebilmektedirler. Oysa bu durumdaki adaylar, müfettiş yardımcısı giriş sınavında muaf tutulabilmelidirler (Balcı 2004: 35).

Ülkemizde, eğitim sisteminin denetim alt sistemini oluşturan örgütsel yapıda iki çeşit denetmen grubu bulunmaktadır. Bunların birincisi Bakanlık denetmen (müfettiş)’leri, ikincisi ilköğretim denetmen (müfettiş)’leridir. Bakanlık müfettişleri ile ilköğretim müfettişleri denetim alt sisteminde, genel olarak, bireysel ve kurumsal denetim, inceleme, soruşturma, rehberlik ve iş başında yetiştirme başlıkları altında toplanan benzer görevleri yaparlar (Kayıkçı 2005: 3).

İlköğretim Müfettişleri; 1992 yılında yayınlanan 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’a eklenen 03.04.1998 tarih ve 4359 sayılı kanunun 9. maddesi gereğince, taşra teşkilatında yani illerde Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı olarak çalışırlar.

İlköğretim Müfettişleri görevlerini, 3797 sayılı Kanunun değişik 53. maddesine dayanılarak hazırlanan ve 13 Ağustos 1999 tarih ve 23785 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği’ne göre yaparlar.

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği’nde yapılan 21.7.2005 tarih ve 25882 Resmi Gazete yayımlanan değişikliğe göre, İlköğretim Müfettişlerinin inceleme, soruşturma, araştırma rehberlik ve iş başında yetiştirme, teftiş ve değerlendirme görev ve yetkileri vardır. Rehberlik ve iş başında yetiştirme, teftiş ve değerlendirme görev ve yetkileri şunlardır (MEB 1999-b: 8–9);

a) Rehberlik ve iş başında yetiştirme;

- 1) Her öğretim yılı başında ve sonunda, ayrıca gerektiğinde öğretim yılı içinde, öğretmenlerle meslekî toplantılar düzenlemek, eğitim öğretim ve yönetim ile ilgili olarak sorunların belirlenmesinde ve çözümünde rehberlik etmek,
- 2) Okul ve kurumlarda rehberlik amaçlı çalışmalarda belirlenen konulan, önerileri ile birlikte rehberlik tebliğine ve kurum teftiş defterine yazmak, tebliğin bir örneğini başkanlığa vermek,
- 3) Okul ve kurumların teftişinden sonra öğretmen ve yöneticilerle birlikte toplantı yapmak, eğitim öğretim ve yönetim ile ilgili sorunların çözümüne yönelik rehberlik etmek,
- 4) Meslekî yayınları ve meslekle ilgili gelişmeler ile mevzuat değişikliklerini izlemek, başkanlık veri tabanına katkıda bulunmak ve bu kapsamda bölgesindeki öğretmen ve yöneticilere rehberlik etmek,
- 5) Aday memurların yetiştirilmesine rehberlik etmek ve bu konuda verilen diğer görevleri yapmak,
- 6) Teftişi ile yükümlü bulunduğu öğretmenlere ve yöneticilere meslekî yardımlarda bulunmak ve iş başında yetiştirmelerine rehberlik etmek,
- 7) Teftiş, değerlendirme, araştırma, inceleme ve soruşturma hizmetlerinde müfettiş yardımcılarının katılımını sağlamak ve yetiştirilmelerine yardımcı olmak.

b) Teftiş ve Değerlendirme;

- 1- Türk millî eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak, okul ve kurumların amaçlarına göre öğrencilerin yetiştirilmeleri ile yetenek, bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi durumu,
- 2- Görev alanlarındaki okul ve kurumların eğitim, öğretim, yönetim ve diğer görevlilerinin mevzuata göre çalışmalarını,
- 3- Atatürk ilke ve inkılâpları'nın, İstiklal Marşı'nın, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi'nin ve Öğrenci Andı'nın öğretilme ve kavratılma durumu,

- 4- Bayrak, anma ve kutlama törenlerinin, sosyal etkinliklerin mevzuatına uygun olarak yapılıp yapılmadığını,
- 5- Her yönü ile eğitim-öğretim ve yönetim çalışmalarını,
- 6- Kurumun ve kurumdaki personelin kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve programlarda belirtilen amaçları gerçekleştirme durumunu,
- 7- Eğitim-öğretim ve yönetim görevlilerinin çevre ile ilişkilerini,
- 8- Okul veya kurum personelinin yeterlilik ve verimliliklerini,
- 9- Okul aile birliği, okul kooperatifi ve kantininin kuruluş ve çalışmalarının mevzuatına uygun olarak yürütülüp yürütülmediğini, teftiş etmek ve değerlendirmek,
- 10- Okul ve kurumlara ait bina uygulama bahçesi, arsa, arazi ve tesislerin amaca ve projeye uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını teftiş etmek ve değerlendirmek; sonucunda belirlenen hususları önerileri ile birlikte okul veya kurumun teftiş defterine yazmak; gerektiğinde ayrıca kurum teftiş raporu düzenleyerek başkanlığa sunmak,
- 11- Teftiş edilen okul ve kurumlarda yönetici, öğretmen ve gerektiğinde diğer personel hakkında ayrı ayrı teftiş raporu düzenlemek,
- 12- Teftiş bölgelerindeki okul ve kurumlar hakkında saptanan bilgileri zamanında ve eksiksiz olarak başkanlığa sunmaktır.

İlköğretim Müfettişleri, Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği'nde belirtilen; okul öncesi, ilköğretim, özel eğitim gerektiren çocuklar için açılmış ilköğretim seviyesindeki okullar ve sınıflar, yetiştirici ve tamamlayıcı sınıflar ve kurslar, ilköğretim seviyesinde açılan öğrencileri yetiştirme kursları, özel öğretim kurumlarına bağlı ilköğretim seviyesindeki dershane, kurs, etüt eğitim merkezleri ve okulların, rehberlik, araştırma ve iş başında yetiştirme, teftiş ve değerlendirmelerini aynı yönetmeliğe dayanarak hazırlanan ve 01.02.2001 tarihinde yürürlüğe konan Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi'ne göre yürütürler (MEB 1999-b: 8; MEB 2001: 66–81).

Kurumların rehberlik ve teftişi yapılırken; kurumların genel ve özel amaçları, yönetim süreçleri ve yöneticilerin etkinlikleri, kurumların yapılarındaki sosyal,

yönetmelik, kültürel, ekonomik, teknolojik ve eğitim politikalarının geliştirilmeleri, gelişmeyi engelleyen unsurları, sorunlara yaklaşımda yararlı yöntemleri, özel yönetmelik ve yönergelerindeki hükümleri, eğitim-öğretim ve yönetimdeki değişme ve gelişme sonucu uygulanacak yöntem ve teknikleri, personelin mesleki performansını geliştirmeleri, öğrencilerin sayı ve nitelik düzeyleri, fiziki durumları, insan ve madde kaynaklarını etkili ve verimli kullanmaları, kurum çalışanlarının kararlara katılma, görev yetki ve sorumlulukları, çevre ve toplum gereksinimlerini karşılamaları göz önünde bulundurulur (MEB 2001: 66–81).

Eğitim kurumlarında yapılan en kapsamlı teftiş, kurum teftişidir. Kurum teftişi kapsamında kurumdaki yönetici, öğretmen ve diğer personelin teftişleri de yer almaktadır.

Kurum teftişi ile eğitim sistemindeki yeniliklerin ilgili kurumlara iletilmesi, kurumun çalışmalarını güçleştiren veya zayıflatan nedenlerin belirlenmesi, gerekli önlemlerin yerinde ve zamanında alınması, kurumun amaçlarını gerçekleştirmede insan ve madde kaynakları ile bunlardan yararlanılma durumunun gözlenerek, yerinde ve etkili bir biçimde kullanılmasının sağlanması, eğitim-öğretim ve yönetim etkinliklerinin geliştirilmesi, öğretme-öğrenme ve yönetim sürecinin etkili duruma getirilmesi için objektif verilere, yasa, tüzük, yönetmelik, genelge, emir ve kararlara dayalı olarak gözlenmesi, kontrol edilmesi ve ölçütlere göre değerlendirilerek geliştirilmesi hedeflenir (MEB 2001: 66–81).

Kurum teftişi, bir teftiş grubu ya da bir alt grup tarafından yapılır. Eğitim-öğretim ve yönetim etkinliklerinin tümünü kapsar. Teftişlerde kurumun fiziki, eğitim ve öğretim durumu, büro, öğrenci, personel ile hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işleri incelenerek değerlendirilir. Kurum rehberlik ve teftişi sonunda kuruma ilişkin iki adet teftiş veya rehberlik tebliği hazırlanarak biri teftiş defterine yapıştırılır, diğeri ise başkanlığa sunulur. Kurumun özelliğine göre kurum teftiş raporu düzenlenir (MEB 2001: 74–75).

TC Anayasasında güvence altına alınan “eğitim hakkı” ve bu hakkın kullanılmasında gerekli politikaların geliştirilmesi; yönetim, denetim ve gözetiminin

devlet eliyle yürütülüyor olması, eğitim yönetimi ve denetiminin görev ve sorumluluklarını artırarak önemli hale getirmiştir.

Eğitim-öğretim hizmetinin temel üretim birimi okulların kurumsal amaçlarına ulaşması; okul yöneticileri, eğitici personel ve müfettişlerin etkili işbirliği halinde çalışmalarıyla mümkündür.

Eğitim yönetimi ve teftişi bilim alanı insanları teftişin temel fonksiyonunun “eğitim ve öğretimi geliştirmek” olduğu düşüncesindedirler (Öz 2003: 59). Ancak, sağlıklı bir eğitim sisteminde denetçiler kadar denetlenen bireylerin kendi etkinliklerini değerlendirebilmeleri de önemlidir (Karacan ve Ağaoğlu 2004: 15; Söbü 2005: 12).

İlköğretim Müfettişlerince, görev alanları içerisinde yer alan eğitim kurumlarının belirlenen amaçlara ulaşma derecelerinin saptanması, sapmaların önlenmesi, üründe verim ve kalitenin geliştirilmesi amacıyla, kurumların teftiş defterleri ile geçmiş yıllara ait kurum teftiş raporları incelenir. Önceki rehberlik ve teftiş çalışmalarında görülen başarı durumlarının devam edip-etmediği ve belirlenen eksikliklerin tamamlanması için ne gibi çalışmaların yapıldığı kontrol edilir.

İlköğretim okullarında, müfettişlerce rehberlik ve denetimler sonunda kurumun iyileştirilebilir alanları (eksiklikleri) ile ilgili yapılan tespitler denetim tebliğlerine yazılır. Tebliğlere yazılan bu önerilerin birbirini takip eden yıllarda bazen hiç değişmeden tekrarladığı incelemelerde anlaşılmıştır.

Yasal metinlerle okulu amaçlarına ulaştırmada yetkilendirilen okul yöneticileri, denetim tebliğlerinde belirtilen eksiklikleri gidermede bir takım engeller ve sorunlar yaşamaktadırlar.

Bu engeller ve sorunlar, örgüt yapısı, yönetsel kararlar, görevle ilgili yasal düzenlemeler, kendini geliştirme ve yenileme, mesleğin niteliği, yeterlilik ile eğitimin finansmanı şeklinde bir sınıflandırmaya tabi tutulabilir.

Eğitim örgütleri (okullar), amaçları, işlevleri, yapısal özellikleri, üretim süreçleri, sahip olunan insan kaynakları gibi yönlerden mal üreten işletmelerden

oldukça farklıdır (Şişman 1995: 92). Her örgüt gibi, okulun da etkilendiği bir takım güç merkezleri vardır. Bu merkezler; genel yönetim ve merkez örgütü, eğitim müdürlüğü, okul yönetimi ve baskı grupları olarak dört ana başlıkta özetlenebilir. Okulun, güç merkezleri açısından kendine özgü yönlerinin neler olduğu konusunda, genel olarak vurgulanabilecek olan bu örgüt açısından söz konusu olan güç merkezlerinin, öğrenci üzerinde doğrudan ve dolaylı etkide bulunduklarıdır (Toprakçı 2001-a: 286).

Günümüzde hızlı sosyo-ekonomik, politik ve teknolojik dönüşümlere bağlı olarak, okul müdürlüğünün geçmiş yıllara oranla daha karmaşık bir duruma geldiği, yeni koşulların okul müdürlerinin birden çok alanda liderlik yeterliği kazanmalarını zorunlu hale getirdiği konusunda güçlü bir görüş birliği oluşmuştur (Gümüşeli 2001: 531). Bir okul yöneticisi okuldaki sorunları çözmede, okulu etkin konuma getirmede işgörenlerle işbirliği içerisinde sorunun kaynağını öncelikle yetki sınırlandırmalarına veya kaynak yetersizliği gibi dış değişkenlere yüklemekten, çözüm üretmek için sürekli öğrenmeyi yaratan bir ortam yaratmalıdır (Celep 2001: 20). Öğretmenlerin ve yöneticilerin hizmet öncesi eğitimlerinin yetersizliği, müfettişlerce yapılan bilgilendirme ve rehberlik çalışmalarını olumsuz etkilemektedir (Terzi 1996: 37).

İlköğretim müfettişlerince hazırlanan raporlardaki öneriler yeterince dikkate alınmamaktadır (Özdemir 2001: 217–218; Yılmaz 1998: 67). İlköğretim müfettişleri ile yönetici ve öğretmenler arasında rehberlik ve denetim çalışmalarında iletişimsel aksaklıklar vardır ve yeterince işbirliği gerçekleştirilememektedir (Büyükişık 1989: 64). İlköğretim müfettişlerinin il düzeyinde görevli olmaları, kendileri ile teftiş ettikleri yönetici ve öğretmen arasında istenmese bile informal ilişkileri artırıcı bir etken oluşturmaktadır. Bu da; yerel etkilerin hizmetin tarafsızlığını ve bağımsızlığını olumsuz biçimde etkilemekte, denetim elemanlarının yerelleşmesine, teftişin etkisinin azalmasına yol açmaktadır (Bozkurt ve Karabıyık 2003: 119). Farklı kaynaklardan seçilen ve yetiştirilen müfettişler arasında uygulamada farklılıklar görülmektedir (Terzi 1996: 117). İlköğretim müfettişleri ile diğer yönetim ve öğretim kademeleri arasında eşgüdümü sağlayacak bir denetim sistemi bulunmamaktadır (Kayıkçı 2005: 49; Karamızrak 1998:140; Bozkurt ve Karabıyık 2003:129; Söbü 2005: 41).

04 Mart 2006 tarih ve 26098 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan “Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği”nin 47. maddesine göre; öğretmen ihtiyacı, coğrafi durum, ekonomik ve sosyal yönden gelişmişlik düzeyi, ulaşım şartları ile hizmet gereklerinin karşılanması yönünden benzerlik gösteren iller gruplandırılarak, Türkiye üç hizmet bölgesine ayrılmıştır. Bu araştırmanın yapıldığı Sivas İli II. Hizmet bölgesinde bulunmaktadır. II. hizmet bölgesinde; Adıyaman, Artvin, Bayburt, Çankırı, Elazığ, Erzincan, Gümüşhane, Giresun, İstanbul, Kahramanmaraş, Kastamonu, Malatya, Kırşehir, Kilis, Nevşehir, Niğde, Ordu, Rize, Sivas, Şanlıurfa, Tokat ve Yozgat illeri bulunmaktadır (MEB 2006: 1-9).

Eğitim sistemimizde istihdam edilen yaklaşık 2884 ilköğretim müfettişi, görev alanlarına giren; okul öncesi, her tür ve düzeydeki ilköğretim, özel eğitim gerektiren çocuklar için açılmış ilköğretim seviyesindeki okullar ve sınıflar, yetiştirici ve tamamlayıcı sınıflar ve kurslar, ilköğretim seviyesinde açılan öğrencileri yetiştirme kursları, özel öğretim kurumlarına bağlı ilköğretim seviyesindeki dersane, kurs, etüt eğitim merkezleri ve okullarında, rehberlik, araştırma ve iş başında yetiştirme, teftiş ve değerlendirme görevlerini yerine getirmektedirler.

Sivas İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı bünyesinde 45 ilköğretim müfettişi görev yapmaktadır. İlköğretim müfettişleri, ülkenin diğer illerinde olduğu gibi Sivas’ta da görev alanlarına giren her tür ve düzeydeki ilköğretim kurumlarında rehberlik ve teftiş yaparak, uygulamaların hedeflere ulaşma derecelerinin tespiti, hedeflerden sapmaların önlenmesi ve düzeltilerek iyileştirilmesi gibi önemli işlevlerini yerine getirmektedirler.

Sivas İli, coğrafi sınırlarının genişliği nedeniyle II. hizmet bölgesinde yer alan Erzincan, Giresun, Ordu, Tokat, Yozgat, Kahramanmaraş İli ile I. hizmet bölgesinde bulunan Kayseri İli tarafından kuşatılmıştır. Bu özelliğinden dolayı komşu iller ile belli alanlarda benzerlikler göstermektedir. Sivas’ın, geçiş bölgesinde olması nedeniyle tüm hizmet birimlerinde olduğu gibi, eğitim hizmetlerinde de personel hareketliliğinin yoğun olarak yaşandığı görülmektedir. Ulaşımın zorluğu, ekonomik

ve sosyal gelişmişlik düzeyinin yetersizliği nedeniyle, eğitim yönetimi ve denetimi hizmetlerinin yürütülmesinde sorunlar ve engeller yaşanması, olası görülmektedir.

Araştırma evreni Sivas İli'nde her yıl ilköğretim müfettişlerinin görev alanı içerisinde bulunan eğitim-öğretim kurumlarında yüz bin üzerinde öğrenci eğitim-öğretim sürecine katılmaktadır.

Sivas Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 2005 verilerine göre; 2004–2005 eğitim-öğretim yılında değişik türlerde (7'si BSİO, 123 müstakil İO, 16 YİBO/PİO, 3 Özel ve 3 özel eğitim okul olmak üzere toplam 151 okul şehirde, 371 BSİO, 120 müstakil ilköğretim okulu olmak üzere toplam 491 okul köyde faaliyet göstermektedir) toplam 643 ilköğretim okulunda, 98645 öğrenci, 4293 öğretmenin liderliğinde öğrenim görmüşlerdir (Sivas MEM 2006:1–16).

Bu araştırma ile Sivas İli'nde çalışan ilköğretim müfettişlerinin kurum denetimi sonucunda getirmiş oldukları önerilerin okul yöneticiler tarafından hangi düzeyde gerçekleştirildiğinin ve gerçekleştirilemeyenlerin engellerinin tespiti mümkün olabilecektir.

1.2. PROBLEM CÜMLESİ

Müdür ve İlköğretim Müfettişlerine göre; ilköğretim müfettişlerinin kurum denetimi sonucunda getirmiş oldukları önerilerin ilköğretim okulu yöneticileri tarafından yerine getirilme düzeyi ve engelleri nedir? Bu düzey müfettiş-müdürlere ve onların kişisel ve mesleki özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?

1.2.1 Alt Problemler

1. Anketi cevaplayan müfettiş ve yöneticilerin kişisel ve mesleki özellikleri nelerdir?
 - a) İlköğretim okulu müdürlerinin, görev yaptıkları okulun bulunduğu merkeze göre dağılımları nasıldır?

- b) İlköğretim okulu müdürlerinin, görev yaptıkları okulun türüne göre dağılımları nasıldır?
 - c) Anketi yanıtlayanların görev unvanına göre dağılımları nasıldır?
 - d) İlköğretim okulu müdürlerinin, kıdemlerine göre dağılımları nasıldır?
 - e) İlköğretim müfettişlerinin, kıdemlerine göre dağılımları nasıldır?
 - f) İlköğretim okulu müdürlerinin, eğitim durumlarına göre dağılımları nasıldır?
 - g) İlköğretim müfettişlerinin, eğitim durumlarına göre dağılımları nasıldır?
 - h) İlköğretim okulu müdürlerinin, görev yaptıkları okulda teftiş geçirip-geçirmediğine göre dağılımları nasıldır?
2. İlköğretim okulu müdürleri ve müfettişlerine göre; ilköğretim müfettişlerinin kurum denetimi sonucunda getirmiş oldukları önerilerin; ilköğretim okulu (yönetici) müdürleri tarafından yerine getirilme düzeyi ve engelleri nedir?
 3. Bu düzey müdür ve müfettişlerin kişisel ve mesleki özelliklerinden etkilenmekte midir?
 4. Bu düzey ve engeller, önerilerin okulun Fiziki Durumu, Eğitim-Öğretim Durumu, Büro ve Öğrenci İşleri, Personel İşleri ve Hesap, Ayniyat, Demirbaş ve Döner Sermaye İşleri boyutları açısından nasıl bir görünüm sergilemektedir?
 5. Bu alt boyutlar açısından ortaya çıkan görünüm, müdür ve müfettişlerin mesleki ve kişisel özelliklerinden etkilenmekte midir?

1.3. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı; ilköğretim müfettişlerince denetimler sonunda getirilen önerilerin okul yöneticileri tarafından yerine getirilme düzeyine ilişkin algıları arasında anlamlı fark olup olmadığını belirleyerek, giderilemeyenlerin engellerini saptamak ve önerilerde bulunmaktır.

1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Ülkemizin, modern dünyanın yaşam alanı içerisine girmesi ve bütünleşmesi ancak, ulusal ve evrensel değerleri ilke ve amaç edinmiş bir eğitim sistemi ile mümkündür.

Dünyada bilginin en önemli güç kaynağı olarak değer kazanması, bilim ve teknolojiadaki hızlı gelişmeler, birçok sistemde olduğu gibi eğitim sistemlerinde de değişme ve gelişmelere neden olmuştur. Eğitim sistemindeki sürekli değişim ve gelişmeler, eğitim yönetimi ve denetimi alanlarını da etkilemiştir.

Eğitim sisteminin, eğitim-öğretim hizmetinin temel üretim birimi okullardır. Okulların, kurumsal amaçlarına ulaşması, etkili ve verimli olabilmesi, okulun kritik ögesini teşkil eden öğretmen, okul yöneticisi ve müfettişlerin etkili işbirliği halindeki çalışmalarıyla mümkündür.

Eğitim sürecinde, okul yönetimi ile öğretim etkinliklerinin niteliğini arttırmak ve okulu amaçlarına ulaştırmak için, mevcut durumun saptanması, çalışmaların değerlendirilmesi ve gerekli düzeltmelerin yapılması zorunludur.

Okul örgütünü, belirlenen amaçlara yönelik harekete geçiren güç “okul yönetimi”dir. Okul yönetiminin başında bulunan okul müdürünün bu işlevini istenilen etkililikte yapabilmesi, dönüt bilgileri sağlaması ile mümkündür. Eğitim sistemine geri bildirimler sağlayan en önemli yönetim alt sistemi de “teftiş (denetim)” birimidir.

Türk Eğitim Sistemi’nin, yapılacak bilimsel araştırmalara dayalı olarak yeniden düzenlenmesi ve geliştirilmesi ihtiyacı bugün artarak devam etmektedir.

Bu araştırmanın; ilköğretim müfettişlerince yapılan denetimlerde sıklıkla getirilen önerilerin okul yöneticileri tarafından ne derece giderildiğini, giderilemeyen önerilerin (eksikliklerin) engellerini ortaya çıkartarak, uygulama düzeyinde eğitim yönetimi sisteminin geliştirilmesi yoluyla ilköğretim okulu yöneticilerinin sorunlarının çözümüne katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Böylece karar verme konumunda olan yöneticiler, yapılan araştırma ve bu konuya yakın diğer araştırma verilerinin ışığında, sorunların çözümü noktasında daha rasyonel kararlar alabileceklerdir.

1. 1.5. SAYILTILAR

- 1- İlköğretim okullarında “Kurum Denetimi” yapılmaktadır.
- 2- İlköğretim okullarında kurum denetimi ilköğretim müfettişlerince yapılmaktadır.
- 3- Kurum denetimi sonucunda kuruma, bir öneriler raporu verilmektedir.
- 4- Kurum denetimi sonucunda verilen öneri raporu sonrası, ilköğretim okulu müdürlerinin bu önerileri ne kadar yerine getirdikleri ve yerine getirme süreci engelleri onlara sorularak öğrenilebilir.
- 5- Kurum denetimi sonucunda verilen öneri raporu sonrası, ilköğretim okulu müdürlerinin bu önerileri ne kadar yerine getirdikleri ve yerine getirme süreci engelleri ilköğretim müfettişlerine sorularak öğrenilebilir.
- 6- Kurum denetimi raporunda getirilen öneriler; kurum denetimi boyutları temelinde; kurumun fiziki durumu, kurumun eğitim ve öğretim durumu, kurumun büro ve öğrenci işleri, kurumun personel işleri ve kurumun hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işleri olarak beş boyutta ele alınarak incelenebilir.

1.6. SINIRLILIKLAR

- 1- Araştırmanın evreni Sivas İlinde 2005–2006 öğretim yılında görev yapan ilköğretim okulu yöneticileri ve ilköğretim müfettişleri ile sınırlıdır.
- 2- Araştırma “İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Sonunda Getirmiş Oldukları Önerilerin Okul Yöneticileri Tarafından Yerine Getirilme Düzeyi Anketi”nin ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır.

1.7. TANIMLAR VE KISALTMALAR

Bu araştırma boyunca aşağıda verilen kavramlar ve kısaltmalar, yine aşağıda verilen anlamlarıyla kullanılmıştır.

Müfettiş: Sivas İlindeki ilköğretim müfettişini ifade etmektedir.

Eğitim Kurumu: Sivas İli'nde bulunan İlköğretim Okulu ve Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okulunu ifade etmektedir.

Eğitim Yöneticisi: Sivas İli'ndeki İlköğretim Okullarındaki müdür ve müdürlük görevini vekaleten yürütenleri ifade etmektedir.

Müdür Yetkili Öğretmen: Sivas İli'ndeki Müdürlüğü bulunmayan birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında sınıf öğretmenliği görevi yanında yönetim hizmetlerini de yürüten öğretmeni ifade etmektedir.

Kurum Teftişi: Okulun eğitim ve yönetim süreçleri ile bunlarla ilgili kayıt ve işlemlerin incelenerek, kurumun genel işleyişi hakkında bir hükme varmak üzere yapılan teftiştir (Taymaz 1993: 135).

PİO: Pansiyonlu İlköğretim Okulu.

YİBO: Yatılı İlköğretim Bölge Okulu.

BSİO: Birleştirmiş Sınıflı İlköğretim Okulu.

İKİNCİ BÖLÜM

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR VE YAYINLAR

Bu bölümde, araştırma ile ilgili daha önce yapılmış tez, araştırma, yayın ve diğer çalışmalar üzerinde durulmuştur.

Türkiye’de bu çalışma ile ilgili doğrudan örtüşen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak birçok çalışmada tez konusunu ilgilendiren kısmi bulgular mevcuttur. Bu araştırma ve yayınlar incelenerek aşağıda özet olarak verilmiştir.

Karagözoğlu (1977) “İlköğretimde Teftiş Uygulamaları” adlı araştırmasında, eğitim sisteminde bir müfettişe ortalama 150 öğretmenin düştüğünü, öğretmenlerin yarısının çalışmalarında yardım almadıkları görüşünde olduklarını saptamıştır. Katılımcılar tarafından teftişin genel amacının öğretmenlere eğitim-öğretim çalışmalarında rehberlik ve yardım etmek olduğu temel ilke olarak kabul edilmesinden hareketle; müfettişlerin öğretmenlere bütün ders yılı boyunca yardımcı olabilecekleri bir örgütlenmeye gidilmesi önerisinde bulunmuştur.

Öz (1977) “Türk Milli Eğitim Sisteminde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü” adlı doktora çalışmasında şu saptamalarda bulunmuştur: İlköğretim müfettişlerinin, mevzuata göre yapmaları gereken faaliyetlerle, uygulamadaki faaliyetleri arasında “Bazı” farklar vardır. İlköğretim müfettişlerinin, mevzuata göre yapmaları gereken faaliyetlerle modern teftiş anlayışının öngördüğü faaliyetler arasında farklar vardır. İlköğretim müfettişlerinin, uygulamada yaptıkları faaliyetlerle, modern teftiş anlayışının öngördüğü faaliyetler arasında farklar vardır. Araştırmada, bu denencelere bağlı alt deneceler de test edilmiştir. Bunların sonuçları da şunlardır: İlköğretim müfettişleri tarafından mevzuat gereği yapılması gerekenler tam olarak yapılmamaktadır. Söz konusu fark, kurs çıkışlı müfettişlerde az, eğitim enstitüsü çıkışlılarda daha fazladır. Müfettişlik kıdeminde yeni olanlarda deneyimli olanlara kıyasla fark daha fazladır.

Büyükışık (1989) “İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Etkinliklerinin Gerçekleşme Düzeyleri” konulu yüksek lisans çalışmasında; denetimlerde iletişimsel aksaklıkların olduğunu ve işbirliği gerçekleştirilemediğini, eğitim denetimindeki rehberlik çalışmalarının gerçekleştirilme düzeyinin “Çok Az” olduğunu, özellikle öğretmen ve denetmenlerin birbirlerine güvenmedikleri ve inanmadıklarını saptamıştır.

Açıkgöz (1990) “İlköğretim Müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetiminin İlkelerinin Uygulama Derecesi” konusunda yaptığı bir çalışmada; denetmenlerin sorunu bulunduğunu, öğretmeni tanıma gereği duymadıklarını, sorunları öğretmenlerle açık kalplilikle paylaşmadıklarını, uygulamada çağdaş denetim ilkeleri ile ilgili sorunlar olduğunu saptamıştır.

Öztürk (1990) “İlköğretimde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü” konulu yüksek lisans çalışmasında; ilköğretim müfettişleri ile öğretmenlerin sayıları arasındaki oranın dengesiz olduğunu, müfettişlerinin soruşturma ve inceleme görevlerinin çokluğu nedeniyle zamanının büyük kısmını bu alanlarda geçirmekte, ilköğretim müfettişleri tarafından yapılan önerilerin, karar ve yürütme organları tarafından yeterince dikkate alınmadığını belirtmiştir.

Seçkin “Müfettiş Yeterlikleri” konulu doktora çalışmasında şu bulgulara ulaşmıştır: Müfettişlerin göstermeleri gereken yeterlikler konusunda gruplar görüş birliği sergilerken, müfettişlerin göstermekte oldukları yeterlikler konusunda müfettişlerle diğer gruplar farklı görüşler belirtmektedirler. Gruplar, müfettişlerin göstermeleri gereken yeterliklerin oluşturduğu görev alanlarında en yüksek önem derecesine “değerlendirme” alanına vermektedirler. En düşük önem derecesi konusunda katılımcılar arasında fark görülmektedir. Okul müdürleri, en düşük önem derecesini “çevre ve ilişkiler” görev alanına verirken, müfettişler ve milli eğitim müdürleri “personelcilik” görev alanına vermektedirler (Aydın 1993: 162–163).

Aksu (1994) “Okul Müdürlerinin Etkililiği ve Örgüt İklimi” konulu doktora çalışmasında; okul müdürlerinin etkililiği ile örgüt iklimi arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Okul müdürlerinin genel, kavramsal insan ilişkileri ve teknik becerilerine ilişkin puanları ile okul ikliminin moral, samimiyet, yakından kontrol,

işe dönüklük ve anlayış gösterme boyutları arasında, doğrusal, pozitif ilişkiler bulunmaktadır.

Arabacı (1995) “İlköğretim Müfettişlerinin Denetim İlkeleri Konusundaki Yeterlilikleri” ile ilgili yüksek lisans çalışmasında şu bulgulara ulaşmıştır: Denetimde okul, çevre ilişkileri izlenir ve geliştirilir, maddesine müfettiş, öğretmen ve yönetici grupları “Bazen” olarak görüş belirtmişlerdir. Denetim sırasında içinde bulunulan ortam ve koşullar dikkate alınır ve değerlendirilir sorusuna ise tüm grupların farklı görüş belirtmişlerdir. Denetim ilkelerinin uygulanma derecesine en fazla katılan grup ilköğretim müfettişleri iken, en az katılan grup öğretmenler olmuşlardır. Yöneticiler, müfettişler ve öğretmenler arasında görüş belirtmişlerdir. Müfettiş ve öğretmenler arasında t puanı ve ortalama değerler arası farklar büyük çıkmıştır.

Araştırma konusu ile ilişkili sayılabilecek ve Burdur İli’nde yapılan “Okul Müdürlerinin Görevlerini Yerine Getirirken Karşılaştıkları Engeller” adlı çalışmada şu bulgular elde edilmiştir (Erol 1995: 63–70):

- Mevzuatın günün şartlarına uygun olmaması engelinden, okul müdürleri ile ilköğretim müfettişleri “Kısmen”, eğitim yöneticileri “Çok” etkilendikleri
- Yönetimin merkeziyetçi olması engelinden, okul müdürleri “Orta”, müfettişler “Kısmen”, eğitim yöneticileri “Çok” etkilendikleri,
- Yönetime siyasetin karıştırılması engelinden, okul müdürleri, müfettişler ve eğitim yöneticileri “Çok” etkilendikleri,
- Finansman yetersizliği engelinden, okul müdürleri ile müfettişler “Çok”, eğitim yöneticileri “Orta” düzeyde etkilendikleri,
- Personel yetersizliği engelinden, okul müdürleri ile eğitim yöneticileri “Çok”, müfettişler “Kısmen” etkilendikleri,
- Kurumun araç-gereç eksikliği engelinden, okul müdürleri “Çok”, müfettişler “Kısmen”, eğitim yöneticileri “Orta” düzeyde etkilendikleri,
- Denetimde görülen tutarsızlıklar engelinden, okul müdürleri ile müfettişler “Kısmen”, eğitim yöneticileri “Orta” düzeyde etkilendikleri görüşündedirler.

Okutan (1996) “İlkokullarda Kurum Teftişinin Değerlendirilmesi” konulu doktora çalışmasında; ilköğretim müfettişleriyle okul müdürlerinin “kurum teftişi”ne ilişkin değerlendirmeleri arasında her boyutta anlamlı fark bulunmuştur. Okul müdürleri, ilköğretim müfettişlerinin “kurum teftişinin” tüm boyutlarını “Çok” denetlediklerine inanmaktadırlar. Okul müdürleri, müfettişlerin kendilerini “Çok” denetlediklerini düşünmektedirler. İlköğretim müfettişlerinin “kurum teftişi”ni değerlendirmelerinde, öğretim ve kıdem bakımından fark vardır. Ancak bu fark her zaman üst öğrenim görmüş olanlar ile ve daha fazla kıdemliler lehinde ortaya çıkmamaktadır. Okul müdürlerinin de “kurum teftişi”ne ilişkin görüşlerinde öğrenim ve kıdemleri bakımından farklılık vardır.

Terzi (1996) “İlköğretim Müfettişlerinin Teftiş Sorunları” konulu yüksek lisans çalışmasında; ilköğretim müfettişlerinin, sahip oldukları yetkilerin ve bu yetkilerin yaptırım gücünün yetersiz olduğunu, yasal metinlerde kendilerine verilen görevler ile çalıştıkları örgütteki iş yüklerinin iyi ayarlanmamış olduğunu, görevleri ile ilgili kararlara katılmadıkları, görevlerinin uygulamaya konma derecelerinin düşük olduğunu ve uygulama sonuçlarından haberdar edilmediklerini, okul yöneticilerinin teftişler esnasında kendileriyle “Orta” derecede işbirliği içerisinde olduklarını, müfettiş-öğretmen koordinasyonuna “Orta” derecede katkıda bulunduklarını, eğitim ve öğretimle ilgili karşılaştıkları sorunlarda “Orta” derecede yardım istedikleri bulgularına ulaşmıştır.

Deniz (1997) “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Eğitim-Öğretim ve Yönetime İlişkin Yeterliliklerinin Sınıf ve Branş Öğretmenleri Tarafından Değerlendirilmesi” konulu yüksek lisans çalışmasında; sınıf öğretmenlerinin, ilköğretim okul müdürlerini eğitim-öğretim alanında “Çok Az”, branş öğretmenlerinin ise “Kısmen” yeterli gördüklerini, sınıf ve branş öğretmenlerinin ilköğretim okulu müdürlerin yönetim alanında “Kısmen” yeterli buldukları bulgularına ulaşmıştır.

Uzunçarşılı ve Özdayı (1997) “Okul Yöneticilerinin Yaratıcılık İle Liderlik Özelliklerinin Araştırılması” adlı çalışmalarında, eğitim yöneticilerinde motive edicilik ve demokratik liderlik özelliğinin diğer alt ölçeklere göre daha ağır bastığını,

yaratıcılık faktörleri ile liderlik özellikleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı bulgularına ulaşmışlardır.

Karamızrak (1998) “İlköğretim Müfettişlerinin Sorunları” konulu lisansüstü çalışmasında; anket sorularını cevaplayan ilköğretim müfettişlerinin tümü; yönetsel, öğretimsel, soysa-kültürel ve ekonomik boyuttaki sorunları “Katılıyorum” düzeyinde sorun olarak gördüklerini saptamıştır.

Turan (1999) “İlköğretim Müfettişleri Kurum Denetiminin Etkililiği” konulu yüksek lisans çalışmasında; ilköğretim müfettişlerinin %65,4’ünün öğretmen olarak il merkezi okullarında çalışmadığı, %75’inin ise hiç yöneticilik yapmadığı, %51,6’sının sınıf öğretmeni olup kısa süreli kurslardan geçerek müfettiş olduğu ve kurum denetiminde denetlenecek bütün durumlarda; kıdemli müfettişler kıdemsiz müfettişlere, yöneticilik yapanlar yöneticilik yapmayanlara, dört yıllık fakülte mezunları 2 + 2 kurs mezunlarına göre ve ilköğretim okulu müdürlerinden; kıdemli olanlar kıdemi az olanlara, il merkezi okul müdürleri köy-belde okul müdürlerine göre ilköğretim müfettişlerini “kurum denetiminde” daha başarısız bulduklarını tespit etmiştir.

Yüksel (1999) “İlköğretim Okulu Müdürleri ve Müfettişlerin Değerlendirme Sürecinde Gösterdikleri Davranışların Sınıf Öğretmenlerini Güdöleme Düzeyi” adlı lisansüstü çalışmasında elde ettiği bulgular şunlardır: İlköğretim okulu müdürlerinin öğretmenleri en fazla olumsuz güdüleyen davranışlarının, okul müdürünün öğrencilerin yanında yıkıcı eleştiride bulunması, eğitim-öğretim için yeni ortamlar hazırlamamasıdır. Öğretmenlere göre müfettişlerin öğretmenleri en olumsuz güdüleyen davranışları; denetim sonunda sınıf öğretmeni ile görüşmemesi ve denetimde açıklık ilkesine uymamasıdır. Öğretmenler, okul müdürünün okulda olumlu bir öğrenme ortamı yaratması, okulun başarısını artırmak için çevre desteğini sağlaması, ilköğretim müfettişlerinin ise, sınıf öğretmenlerinin özellikle olumlu karakteristik davranışlarını tespit etmeleri ve kaynak kişi olarak yardımcı olmaları en olumlu güdüleyen davranışlardır.

Taşar (2000) “İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Görevlerine İlişkin Sorunları” konulu yüksek lisans çalışmasında; ilköğretim müfettişlerinin elverişsiz

koşullarda çalıştıklarını, yetki ve sorumlulukları arasında eşitsizlik bulunduğunu ve iş yüklerinin çok fazla olduğunu tespit etmiştir.

Atay (2001) “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Genel ve İş Tutum ve Davranışları” konul çalışmasında şu bulguları saptamıştır. Öğretmen ve denetmenlerin, ilköğretim okulu müdürlerinin çeşitli boyutlardaki genel ve iş tutum ve davranışlarının büyük bir kısmını “Oldukça Önemli”, kararlara katılma boyutundaki tutum ve davranışlarını ise “Çok Önemli” bulduklarını, buna karşın söz konusu tutum ve davranışların bir kısmının okul müdürlerince “Alt”, bir kısmının ise “Orta” düzeyde gösterildiğini ortaya koymuştur. Okuldaki yönetici ve öğretmenlerin sorunları beraber tanımlamadıkları, analiz etmedikleri, çözümler üretmedikleri, seçenekler ortaya koymadıkları ve oy birliği ile karar vermedikleri durumlarda gerçek katılımlı yönetimden söz etmek mümkün olmayacaktır.

Bakioğlu ve Özcan (2001) “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Kariyer Gelişimleri” konulu araştırmalarında; okul müdürlerinin, okulun rutin işlerinin (bürokratik işler, okul binası tamiri, bahçe düzenlemesi, bütçe yönetimi vb.) yoğunluğunun, devlet okullarında çalışanların kariyer gelişimlerini olumsuz yönde etkilediğini saptamışlardır.

Can (2001) “Yönetici Adaylarının Okul Müdürlerinin İletişim Becerilerine İlişkin Görüşleri” konulu çalışmasında, okul müdürlerinin iletişimi kendilerinin başlattıkları, okulda yapılan ve başarılarını sergiledikleri, önemli bilgi ve haberleri yeniledikleri kabul edilmektedir. Ancak iletişimi olumlu görüşlerle başlatmaları, katılım ve işbirliğini sağlamaları ve iletişime katılanları güdülemeleri yeterli kabul edilmemektedir. Yöneticiler, personelle doğal, içten, informal iletişimi “Nadiren” ortaya koymakta olduğu bulgularına ulaşmıştır.

Cerit (2001) “21. Yüzyılda Okulların Esnek Yapılandırılmalarına İlişkin İlköğretim Okulu Müdürlerinin Roller” adlı araştırmasında; ilköğretim okulu müdürlerinin, okulları esnek bir şekilde yapılandırma anlayışını benimsediklerini ancak bu görüşü uygulamada yasal engellerle karşılaştıklarını tespit etmiştir.

Demircan (2001) “İlköğretim Okulları Müdürleri Yöneticilik Yeterliklerine Ne Derece Sahiptirler” adlı yüksek lisans çalışmasında şu bulgulara ulaşmıştır. Öğretmenlerin okul müdürlerini en çok, “okulun işletmecilik ilkelerine göre yönetilmesi”, “okul ve çevre ilişkileri”, “liderlik davranışları”, “yetki ve sorumluluğa ilişkin sorunlar” ve “okulun bina, tesis ve demirbaşlarının korunma, bakımı” alanlarında çok ve tam düzeyde yeterli bulmuşlardır. Diğer alanlara göre daha düşük oranda çok ve tam düzeyde buldukları alanları ise; “öğrenci rehberliği ve danışma hizmetleri”, “araştırma-geliştirme-yenileme”, “yardımcı hizmetlerin sağlanması”, “okulunda olumlu bir hava yaratma” ve “okul içi ve dışı eğitim-öğretim çalışmalarının denetlenmesi ve değerlendirilmesi”dir. Öğretmenlerin cinsiyete ve mesleki kıdemlerine göre müdürlerin yeterlikleri ile ilgili görüşleri arasında anlamlı farklılıklar vardır. 11–15 yıl kıdem grubundaki öğretmenler, diğer kıdem gruplarına göre müdürlerini daha az yeterli bulmaktadırlar.

Kapusuzoğlu (2001) “Denetimin Yeni Tanımı” adlı çalışmasında; denetimin tanımında oluşturulan yeni perspektifler ve yaklaşımlar, sistemde amaca odaklanılan meslektaş ilişkisi, öz denetim, çoğul denetim yaklaşımlarına ilişkin insan ilişkileri, rehberlik, liderlik, çoklu değerlendirme gibi kavramların ve rollerin ortaya çıkması, uygulamaların bu yönde düzenlenmesine imkan yaratacağı görüşündedir.

Öksüm (2001) “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Yetki Kullanma Yeterliliklerinin Öğretmenler ve İlköğretim Müfettişleri Tarafından Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans çalışmasında şu sonuçlara ulaşmıştır:

- İlköğretim okulu müdürlerinin “okul işletmesi” konusunda yetki kullanma yeterliliklerini öğretmenler “Çok”, ilköğretim müfettişleri “Orta” derecede değerlendirmektedirler.
- Okul müdürlerinin “personel işler” konusunda yetki kullanma yeterliliklerini öğretmenler “Çok”, ilköğretim müfettişleri “Orta” derecede değerlendirmektedirler.
- İlköğretim okulu müdürlerinin “eğitim-öğretim” konusunda yetki kullanma yeterliliklerini öğretmenler “Çok”, ilköğretim müfettişleri “Az” derecede değerlendirmektedirler.

- İlköğretim okulu müdürlerinin “öğrenci işleri” konusunda yetki kullanma yeterliliklerini öğretmenler “Çok”, ilköğretim müfettişleri “Az” derecede değerlendirmektedirler.
- İlköğretim okulu müdürlerinin yetki kullanma yeterliliklerinin değerlendirilmesinde öğretmenler ile müfettişler farklı düşünmektedirler.

Özdemir (2001) “Çağdaş ve Demokratik Eğitimde Teftiş” konulu doktora çalışmasında; müfettişlerin, uygulamada görülen hataları gidermede, yönetici ve öğretmenlere yaptıkları rehberlik çalışmalarının yeterli bulunmadığını; müfettişlerin taşınmalı eğitim sorunlarına ilişkin önerilerinin, yeterince etkili olmadığını; yönetici ve öğretmen ihtiyaçlarının karşılanmasında müfettiş önerilerinin “Az” düzeyde dikkate alındığını; eğitim araçlarına ilişkin müfettiş önerilerinin, amirler tarafından yeterince dikkate alınmadığını; okula devam etmeyen çocuklara, eğitim olanağı sağlanması için yapılan müfettiş önerilerinin, amirlerce yeterli desteği görmediğini; yönetici ve öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyacı için yapılan müfettiş önerilerinin, amirleri tarafından yeterli ilgiyi görmediğini; eğitim programlarına ilişkin müfettiş önerilerinin, amirlerce yeterli övgüyü görmediği bulgularına ulaşmıştır.

Toprakçı (2001-b) “Okul Müdürlerinin Planlama Yeterliliği” adlı çalışmasında; geleceğin müdürleri, varolan müdürleri derecelendirirken, onların “planlama yeterliği”ni beşli derecelendirmeye göre “Az” olarak gördükleri bulgusuna ulaşarak, okul müdürlerinin “planlama yeterliliği”nin düzeyini artırmak üzere gerek hizmet öncesi ve gerekse hizmet içi eğitim programlarında “planlama” üzerinde durulması gerektiği önerisinde bulunmuştur.

Üstün ve Bozkurt (2001) “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Kendilerini Algılayışlarına Göre Problem Çözme Becerilerini Etkileyen Bazı Mesleki Faktörler” adlı araştırmalarında; ilköğretim okul yöneticilerinin problem çözme becerilerinin düşük olduğunu, bunun yöneticilik eğitiminde kaynaklanan önemli bir sorun olduğunu belirtmişlerdir.

Yalçın (2001) “İlköğretim Okullarında Kurum Teftişinde Karşılaşılan Sorunlar” konulu lisansüstü çalışmasında; ilköğretim müfettişlerinin, okulların fiziki yapısında engelli öğrenciler için alınan önlemlerin yetersiz olduğunu ve sivil

savunma tedbirlerinin yeterli düzeyde olmadığı görüşünü paylaştıklarını, müfettişlerin çoğunluğunun okul müdürleri ile informal ilişkilerinin az düzeyde olduğunu, denetime ayrılan sürenin yetersizliğinin denetimin niteliğini düşürdüğü sonuçlarına ulaşmıştır.

Altun (2002) “Okul Yöneticilerinin Teknolojiye Karşı Tutumlarının İncelenmesi” adlı araştırmasında; okul yöneticilerinin teknolojiye karşı tutumlarının olumlu olma eğiliminde olduğunu belirlemiştir.

Müfettiş, okul müdürü ve öğretmen algılarına göre ilköğretim okul müdürlerinin yeterliliklerine ilişkin yapılan çalışmada şu bulgular elde edilmiştir (Dönmez 2002: 27–45): Bütün yeterlilik alanlarında müfettişlerle okul müdürlerinin arasında fark vardır. Müfettişler, okul müdürlerinin “iş ile ilgili olarak kendine güvenme” ve “çeşitli rollere ilişkin iş sorumluluğunu nasıl değerlendireceğini bilme” konusundaki yeterliliklerini müdürlerden ve öğretmenlerden “Daha Düşük” algılamaktadırlar.

Toprakçı (2002-b) “Okul Yöneticilerinin Eşgüdümleme Yeterliliği” konulu çalışmasında; geleceğin müdürlerinin varolan müdürleri derecelendirirken beşli derecelendirmeye göre “Az” olarak gördükleri bulgusuna ulaşarak, okul müdürlerinin “eşgüdümleme yeterliliği”nin düzeyini artırmak üzere gerek hizmet öncesi ve gerekse hizmet içi eğitim programlarında “eşgüdümleme” üzerinde durulması gerektiği önerisinde bulunmuştur.

İlköğretim müfettişlerinin denetimlerde açıklık ilkesine uymaları konusunda denetçi, yönetici ve öğretmen görüşlerini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen “Denetimde Açıklık İlkesi” konulu çalışmada (Akçadağ 2003: 9–15) şu bulgular elde edilmiştir.

- Okul yöneticilerinin çoğunun denetimlerden önceden haberdar olduğunu, buna karşın öğretmenlerin daha azının haberdar olduğu, denetçilerin ise okulların önceden haberdar edilme durumunun çok az olduğu görüşüne sahiptirler.

- Danışma gereksinimi duyulduğunda, denetçilere ulaşabilme durumuna yönetici ve öğretmenler “Güç” olduğunu söylerken, denetçiler kısmen de olsa kendilerine ulaşabilmenin kolay olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.
- Denetimin değerlendirme sürecindeki etkinliklerden, denetim sonunda belirlenen eksikliklerin denetlenenlere açıklama durumunu denetçiler “Çoğunlukla” yapıldığını ifade ederlerken, yöneticiler “Kısmen”, öğretmenler ise “Daha Az” yapıldığını ifade etmişlerdir.
- Denetçilerin başarısızlık gösteren işgörenlere başarısızlıklarını uygun dille açıklama durumlarına, denetçiler “Çok Az” yanıtını verirken, öğretmenler bu görüşe katılmış, yöneticiler ise “Genellikle” söylendiğini ifade etmişlerdir.
- Denetimden sonra denetçilerin, öğretmen ve yöneticilerle denetimin değerlendirilmesi açısından toplantı yapmaları hakkında denetçi görüşleri “Çoğunlukla”, yönetici görüşleri “Bazen” ve öğretmen görüşleri “Çok Az” olarak belirlenmiştir.

Ceylan (2003) “Okul Yöneticilerinin Öğretmenleri Etkileme Tutumları” konulu araştırmasında; yönetici ve öğretmenlerin, ilköğretim okul müdürlerinin okuldaki eğitim-öğretim ve yönetim görevlerinin yürütülmesinde “Genellikle” eğitim lideri oldukları görüşünde birleştiklerini tespit etmiştir. İlköğretim okulu yöneticilerinin yeni yönetim anlayışları ve örgütlerin yenileşme hızının gerisinde kalmamaları için hizmet içi eğitime alınmalarını önermiştir.

Çelikten (2003) “İdeal Bir Okul Müdürünün Portresi” konulu çalışmasında; müdürlerin karşılaştığı sorunları, haftada yaklaşık ortalama 60–80 saate varan uzun çalışma süreleri, işlerin çok karmaşık ve stresli oluşu, mesai dışında akşamları ve hafta sonu çalışma zorunda kalınması, müdürlerden beklentilerin yüksek olması, bürokrasi gereği yazışmaların fazlalığı olarak saptamıştır.

Kaykanacı (2003) “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Yönetim İşlerine Verdikleri Önem ve Harcadıkları Zaman” adlı çalışmasında; ilköğretim müdürlerinin yönetim işlerinden eğitim öğretim işlerine, personel işlerine, öğrenci işlerine “Pek Çok” önem verdikleri ve çok zaman harcadıkları, okul-çevre işlerine ve işletme işlerine “Çok” önem verdikleri ve harcadıkları zamanın “Orta” derecede

yoğunlaştığını, müdürlerin uygulanan anket sorularına verdikleri yanıtların ortalamaları bakımından en yüksek değere sahip madde, “okulun binasının bakım, onarım ve temizlik işlerinin yürütülmesini sağlama” olduğunu belirlemiştir

Mirici, Arslan ve Özçelik (2003)’in bu araştırmanın konusuyla ilişkili sayılabilecek ve Kırıkkale İli’nde yaptıkları “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Okul Yönetiminde Karşılaştıkları Sorunlar” konulu araştırmalarında; ilköğretim okulu müdürlerinin, formasyon eksikliğinden, okulun fiziki yetersizliğinden, maddi yetersizliklerden, sosyal etkinlikleri gerçekleştirebilecek kaynak yetersizliğinden, öğrencilerin olumsuz davranışlarından, okul çalışanlarından ve kısmen denetçilerden kaynaklanan sorunlarının bulunduğunu, müdürlerin formasyon eksikliğinden kaynaklanan sorunlara ilişkin görüşlerinin “Kararsızlık” göstermekte olduğu, yeterli bilgi birikimi ve sorunlara çözüm getirecek beceriye sahip olma konularında kendilerini “yetersiz” olarak gördükleri, bunun, müdürlerin formasyon yönünden yetersiz oldukları şeklinde yorumlanabileceğini saptamışlardır. Formasyon eksikliğinden kaynaklanan yetersizliklerin Üniversite-MEB işbirliğiyle hizmet içi eğitim etkinliklerinin düzenlenmesiyle giderilebileceği, ilköğretim okullarının fiziki yetersizliğinin giderilerek, maddi yönden okullara ödenek tahsisinin yapılması, denetçilerle okul yöneticileri arasında daha sağlıklı bir iletişim ağı kurulması, denetçiler arasında da uyumluluk ve tutarlılığın sağlanması ile ilgili önerilerde bulunmuşlardır.

Dağlı (2004) “İlköğretim Denetmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri” konulu araştırmasında; ilköğretim denetmenlerinin, duygusal tükenmişlik boyutunda “Yüksek” düzeyde, duyarsızlaşma ve kişisel başarı boyutu için “Orta” düzeyde tükenmişlik yaşadıklarını saptamıştır.

Aksu ve Baysal (2005) “İlköğretim Okulu Müdürlerinde Tükenmişlik” adlı çalışmalarında; ilköğretim okul müdürlerinin duygusal tükenme ve duyarsızlaşmada düşük tükenmişlik yaşarken, kişisel başarıda yüksek tükenme yaşadıkları bulgusunu elde ederek sosyo-kültürel, ekonomik anlamda geri olan ilçelerde, okul müdürleri gerekirse daha fazla desteklenmesi gerektiği önerisinde bulunmuşlardır.

Bostancı (2005) “Türk Eğitim Sisteminde Teftiş Alt Sisteminin Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında; Milli Eğitim Bakanlığındaki mevcut teftiş alt sisteminin mevcut örgütlenme biçimiyle, bakanlık ve ilköğretim müfettişi teftiş uygulamalarını farklı kıldığını, teftişte yakınlık ve süreklilik ilkelerine uyulmasını engellediğini, bakanlık müfettişliğinde eğitim alanı dışında gelen müfettişlerin bulunması, ilköğretim müfettişlerinin de genelde sınıf öğretmenliği branşından gelmesi sebebiyle teftişin etkili yapılmamasına neden olduğunu, ilköğretim müfettişlerinin ilköğretim müdürlükleri emrinde örgütlenmesi sonucunda ilköğretim müfettişlerinin yaptırım güçlerini sınırlandırdığını saptayarak, görevleri farklı, bakan adına görev yapan. Tek bir teftiş kuruluna bağlı merkez ve taşra teftiş birimleri, şuan ki eğitim alanında görev yapan müfettişlerin hem özlük hakları hem de yetkileri açısından eşit hale getirilmesi teftiş sisteminin etkililiği için şart olduğunu belirtmiştir.

Kayıkçı (2005) “Milli Eğitim Bakanlığı Denetmenlerinin Denetim Alt Sisteminin Yapısal Sorunlarına İlişkin Algıları ve İş Doyumu Düzeyleri” konulu bakanlık ve ilköğretim müfettişlerini kapsayan araştırmasında sonuçlar şunlardır: Milli Eğitim Bakanlığı denetim alt sistemi etkili ve verimli çalışmamaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı denetim alt sisteminin çok sayıda ve önemli derecede yapısal sorunları vardır. Bu sorunlar gerek bakanlık ve gerekse ilköğretim müfettişlerini olumsuz etkilemekte ve iş doyumunun düşmesine neden olmaktadır. İl bazında örgütlenme ve birden fazla amire (Vali ve Milli Eğitim Müdürlüğü) bağlı olma, “yönetim birliği” ilkesine aykırı olarak denetimin etkililik ve verimliliğini azaltmaktadır. Bakanlık müfettişlerinin Milli Eğitim Bakanlığı denetim alt sisteminin yapısal sorunlarına ilişkin görüşleri arasında, cinsiyet, kıdem, öğrenim, yaş, branş ve görev yaptıkları bölgeye göre anlamlı bir farklılık yokken, ilköğretim müfettişlerinin bu soruna ilişkin görüşleri arasında, yaşlara göre anlamlı bir farklılık vardır. 46 yaşın altında bulunan ilköğretim müfettişleri denetim alt sisteminin yapısal sorunlarını, 46 yaş ve üstü müfettişlere göre daha yüksek düzeyde algılamaktadırlar.

Söbü (2005)’nın “İlköğretim Müfettişlerinin Sorunları” konulu IV hizmet bölgesindeki görevli ilköğretim müfettişlerini kapsayan araştırmasında elde ettiği sonuçlar şunlardır:

- İlköğretim müfettişlerinin çok sayıda ve önemli sorunları vardır.
- İlköğretim müfettişleri; görev, yapısal-yönetmelik ve tüm boyutlardaki sorunları, “Katılıyorum” düzeyindedir.
- Kendini geliştirme-mesleki haklar boyutundaki sorunları “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde algılamışlardır.
- Bu boyutlardaki sorunlara bakış; müfettişlik kıdemine, branşa ve doğdukları ilde görev yapıp yapmama durumlarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Ancak ilköğretim müfettişlerinin görev, yapısal-yönetmelik, kendini geliştirme ve mesleki haklar ile tüm boyutlardaki sorunları görev yapılan illere göre anlamlı farklılık göstermektedir.
- İlköğretim müfettişleri, atamalar nedeniyle sınıflarda yaşanan öğretmen değişikliklerini denetim ve değerlendirmeyi zorlaştırdığı, yönetici ve öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimlerinin yetersiz olduğunu, bu durumun rehberlik ve işbaşında yetiştirme çalışmalarını olumsuz etkilediği görüşündedirler.
- İlköğretim müfettişleri, okulların imkanlarını ve öğretmenler arasındaki farklılıkları dikkate alınmadan yapılan denetim ve rehberlik çalışmalarının, ortak anlayış birlikteliğini bozduğu görüşündedirler.
- İlköğretim müfettişleri, yönetici ve öğretmenlerin rehberlik ve işbaşında yetiştirme çalışmalarını gereksiz bulmalarını ve işbirliği yapmaktan kaçınmalarını “Kısmen Katılıyorum” düzeyinde sorun olarak görmektedirler.
- İlköğretim müfettişleri, teftiş sisteminin bakanlık ve ilköğretim müfettişliği olmak üzere aynı bakanlıkta ayrı birimler halinde örgütlenmesini sistem bütünlüğüne ve işleyişine ters düştüğü görüşündedirler.
- İlköğretim müfettişleri aynı ilde uzun süre çalışmasını, denetleyenle denetlenen arasındaki ilişkilerin informal ilişkilere dönüşmesine sebep olduğu görüşündedirler.
- İlköğretim müfettişleri, kurum teftişi sonunda hazırlayıp, Milli Eğitim Müdürlüğüne sundukları raporların gereğinin yeterince yapılmadığı görüşündedirler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, veri toplama aracının geliştirilmesi, uygulanması, verilerin toplanması ve analizinden söz edilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın amacı çok sayıda obje ya da insana ilişkin bazı betimlemelerde bulunmak ise tarama modeli uygundur (Balcı 1995: 246). Tarama modelleri geçmişte veya varolan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar 1994: 77).

Bu yönetime dayanan araştırmalarda, durum nedir? Neredeyiz? Ne yapmak istiyoruz? Nereye hangi yöne gitmeliyiz? Oraya nasıl gideriz? gibi sorulara, mevcut zaman kesiti içinde olduğu düşünülen verilere dayanılarak yanıt bulunmak istenir (Kaptan 1993: 59).

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evreni; Sivas İli'nde 2005–2006 öğretim yılında görev yapan ilköğretim okulu müdür, müdür vekili, müdür yetkili öğretmen ve ilköğretim müfettişlerini kapsamaktadır.

Örneklem oluşturulmasında herhangi bir seçkiye yer verilmeden evreninin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Bu evren, 249 ilköğretim okulu, 16 PİO/YİBO ve 378 BSİO olmak üzere toplam 643'tür. Birleştirmiş sınıflı ilköğretim okullarının çok dağınık olması, açık ve kapalı olma durumlarının değişkenlik göstermesi nedeniyle her yerleşim birimi için altı okul hedef alınmıştır. Bu da birleştirmiş sınıflı ilköğretim okullarının % 19,8'dir. Anketler, Sivas İli'nde görev yapan ilköğretim okulu müdür, müdür vekili, müdür yetkili öğretmen ve ilköğretim müfettişlerine gönderilmiştir. Evrenin gerçekleşme oranı Tablo-1'de gösterilmiştir.

Tablo-1
Hedeflenen Evrenin Gerçekleşme Oranı

Sıra	Hedeflenen evren	Hedeflenen Sayı	Gönderilen anket sayısı	Geri dönen anket sayısı	İşleme alınan anket sayısı	Gerçekleşme oranı (%)
1	İlköğretim O.	181	181	128	113	62,43
2	YİBO / PİO	16	16	13	12	75,00
3	BSİO	75	75	67	55	73,33
4	Müfettişler	45	45	45	44	97,77
TOPLAM		301	301	253	224	74,41

*Her yerleşim biriminde 6 BSİO hedeflenmiştir. Dönen anketlerin her bir yerleşim birimine düşme oranı 3'tür.

Tablo-1’de görüldüğü gibi evrendeki değişik tür ve düzeydeki ilköğretim okullarının müdürlerine ve ilköğretim müfettişlerine toplam 301 adet anket formu gönderilmiş olup, anketlerin 253 adeti geri dönmüştür. Gönderiler, 2006 Şubat ayından itibaren geri dönmeye başlamış ve geri dönme 2006 Nisan ayının sonunda tamamlanmıştır. Evrende yer alan Koyulhisar ve Yıldızeli İlçe’lerindeki müdürlere gönderilen anketler geri dönmemiştir.

Anketler toplandıktan sonra, dönen 253 anket tek tek gözden geçirilerek herhangi bir eksikliğin ya da yanlışlığın bulunup bulunmadığı kontrol edilmiş, boş, yanlış ya da eksik doldurulan 29 tanesi dikkate alınmamıştır. Buna göre, araştırma kapsamındaki ilköğretim müfettişi, okul müdürü, müdür vekili ve müdür yetkili öğretmen sayısı toplam 224 olmuştur. Her yerleşim birimi için hedeflenen 6 birleştirmiş sınıflı ilköğretim okulu evrene dahil edilerek değerlendirildiğinde, bu da evrenin %74.41’i demektir.

3.3. VERİ TOPLAMA ARACI

Bu araştırmada gerekli bilgileri toplamak amacıyla okul müdürlerine ve ilköğretim müfettişlerine uygulanan “yüklemleri farklı” bir araç kullanılmıştır. Buna göre, ilköğretim müfettişlerine “... eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?” biçiminde sorulurken (Ek: 1), okul müdürlerine “... eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” biçiminde sorulmuştur (Ek: 2). Kullanılan araç iki bölümlüdür. Bu bölümler; bilgi formu ve ilköğretim müfettişlerinin denetim sonunda getirdikleri önerilerin okul müdürlerince hangi düzeyde giderildiğine ilişkin

maddeler ile maddelere bağlı giderilmeme engelleri formundan oluşmaktadır. Bilgi formu, ilköğretim müfettişlerince belirtilen önerilerin yerine getirilme düzeyinin okulun bulunduğu merkeze, okulun türüne, müdürlük ve müfettişlikteki kıdeme, görev unvanına, eğitim durumuna ve müdürlerin teftiş geçirip geçirmediğine göre değişip değişmediğine bakmak amacıyla kullanılmıştır.

Anketi oluşturmak ve geçerliliğini sağlamak amacıyla; öncelikle değişik tür ve düzeydeki ilköğretim okullarının teftiş defterlerindeki geğmişe yönelik rehberlik ve teftiş tebliğleri incelenmiş, ilköğretim müfettişlerince belirtilen ve sıklıkla tekrarlanan öneriler (eksiklikler) tespit edilmiştir. Kurum teftişi ile ilgili yasal dökümanlar (ilköğretim okulu müdürlerinin görev tanımları, ilköğretim müfettişleri başkanlıkları yönetmeliği ve ilköğretim müfettişleri başkanlıkları rehberlik ve teftiş yönergesi) incelenmiştir. Ayrıca araştırma konusu ile ilgili literatür taranmıştır. Sonra, Sivas İli ilköğretim müfettişlerinin görevlerini yaparken, kurumların rehberlik ve teftiş tebliğlerinde sıklıkla tekrarlanan önerilerin (eksiklikler) ne olduğu ile ilgili birebir görüşmelerden ve yazdıkları öneri listelerinden tespit edilen önerilerden yararlanılmıştır. Yerine getirilen bu işlemlerin sonucunda 70 soru hazırlanmıştır. Anketteki tüm sorularda ilköğretim müfettişlerinin denetimlerde sıklıkla tekrarladıkları önerileri belirlemeyi amaçlayan maddelere yer verilmiştir. Soruların anlaşılır, somut ve gerçeği yansıtırıcı olmasını sağlamak için çok genel ifadeler somut ve işe vuruk hale getirilmiştir. Elde edilen anket taslağı yeniden gözden geçirilerek, aynı anlamı içeren sorular elenmiştir. Böylece soru sayısı 46'ya düşmüştür. Bu sorular tekrar Sivas İli ilköğretim müfettişlerine dağıtılarak önem derecesine göre 5'li sistemde puanlamaları istenerek, bu puanlamaya göre ölçekteki sorular sıralamaya tabii tutulmuştur. Bunun sonucunda düşük puan ortalamasına sahip 9 soru çıkarılmıştır. Ölçek belirli sayıda çoğaltılarak uzman görüşlerini almak üzere uzmanlara dağıtılmıştır. Uzmanların eleştirileri ve önerileri doğrultusunda Sivas ilinde görevli 9 ilköğretim müfettişiyle beraber gerekli düzeltmeler yapılmış ve ölçeğe son şekli verilmiştir. Bu son işlem sonrası anketteki soru sayısı 37 olarak geręekleřmiřtir.

Anketteki maddeler kendi içinde ilköğretim müfettişlerince denetimin esas ve ilkeleri ile yasal metinlerdeki belirleyici kurallar ölçütünde kurum denetimlerinde getirilen öneriler beş boyutta incelenmiştir. Buna göre fiziki durum boyutundaki öneriler (eksiklikler); 1., 2., 3., 4., 5., 6. ve 7. madde olmak üzere toplam 7 maddedir. Eğitim ve öğretim boyutundaki öneriler (eksiklikler); 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19. ve 20. madde olmak üzere toplam 13 maddedir. Büro ve öğrenci boyutundaki öneriler (eksiklikler); 21., 22., 23., 24., 25., 26. ve 27. madde olmak üzere toplam 7 maddedir. Personel işleri boyutundaki öneriler (eksiklikler); 28., 29., 30. ve 31. madde olmak üzere toplam 4 maddedir. Son olarak hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işleri boyutundaki öneriler (eksiklikler); 32., 33., 34., 35., 36. ve 37. madde olmak üzere toplam 6 maddedir.

Anket 5 dereceli yanıt şıkkına sahiptir. Bu şıklar “hiç (1)”, “az (2)”, “kısmen (3)”, “çoğunlukla (4)” ve “tamamen (5)” şeklindedir. Anketin güvenilirliği için, Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları da hesaplanmış ve sonuçlar Tablo-2’de gösterilmiştir.

Tablo-2
İlköğretim Müfettişlerince Kurum Denetimlerinde Getirilen Öneriler
Ölçeğin Alt Boyutlara Göre Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayıları

Alt Boyutlar	Ölçek Madde No	Güvenirlik Katsayısı (r)
<i>1.Fiziki Durum Boyutu</i>	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7	,72
<i>2.Eğitim ve Öğretim Durumu Boyutu</i>	8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20	,89
<i>3.Büro ve Öğrenci İşleri Durumu Boyutu</i>	21, 22, 23, 24, 25, 26, 27	,82
<i>4 Personel İşleri Durumu Boyutu</i>	28, 29, 30, 31,	,69
<i>5.Hesap, Ayniyat, Demirbaş ve Döner Sermaye İşleri Boyutu</i>	32, 33, 34, 35, 36, 37	,73
GENEL		,92

Tablo-2’de görüldüğü gibi, anketin geneline ilişkin Cronbach Alfa Güvenirlik katsayısı $r = ,92$ gibi oldukça yüksek bir değeri göstermektedir. Herbir boyuta ilişkin güvenirlik katsayılarının da yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum, anketin güvenilirliğinin yeterli olduğunu göstermektedir.

3.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmada kullanılan ölçme aracı, 2005–2006 eğitim-öğretim yılında Şubat-Nisan ayları içerisinde uygulanmıştır.

Anket uygulamasından önce Sivas İli evreninde yer alan değişik tür ve düzeydeki ilköğretim okulu ile ilköğretim müfettişi sayılarına ulaşılmıştır. Anket formları il merkezi, ilçe milli eğitim müdürlükleri ve Sivas ilköğretim müfettişleriyle temasa geçilerek, il merkezinde birebir görüşmelerle, ilçelerde ilçe milli eğitim müdürlerinin ve ilköğretim müfettişlerine de grup başkanlarının rehberliğinde, konunun önemi belirtilip, katkıları istenmiştir. Böylece ölçeği yanıtlayanların gerekli titizliği ve duyarlılığı göstermeleri sağlanmıştır.

Uygulama, önceden belirlenen il merkezinde, ilçe milli eğitim müdürlüklerinde ve ilköğretim müfettişlerine her birimde farklı olmak üzere o birim için uygulamadan sorumlu olacak yönetici ve meslektaşlar aracılığıyla yapılmıştır. Araştırmacı her bir sorumlu ile gerekli telefon görüşmelerini yaparak nelere dikkat edilmesi gerektiği üzerinde durmuştur. Ölçme aracı, ilgili sorumlular tarafından her merkez için “Anket Yönergesi” okunarak uygulanmıştır. Verilerin toplanması yaklaşık üç ay sürmüştür.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ

Veriler bilgisayar ortamına aktarılmadan önce, bilgi işlem kodlama çizelgelerine geçirilmiş ve buradan bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Verilerin, hem bilgi işlem kodlama çizelgelerine hem de bu çizelgelerden bilgisayar ortamına aktarılması sırasında sık sık doğruluğu kontrol edilmiş ve yanlış aktarımlar önlenmeye çalışılmıştır.

İstatistiksel analizler, SPSS paket programından yararlanılarak yapılmıştır. Yapılan istatistiksel işlemler aşağıda verilmiştir.

İlköğretim Müfettişlerinin denetimlerde getirdikleri önerilerin; bütün ve boyutları bazındaki önerilerin düzeyini anlamak üzere Aritmetik Ortalama ($\bar{X}$)

kullanılmıştır. Aritmetik ortalama sonuçlarını değerlendirirken kullanılan ölçüt “Seçeneklere Göre Kodlanan Puan Aralığı”dır. Bunun için Tablo-3’de verilen (5–1=4) ($4/5=0,80$ hesabıyla), aralıklar kullanılmıştır:

Tablo–3
Seçeneklere Göre Kodlanan Puan Aralığı

SEÇENEK	AĞIRLIK	SINIRLAR
Hiç	1	1.00–1.80
Az	2	1.81–2.60
Kısmen	3	2.61–3.40
Çoğunlukla	4	3.41–4.20
Tamamen	5	4.21–5.00

Ayrıca belirtilen önerilerin geneli ve boyutları açısından aritmetik ortalamalarında değişkenlere (okulun bulunduğu merkeze, okulun türüne, müdürlük ve müfettişlikteki kıdeme, görev unvanına, eğitim durumuna ve müdürlerin teftiş geçirip geçirmediğine) göre fark olup olmadığını anlamak üzere de, standart sapma, t testi, tek yönlü varyans analizi işlemleri ile müfettişler ve müdürler arasındaki farklı görüşlerin kaynağının belirlenmesi için Tukey (HSD) testi uygulanmıştır.

İlköğretim müfettişlerince denetim sonunda kurum denetiminin tüm boyutlarını kapsayan önerilerin okul müdürleri tarafından giderilememesinin engellerini ortaya çıkarmak amacıyla anketin her maddesine bağlı olarak “*Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?*” sorusu eklenmiştir. Anketi yanıtlayanlar tarafından belirtilen engeller puanlanıp aynı anlamları içerenler kendi aralarında gruplandırılmıştır. Belirtilen engellerin oranını tespit etmek amacıyla yüzdeleri hesaplanmıştır. Yüzde oranları hesaplanırken yarımdan küçük değerler aşağıya, yarım ve üstü değerler yukarıya doğru yuvarlanarak sonuç tam sayı olarak ifade edilmiştir.

Analiz sonucunda elde edilen bulgular, araştırma alt problemlerine uygun olarak tablolara dönüştürülerek yorumlanmıştır. Gruplar arası karşılaştırmalarda $p<0.05$ anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmada elde edilen verilere bağlı olarak ortaya çıkan bulgulara ve bu bulgulara dayalı yorumlara yer verilmiştir. Bulgu ve yorumlara değinilirken alt problem sıralamasına sadık kalınmıştır.

4.1. ANKETİ YANITLAYAN İLKÖĞRETİM OKULU MÜDÜRLERİ İLE İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN KİŞİSEL VE MESLEKSEL ÖZELLİKLERİNE GÖRE BULGULAR VE YORUM

4.1.1. Görev Yaptıkları Okulun Bulunduğu Merkeze Göre Dağılımları:

Tablo-4’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan ilköğretim okul müdürlerinin görev yaptıkları okulun bulunduğu merkeze göre dağılımları; 34’ü il merkezinde (% 18,9), 53’ü ilçe merkezinde (% 29,4), 19’u belde (% 10,6) ve 74’ü köyde (% 41,1)’dir.

Tablo-4
İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları
Okulun Bulunduğu Merkeze Göre Dağılımı

Merkez	Frekans	Yüzde %
İl Merkezi	34	18,9
İlçe Merkezi	53	29,4
Belde	19	10,6
Köy	74	41,1
TOPLAM	180	100,0

Araştırmaya katılan müdürlerin görev yaptıkları okulun bulunduğu merkeze göre en yüksek katılımın 74 okul ile köy (% 41,1) olduğu ve köyü 53 (% 29,4) ile ilçe merkezi izlemiştir. Katılımın en düşük olduğu merkez 19 okul ile belde (% 10,6)’dir. Hedeflenen evrendeki Yıldızeli İlçesi’nde belde sayısı fazla olmasına karşın, anketlerin bu ilçede geri dönmemesi bu oranın düşük çıkmasına neden olduğu düşünülmektedir. Köy yerleşim biriminin Sivas İli’nde çok olması, köy

merkezlerindeki okul sayısının da diğer merkezlere göre daha fazla oranda temsilini sağlamıştır.

4.1.2.İlköğretim Okul Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulun Türüne Göre Dağılımları:

İlköğretim okulu müdürlerinin görev yaptıkları okulun türüne göre dağılımları Tablo-5'te verilmiştir. Okul türüne göre ilköğretim okulu 113 (% 62,8), PİO-YİBO 12 (% 6,7) ve birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulları 55 (% 30,5)'tir.

Tablo-5
Okul Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulun Türüne Göre Dağılımları

Okul Türü	Frekans	Yüzde %
İlköğretim Okulu	113	62,8
PİO-YİBO	12	6,7
BSİO	55	30,5
TOPLAM	180	100,0

Tablo-5'te görüldüğü gibi okul müdürlerinden ankete en çok katılımın ilköğretim okullarında görev yapanlar 113 (% 62,8) olduğu, bunu birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarının 55 (% 30,5) ile izlediği, katılımın en az görüldüğü 12 ile PİO-YİBO (% 6,7) olduğudur. Ancak, hedeflenen evrende toplam PİO-YİBO sayılarının 16 olduğu düşünüldüğünde (Sivas MEM 2006), gerçekleşme oranının 12 (% 75) olduğu bu nedenle kendi içerisinde katılım oranının yüksek olduğu görünmektedir. Birleştirmiş sınıflı ilköğretim okullarının çok dağınık olması, açık ve kapalı olma durumlarının değişkenlik göstermesi nedeniyle her yerleşim birimi için altı okul hedef alındığından dağılımın az görünmesine sebep olduğu düşünülmektedir.

4.1.3. Anketi Yanıtlayanların Görev Unvanlarına Göre Dağılımları:

Anketi yanıtlayanların görev unvanlarına göre dağılımları Tablo-6'da verilmiştir. Tablo-6'da görüldüğü gibi ankete katılanların 78'i müdür (% 34,9), 46'sı müdür vekili (% 20,5), 56'sı müdür yetkili öğretmen (% 25) ve 44'ü ilköğretim müfettişi (% 19,6)'dir. Tablo-6'da da görüldüğü gibi hedef evrendeki katılımcılar arasında müdür vekili oranlarının yüksekliği dikkat çekicidir.

Tablo-6
Anketi Yanıtlayanların Görev Unvanlarına Göre Dağılımları

Görev Unvanı	Frekans	Yüzde %
Müdür	78	34,9
Müdür Vekili	46	20,5
Müdür Yetkili	56	25,0
Öğretmen	44	19,6
Müfettiş	44	19,6
TOPLAM	224	100,0

Okulların vekil müdürler tarafından yönetilmesinin beraberinde yetki kullanma ve sorumluluk almada sınırlayıcı bir etken olabileceği, müfettişler tarafından getirilen önerilerin gerçekleştirilme düzeyini düşürebileceği düşünülmektedir.

4.1.4.Okul Müdürlerinin Kıdemlerine Göre Dağılımları: İlköğretim müdürlerinin, müdürlük kıdemlerine göre dağılımı Tablo-7’de verilmiştir. Tablo-7’de görüldüğü gibi ankete katılan ilköğretim okulu müdürlerinin 103’ünün müdürlük kıdemi 0-5 yıl (% 57,2), 31’inin müdürlük kıdemi 6-10 yıl (% 17,2), 19’unun müdürlük kıdemi 11-15 yıl (% 10,6), 27’sinin müdürlük kıdemi 16 yıl ve yukarısı (% 15,0)’dır.

Tablo-7
Kıdemlerine Göre İlköğretim Okulu Müdürlerinin Dağılımı

Kıdem	Frekans	Yüzde %
0–5 Yıl	103	57,2
6–10 Yıl	31	17,2
11–15 Yıl	19	10,6
16 yıl ve üstü	27	15,0
Toplam	180	100,0

İlköğretim okulu müdürlerinin, müdürlük kıdemi bakımından incelendiğinde sayısal olarak en fazla olan grubun (103 müdür) % 57,2 ile 0–5 yıl hizmet kıdemine sahip olanların oluşturduğu görülmektedir. Hedef evrendeki ilçe, belde ve köy ilköğretim okullarında görev yapanların meslekte yeni olmaları, özellikle köydeki BSİO’larda görev yapan müdür yetkili öğretmenlerin ilk atamalarıyla buralarda göreve başlamaları, öğretmenlik görevlerinin yanında okulun müdürlük görevi ile

yetkilendirilmeleri yığılmaların bu aralıkta (0–5 yıl) olmasına neden olduğu şeklinde yorumlanabilir.

4.1.5.İlköğretim Müfettişlerinin Kıdemlerine Göre Dağılımları:

İlköğretim müfettişlerinin, müfettişlik kıdemlerine göre dağılımı Tablo-8’te verilmiştir. Tablo-8’de görüldüğü gibi ankete katılan ilköğretim müfettişlerinin 3’ünün müfettişlik kıdemi 0-5 yıl (% 6,8), 13’ünün müfettişlik kıdemi 6-10 yıl (% 29,6), 21’inin müfettişlik kıdemi 11-15 yıl (% 47,7), 7’sinin müfettişlik kıdemi 16 yıl ve yukarısı (% 15,9)’dır.

Tablo-8
Kıdemlerine Göre İlköğretim Müfettişlerinin Dağılımı

Kıdem	Frekans	Yüzde %
0–5 Yıl	3	6,8
6–10 Yıl	13	29,6
11–15 Yıl	21	47,7
16 yıl ve üstü	7	15,9
Toplam	44	100,0

İlköğretim müfettişleri, müfettişlik kıdemi bakımından incelendiğinde sayısal olarak en fazla grubun (21 müfettiş) % 47,7 ile 11–16 yıl hizmet kıdemine sahip olanların oluşturduğu görülmektedir. Bu gruptaki yığılmanın 1993 yılında hizmet içi eğitim yoluyla mesleğe alınan müfettiş sayısının 1322 olmasından kaynaklandığı (Arabacı 1999: 564; Söbü 2005: 65) düşünülmektedir. 0–5 yıl ile 6–10 yıl müfettişlik kıdemine sahip olanlar (3+13=16) toplam % 36,3’sını oluşturmaktadır. Bu grupta yer alan ilköğretim müfettişlerinin yüzde olarak fazla olması Sivas İli’ndeki ilköğretim müfettişi profilinin genç bir kadroya sahip olduğunu göstermektedir.

4.1.6. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Eğitim Durumlarına Göre

Dağılımları: İlköğretim okulu müdürlerinin eğitim durumlarına göre dağılımları Tablo-9’da verilmiştir. Tablo-9’da görüldüğü gibi ankete katılan ilköğretim okulu müdürlerinin 34’ü ön lisans (% 18,9), 138’i lisans (% 76, 7) ve 8’i yüksek lisans (% 4,4)’dır.

Tablo-9
İlköğretim Okulu Müdürlerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	Frekans	Yüzde %
Ön Lisans	34	18,9
Lisans	138	76,7
Yüksek Lisans	8	4,4
TOPLAM	180	100,0

İlköğretim okulu müdürlerinin eğitim durumlarına göre yığılmanın 138 ile lisans düzeyinde (% 76,7) olduğu, bunu 34 ile önlisanslıların (% 18,9) izlediği, yüksek lisans düzeyinde eğitime sahip olanlar 8 ile (% 4,4) en düşük gruba oluşturdukları görülmektedir. Eğitim Yöneticiliğini bir uzmanlık alanı olarak gören modern dünyanın gelişmiş ülkeleri yönetici adaylarında lisansüstü eğitimi en önemli önkoşul görürken (Şimşek 2004: 15), halen hedef evrenimiz Sivas İli'nde önlisans eğitimine sahip 34 (%18,9) okul müdürünün bulunması, etkili okul müdürlüğü davranışının gösterilmesinin önündeki en büyük engel olarak görülebilir.

4.1.7. İlköğretim Müfettişlerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları:

İlköğretim Müfettişlerinin eğitim durumlarına göre dağılımları Tablo-10'da da görüldüğü gibi % 77,3'ü lisans (34) ve % 22,7'ü (10) yüksek lisans eğitimine sahiptir.

Tablo-10
İlköğretim Müfettişlerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları

Eğitim Durumu	Frekans	Yüzde %
Lisans	34	77,3
Yüksek Lisans	10	22,7
TOPLAM	44	100,0

Hedef evrendeki ilköğretim müfettişlerinden lisans eğitimine sahip olanların oranının yüksek lisans eğitimine sahip olanların üç katından daha fazla olduğu görülmektedir. İlköğretim müfettişlerinin seçilmesinde lisansüstü eğitimin ön koşul

olarak görülmemesi, eğitim sisteminin hizmet içi faaliyetlerle yüksek lisans ve doktora eğitimi ile ilgili beliren ihtiyacı karşılamaması lisans düzeyinde yığılmanın oluşmasına neden olduğu düşünülmektedir. Söbü (2005) “İlköğretim müfettişlerinin sorunları adlı çalışmasında”, ilköğretim müfettişlerinin doktora, yüksek lisans gibi programlara devam etme ve kendilerini geliştirme olanaklarının sınırlı olduğunu düşündükleri bulgusuna ulaşarak ileri sürülen düşünceyle benzerlik göstermektedir.

4.1.8.İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulda Teftiş Geçirip Geçirmediklerine Göre Dağılımları:

İlköğretim okulu müdürlerinin görev yaptıkları okulda teftiş geçirip geçirmedikleri ile ilgili dağılım Tablo-11’de verilmiştir. Tablo-11’e göre anketi yanıtlayan okul müdürlerinin büyük bir oranının % 85,6’sının (154) bulundukları okulda teftiş geçirdikleri, % 14,4’ünün (26) bulundukları okulda teftiş geçirmedikleri görülmektedir.

Tablo–11
İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulda
Teftiş Geçirip / Geçirmediklerine Göre Dağılımları

Teftiş Geçirdiniz mi?	Frekans	Yüzde %
Evet	154	85,6
Hayır	26	14,4
TOPLAM	180	100,0

İlköğretim okulu müdürlerinin (Tablo–11)’de görüldüğü gibi % 85,6’sının teftiş geçirdiklerini belirtmiş olmaları, müfettişlerce denetimlerde belirtilen önerilerle karşılaştıkları anlamına gelmektedir. Bu da önerilerin yerine getirilme düzeyi ve giderilemeyenlerin engellerinin belirlenmesinde geçerli ve güvenilir tespitler yapılmasına yüksek oranlı katkı sağlayacağı beklenmektedir.

4.2.İLKÖĞRETİM OKULU MÜDÜRLERİ VE İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNE GÖRE; İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN KURUM DENETİMİ SONUCUNDA GETİRMİŞ OLDUKLARI ÖNERİLERİN İLKÖĞRETİM OKULU MÜDÜRLERİ TARAFINDAN YERİNE GETİRİLME DÜZEYİ VE ENGELLERİ İLE İLGİLİ BULGULAR VE YORUM

Anketin tüm maddeleri açısından aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo–12’de gösterilmiştir.

Tablo -12
Anketin Tüm Maddeleri İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Anket Maddeleri	N	$\bar{X}$	SS
1. Okulun fiziki koşullarının yetersizliği ile ilgili olarak belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,3214	,93956
2. Okul, derslik ve diğer bölümlerin isimlerinin levhalara yazılarak uygun yerlere asılması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	4,3661	,76932
3. Okulun elektrik tesisatının teknik kontrolü ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,7589	1,15013
4. Okul güvenliğinin sağlanması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,4688	1,12808
5. Okulun derslik ve diğer bölümleri ile demirbaş eşyanın genel tertip, temizlik ve bakımı ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	4,0045	,80635
6. Yangından korunma önlemleri konusunda belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,6563	,88468
7.Okul bahçesinin sportif etkinliklere uygun düzenlenmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,0536	1,04465
8. Okulda sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerin düzenlenmesi ile ilgili olarak belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,2054	1,01238
9. Okulun tören, anma ve kutlama etkinlikleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	4,1071	,74397
10. Öğretmenler, şube ve zümre öğretmenler kurulu çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,8527	1,02467
11. Sosyal etkinlikler ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,2679	,85738
12. Okul-çevre ilişkilerini geliştirici okul ve sınıf veli toplantıları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,6429	,93134
13. Okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	2,9866	1,07762
14. Okul ve sınıf seviyelerinin gerisinde kalan öğrencilerin yetiştirilmeleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,2589	,81186
15. Eğitim-öğretim etkinliklerinde, eğitim teknolojisinden verimli olarak faydalanma ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,2321	1,00654
16. Öğrenci kurullarının oluşturulması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,5937	1,03748

Anket Maddeleri (devamı)	N	$\bar{X}$	SS
17. Yöneltilme Yönergesi çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	3,5625	1,06119
18. Toplam Kalite Yönetimi çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	3,1786	1,06484
19. Okul Aile Birliği çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	3,6429	,88695
20. Okul ve sınıf kitaplıklarının kitap yönünden zenginleştirilmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	3,6071	,95979
21. Resmi evrakta yapılan kazıntı ve silinti ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,2545	,99437
22. Gelen-giden evrakların kayıtları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,5580	,61828
23. Öğrenci kayıt (künye) defteri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,5446	,64771
24. Sınıf geçme defterlerinin düzenlenmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,6741	,54076
25. Öğrenci (ruhsal) dosyalarının işlenmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,2857	,75083
26. Öğrenci nakil iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,6473	,63929
27. Öğrenci devam ve devamsızlık iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,5446	,70091
28. Okul personelinin kişisel dosyalarının oluşturulması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,5313	,72055
29. Kuruma gelen tebliğler dergiler, genelge ve yazıların personele zamanında duyurulması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,4464	,71297
30. Personel izleme defterinin tutulması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,1027	1,10165
31. Aday memurların yetiştirilmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	3,9821	1,12439
32. Ana sınıfları hesap işleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	2,9911	1,64028
33. Demirbaş eşyanın numaralandırılması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,1563	,81337
34. Demirbaş döküm ve sayım iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,1964	,80736
35. Demirbaş eşyanın kayıttan düşüm iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,1964	,86111
36. Demirbaş eşyanın demirbaş defterine kayıt iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,3884	,77867
37. Teslim alma ve sayım komisyonlarının çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,0714	1,02624
Toplam	224	3,9801	,47642

Tablo-12’de görüldüğü gibi anketi yanıtlayanlar anketin tüm maddelerinin düzeyine ilişkin algıları yer almaktadır. Genel olarak, ilköğretim okul müdürleri ile müfettişlerinin anketteki maddelerin toplamını oluşturan boyutlarına ilişkin algılarının ($\bar{X}$ =3,98; SS= ,47642) “Çoğunlukla” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır (Bak Tablo-3).

Kurum denetiminin tüm boyutlarını kapsayan önerilerin okul müdürleri tarafından giderilememesinin engellerini ortaya çıkarmak amacıyla anketin her maddesine bağlı olarak “Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?” sorusuna ilköğretim okul müdürlerinin ve ilköğretim müfettişlerinin verdikleri cevaplar puanlanıp aynı anlamdakiler gruplandırılarak, müdürlerin belirttikleri engeller ve yüzde oranları ile ilköğretim müfettişlerinin belirttikleri engeller ve yüzde oranları alt boyutlar halinde verilmiştir.

Anketi yanıtlayan ilköğretim okul müdürleri ile ilköğretim müfettişleri, anket maddelerinde belirtilen önerilerin yerine getirilememesindeki engelleri farklı şekillerde ve anlamlarda tanımladıklarından dolayı, müdürler ile müfettişlerin görüşleri farklı sütunlarda gösterilmiştir.

Tablo-13
İlköğretim Okulu Müdürleri ve İlköğretim Müfettişlerinin Okulun Fiziki Durumu İle İlgili Önerilerin Giderilememesinde Gördükleri Engeller

FİZİKİ DURUM				
İlköğretim Okulu Müdürleri			İlköğretim Müfettişleri	
Maddeler	Engeller	Engel Belirtenlerin Oran (%)	Engeller	Engel Belirtenlerin Oran (%)
1. Madde	İhmal-İlgisizlik	16	İsteksizlik-İlgisizlik	9
	Ekonomik Yetersizlikler	51	Ekonomik Yetersizlikler	66
	Bürokratik Engeller	20	Yetkisizlik	25
2. Madde	Ekonomik	15	İhmal-İlgisizlik	39
3. Madde	Teknik Personel Yetersizliği	31	Teknik Personel Yetersizliği	41
	Ekonomik Yetersizlikler	21	Ekonomik Yetersizlikler	25
	İlgisizlik	25	İlgisizlik	25
	Bilgisizlik	14	Bilgisizlik	11
4. Madde	Ekonomik Yetersizlikler	24	Ekonomik Yetersizlikler	25
	İlgisizlik	14	İhmal	16
	Personel Yetersizliği	36	Personel Yetersizliği	27
	Mevzuat Değişikliği	12	Mevzuat Değişikliği	11
5. Madde	Bürokratik	12	İlgisizlik	25
	Personel Yetersizliği	23	Personel Yetersizliği	20
	Mevzuat Değişiklikleri	12	İdarenin Yetersizliği	11
	Ekonomik Yetersizlik	16	Ekonomik Yetersizlik	11
6. Madde	Personel Yetersizliği	14	İdarenin Yetersizliği	18
	Ekonomik Yetersizlik	31	Ekonomik Yetersizlik	30
	Fiziki Yetersizlik	16	İlgisizlik	11
7. Madde	Okul Alanının Yetersizliği	32	Okul Alanının Yetersizliği	20
	Araç-Gereç Yetersizliği	22	İdarenin Yetersizliği	25
	Ekonomik Yetersizlik	32	Ekonomik Yetersizlik	30

*Yüzde hesaplamalarda yarımдан küçük değerler aşağıya, yarım ve yarımдан büyük değerler yukarıya yuvarlanmıştır.

Tablo-13 incelendiğinde, ilköğretim okulu müdürleri ve ilköğretim müfettişleri engelleri genel olarak, okulun fiziki, personel ve ekonomik yetersizlikleri, veli ilgisizliği, bilgisizlik, mevzuat değişiklikleri ve bürokrasi şeklinde tanımlamaktadırlar.

Anketi yanıtlayan ilköğretim okul müdürleri ile ilköğretim müfettişlerinin anket maddelerinin düzeyine ilişkin algıları (Tablo-12) ile ilköğretim okulu müdürleri ve müfettişlerinin anket maddelerindeki eksikliklerin giderilememesinde belirttikleri engeller birlikte değerlendirildiğinde;

Anketin birinci maddesi olan “Okulun fiziki koşullarının yetersizliği ile ilgili olarak belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ifadesine anketi yanıtlayanların tümü ($\bar{X}=3,32$; $SS= ,939$), “Kısmen” düzeyinde katılmaktadırlar (Bak Tablo-3). Belirtilen eksikliklerin giderilememesindeki engelleri okul müdürleri, ekonomik yetersizlikler (% 51), bürokratik (% 20) ve % 16 oranı ile ilgisizlik-ihmal engellerini belirtirken, ilköğretim müfettişleri % 66 oranında ekonomik yetersizlikler, yetkisizlik (% 25) ve isteksizlik-ilgisizlik (% 9) engellerini belirtmişlerdir (Bak Tablo-13). İlköğretim okul müdürleri ve müfettişlerinin anketin tüm maddelerine yönelik olarak en yüksek yüzde oranlı engeli bu maddede belirtmeleri, okul müdürlerinin yetkisiz olması ve bürokratik engellerin varlığı, maddeye ilişkin “Kısmen” algısını desteklemektedir. Mirici, Arslan ve Özçelik (2003)’in “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Okul Yönetiminde Karşılaştıkları Sorunlar” konulu araştırmalarında, okul müdürlerinin okulun fiziki yetersizliği ile ilgili sorunlarının olduğuna ilişkin bulguları da bu sonuçla benzerlik göstermektedir.

Okulun fiziki durumuna ilişkin maddelerden ikinci sırada yer alan “Okul, derslik ve diğer bölümlerin isimlerinin levhalara yazılarak uygun yerlere asılması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” şeklindeki maddeye anketi yanıtlayanların tümünün algıları ($\bar{X}=4,36$; $SS= ,769$) “Tamamen” düzeyinde olup (Bak Tablo-3), bu madde anketteki algı düzeyi en yüksek dördüncü maddelerden biri olarak saptanmıştır. Okul müdürleri anketin ikinci maddesinde belirtilen eksiklikleri gidermede ekonomik yetersizliği % 15 oranında görürken, ilköğretim müfettişleri % 39 oranında ihmal ve ilgisizlik engelini belirtmişlerdir. Okul müdürlerinin düşündükleri engelin oran olarak düşük olması, müfettişlerin ihmal ve ilgisizliği yüksek oranda (% 39) belirtmeleri, okul müdürlerin belirtilen bu öneriyi yerine getirmede duyarsız davrandıkları şeklinde yorumlanabilir.

Okulun fiziki durumuna ilişkin maddelerden 3'üncü sıradaki "Okulun elektrik tesisatının teknik kontrolü ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?" şeklindeki maddeye ilişkin anketi yanıtlayanların tümünün algıları ($\bar{X}=3,75$; $SS= 1,150$) "Çoğunlukla" düzeyindedir (Bak Tablo-3). Okul müdürleri anketin üçüncü maddesinde belirtilen eksiklikleri gidermede ekonomik yetersizliği % 21, teknik personel yetersizliğini % 31, ilgisizlik % 25 ve bilgisizlik engelini % 15 oranında görürken, ilköğretim müfettişleri ekonomik yetersizliği % 25, teknik personel yetersizliğini % 41, ilgisizlik % 25 ve bilgisizlik engelini % 11 belirtmişlerdir. Okul müdürleri ve müfettişler tarafından görülen engellerin benzerlik göstermesi, değerlendirme oranlarının birbirine yakın olması madde ile ilgili belirtilen eksikliklerin çözümünün okul müdürlerinin yetki ve etki alanının dışında olduğu, problemin eğitim sisteminin üst basamaklarından kaynaklı olarak oluştuğu anlamını verebilir. Nitekim Erol (1995) "Okul müdürlerinin görevlerini başarmada karşılaştıkları engeller" adlı çalışmasında okul müdürlerinin ekonomik ve personel eksikliği engelinden çok etkilendikleri bulgusu da aştırmadaki bu bulguyu desteklemektedir.

Anketin dördüncü maddesi olan "Okul güvenliğinin sağlanması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?" ifadesine anketi yanıtlayanların tümü, "Çoğunlukla" ($\bar{X}=3,46$; $SS= 1,128$) düzeyinde katılmaktadırlar (Bak Tablo-3). Belirtilen önerilerin yerine getirilememesinde, okul müdürleri engel olarak, ekonomik yetersizlikler (% 24), personel yetersizliği (% 36), mevzuat değişikliği (% 12) ve % 16 ile ilgisizlik engellerini belirtirken, ilköğretim müfettişleri % 25 oranında ekonomik yetersizlikler, % 27 oranında personel eksikliği, % 16 oranında ihmal ve % 11 oranında mevzuattaki sıklıkla yapılan değişiklikleri engel olarak belirtmişlerdir (Bak Tablo-13). Yanıtlayanların algıları değerlendirildiğinde; okul müdürlerinin okulun güvenliği ile ilgili çalışmaları sürdürdükleri ancak ekonomik yetersizlikler, personel yetersizliği ve mevzuatın sıklıkla değişmesinin bu çalışmaları olumsuz şekilde etkilediği anlaşılmaktadır.

Fiziki Durum boyutunun 5. sırasında yer alan "Okulun derslik ve diğer bölümleri ile demirbaş eşyanın genel tertip, temizlik ve bakımı ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?" maddesine anketi

yanıtlayanların tümü “Çoğunlukla” ($\bar{X}=4,00$; $SS=,806$) düzeyinde katılmaktadırlar. Okul müdürleri anketin beşinci maddesinde belirtilen eksiklikleri gidermede ekonomik yetersizliği % 16, personel yetersizliğini % 23, mevzuat değişikliklerini % 12 ve bürokratik engelini % 12 oranında görürken, ilköğretim müfettişleri ekonomik yetersizliği % 11, personel yetersizliğini % 20, ilgisizlik % 25 ve idarenin yetersizliği engelini % 11 oranında belirtmişlerdir. Gümüşeli (1996)’nin “Okul müdürlerinin öğretim liderliğini sınırlayan etkenler” konulu çalışmasında, eğitimle ilgili yasa ve yönetmelikler, mali kaynak yetersizliği gibi sınırlayıcılar okul müdürlerinin liderlik tutumunu etkilediği bulgusu araştırmada elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Okulun fiziki durumuna ilişkin maddelerden altıncı sırasında yer alan “Yangından korunma önlemleri konusunda belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” şeklindeki maddeye ilişkin anketi yanıtlayanların tümünün algıları ($\bar{X}=3,65$; $SS=,884$) “Çoğunlukla” düzeyindedir (Bak Tablo–3). Okul müdürleri anketin altıncı maddesinde belirtilen eksiklikleri gidermede ekonomik yetersizliği % 31, personel yetersizliğini % 14 ve okulun fiziki yetersizliklerini % 16 oranında engel görürken, ilköğretim müfettişleri, % 18 oranında idarenin yetersizliğini, % 30 oranında ekonomik yetersizlikleri ve % 11 oranında ilgisizlik engelini belirtmişlerdir (Bak Tablo–13). Öksüm’ün (2001)’de “İlköğretim okulu müdürlerinin yetki kullanma yeterliliklerinin öğretmenler ve ilköğretim müfettişleri tarafından değerlendirilmesi” adlı çalışmasında; öğretmenlerin okul müdürlerini “okulun yangından korunma ve sivil savunma tedbirlerinin alınması” konularında yetki kullanmada “çok” yeterli gördükleri, müfettişlerin ise “orta” düzeyde yeterli gördüklerine ilişkin bulguları elde edilen bulgu ile paralellik göstermektedir.

Anketin yedinci maddesi olan “Okul bahçesinin sportif etkinliklere uygun düzenlenmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ifadesine anketi yanıtlayanların tümü, “Kısmen” ($\bar{X}=3,05$; $SS=1,044$) düzeyinde katılmaktadırlar (Bak Tablo–3). Belirtilen eksikliğin giderilememesinde, okul müdürleri ekonomik yetersizlikler (% 32), araç-gereç yetersizliği (% 22) ve % 32 ile okul alanının yetersizliğini engel olarak belirtirken, ilköğretim müfettişleri % 30 oranında ekonomik yetersizlikler, % 20 oranında okul

alanının yetersizliği ve % 25 oranında idarenin yetersizliğini engel olarak belirtmişlerdir (Bak Tablo–13). İlköğretim okulu müdürlerinin araç-gereç eksikliğini engel olarak belirtmelerine rağmen müfettişlerin bunu engel olarak görmemeleri, okullarda var olan araç-gerecin yararlandırılmasında müdürlerin etkin olamadıkları ve gerekli beceriyi sergileyemedikleri şeklinde yorumlanabilir. Nitekim Erol’un (1995)’ da yaptığı çalışmada, araç-gereç eksikliğinden okul müdürlerinin kısmen etkilendikleri görölürken eğitim yöneticilerinin “orta”, ilköğretim müfettişlerinin “kısmen” düzeyde etkilendikleri yönünde algıları bu sonuçla paralellik göstermektedir.

Tablo–14 ve Tablo–12 birlikte değerlendirildiğinde: Eğitim-öğretim durumu boyutunun birinci, anketin sekizinci sırasında yer alan “Okulda sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerin düzenlenmesi ile ilgili olarak belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünöyorsunuz?” maddesine anketi yanıtlayanların tümü ($\bar{X}=3,20$; $SS= 1,012$) “Kısmen” düzeyinde katılmışlardır. Anketin tümüne yönelik olarak ilköğretim okulu müdürleri ve müfettişlerinin en çok engelin belirtildiği madde sekizinci maddedir. Okul müdürleri anketin sekizinci maddesinde belirtilen eksiklikleri gidermede ekonomik yetersizliği % 32, personel yetersizliğini % 19, öğretmen-veli ilgisizliğini % 12, araç-gereç yetersizliğini % 17, okulun fiziki yetersizliklerini % 23 ve öğrenci azlığını % 16 oranında engel görürken, ilköğretim müfettişleri % 11 oranında fiziki yetersizlik, % 27 oranında bilinçsizlik, % 11 oranında plansızlık, %18 oranında personel yetersizliği ve % 25 oranında ilgisizliği engel olarak görmüşlerdir. Müfettişler tarafından engel olarak belirtilen ilgisizlik engelinin okul müdürleri tarafından öğretmen ve veli ilgisizliği şeklinde tanımlanması, bu engelin kendilerinden kaynaklanmadığı algısını ortaya çıkarabilir. Oysa okulda bu tür etkinliklerin planlanması ve uygulanması, bu faaliyetler için gerekli alt yapının oluşturulmasının yetki ve sorumluluğu okul müdürlerinin görev tanımları içerisinde yer almaktadır. Engel olarak algılanan “öğrenci azlığı” maddesine katılımın özellikle birleştirmiş sınıflı ilköğretim okulu müdür yetkili öğretmenlerinden olduğu söylenebilir. Mirici, Arslan ve Özçelik (2003)’in “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Okul Yönetiminde Karşılaştıkları Sorunlar” konulu araştırmalarında, müdürlerin “sosyal etkinlikleri gerçekleştirmek için yeterli olanaklara sahip olup olmadıkları” konusunda karasız olduklarını, bu konuda

çevreden yeterince yararlanmadıkları sonucunun çıkarılabileceğine vurgu yapmaları, müfettişlerin engel olarak belirttikleri personelin bilinçsiz olması ve bu tür faaliyetlerde ilgisiz kalması düşüncesini desteklemektedir.

Tablo-14
İlköğretim Okulu Müdürleri ve İlköğretim Müfettişlerinin Eğitim-Öğretim Durumu İle İlgili Önerilerin Giderilememesinde Gördükleri Engeller

EĞİTİM – ÖĞRETİM DURUMU				
İlköğretim Okulu Müdürleri			İlköğretim Müfettişleri	
Maddeler	Engeller	Engel Belirtenlerin Oran (%)	Engeller	Engel Belirtenlerin Oran (%)
8. Madde	Fiziki Yetersizlik	23	Fiziki Yetersizlik	11
	İlgisizlik	13	İlgisizlik	25
	Araç-Gereç Yetersizliği	17	Bilinçsizlik	27
	Ekonomik Yetersizlik	20	Plansızlık	11
	Öğrenci Azlığı	16	Personel Eksikliği	18
9. Madde	Personel Eksikliği	19		
	İlgisizlik	17	İlgisizlik	25
	Fiziki Yetersizlik	15	Bilgisizlik	14
10. Madde	Ekonomik Yetersizlik	14	Plansızlık	11
			İlgisizlik	25
			İşbirliği Eksikliği	11
11. Madde	İlgisizlik	20	Mevzuat Yetersizliği	11
	Ekonomik Yetersizlik	12	Bilgisizlik	11
	Veli İlgisizliği	18	İlgisizlik	27
	Ekonomik Yetersizlik	19	Mevzuat Değişikliği	11
	Bilgi Eksikliği	22	Öğretmen Yetersizliği	11
12. Madde	Fiziki Yetersizlik	18	Plansızlık	11
	Veli İlgisizliği	38	İlgisizlik	25
			Veli İşbirliğinin Yetersizliği	25
13. Madde			Para Toplama Korkusu	16
	Rehber Öğretmen Eksikliği	49	Rehber Öğretmen Eksikliği	45
	Fiziki Yetersizlik	13	İlgisizlik	11
14. Madde	Personel İlgisiz	18	Bilgisizlik	32
	Veli Bilgisizliği ve İlgisizliği	20	İsteksizlik-İlgisizlik	30
	Personel Yetersizliği	16	Öğretmen Yetersizliği	20
	Ekonomik Yetersizlik	19	Bürokrasi	11
	Araç-Gereç Yetersizliği	30	Teknolojiye Alışmama	18
15. Madde			Eko. Yetersizlik	20
			Öğretmen Yetersizliği	27
			İdarenin Yetersizliği	14
			Hizmet İçi Eğt. Eksikliği	20
			Anlayış Eksikliği	20
16. Madde	Anlayış Eksikliği	18	İlgisizlik	25
	İlgisizlik- Bilgisizlik	16	Bilgisizlik	18
			Bilgisizlik	23
17. Madde	Bilgisizlik	16	Anlayış	20
	Uzm. Personel Yetersizliği	15	Uzm. Personel Yetersizliği	11
			Anlayış Eksikliği	36
18. Madde	İlgi Eksikliği	21	Bilgisizlik	16
	Bilgisizlik	18	Zaman Yetersizliği	11
	Çevresel Faktörle	13	İhmal	11
			Bilinç Eksikliği	25
19. Madde	Veli İlgisizliği	27	Mevzuat	11
			İlgisizlik	30
			Anlayış eksikliği	25
20. Madde	Fiziki Yetersizlik	17	İlgisizlik	14
	Ekonomik Yetersizlik	31	Ekonomik Yetersizlik	25

*Yüzde hesaplamalarda yarımdan küçük değerler aşağıya, yarım ve yarımdan büyük değerler yukarıya yuvarlanmıştır

Anketin dokuzuncu maddesi olan “Okulun tören, anma ve kutlama etkinlikleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ifadesine anketi yanıtlayanların tümü, “Çoğunlukla” ($\bar{X}=4,10$; $SS=,743$) düzeyinde katılmaktadırlar (Bak Tablo–3). Belirtilen eksikliğin giderilememesinde, okul müdürleri ekonomik yetersizlikleri (% 14), fiziki yetersizliği (% 15) ve % 17 ile öğretmen ve veli ilgisizliğini engel olarak belirtirken, ilköğretim müfettişleri % 25 oranında ilgisizlik, % 14 oranında bilgisizlik ve % 11 oranında plansızlığı engel olarak belirtmişlerdir (Bak Tablo–14). Anketin bu maddesine ilişkin algı düzeyinin yüksek olması ve yanıtlayanlarca belirtilen engel oranlarının düşük oluşu kendi içerisinde tutarlılık göstermiştir. Bu maddede engel olarak belirtilen özelliklerin çoğunun okulların bulunduğu merkez değişkenine bağlı olarak biçimlendiği söylenebilir.

Anketin eğitim-öğretim boyutu ile ilgili onuncu maddesinde yer alan “Öğretmenler, şube ve zümre öğretmenler kurulu çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ifadesine anketi yanıtlayanların tümü, “Çoğunlukla” ($\bar{X}=3,85$; $SS= 1,024$) düzeyinde katılmaktadırlar. Okul müdürleri eksikliklerin giderilememesinde öğretmen ilgisizliğini (% 20) ve ekonomik yetersizliği % 12 oranında engel olarak belirtirken, ilköğretim müfettişleri % 25 oranında ilgisizlik, % 11 oranında işbirliği eksikliği, bilgisizlik ve mevzuat değişikliklerini % 11 oranında engel olarak belirtmişlerdir. Öğretmenler, zümre ve şube öğretmenler kurulu çalışmalarında, okulda bir öğretim yılı içerisinde işletilecek sürecin politikası ve stratejisi belirlenmektedir. Bu toplantılarda okul örgütünün en önemli ürünü olan öğrencilerin nasıl bir süreçten geçtiği, geçmesi gerektiği ile ilgili saptamalar yapılmaktadır. Bu toplantılarda öğrenme sürecinin iyileştirilmeye açık olan alanları belirlenmektedir. İyileştirme önlemlerinin planlanması ve geliştirilmesine yönelik hangi tür adımların atılacağı bu toplantılarda kararlaştırılmaktadır. Bu derece önemli bir görevin yerine getirilmesinde ilgisizlik ve işbirliği eksikliğinin engel olarak belirmesi bir yetersizlik olarak görülebilir.

Anketin 11’inci maddesi olan “Sosyal etkinliklerle ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ifadesine anketi yanıtlayanların tümünün

algıları, “Kısmen” ($\bar{X}=3,26$; $SS= ,857$) düzeyindedir (Bak Tablo–3). Belirtilen eksikliğin giderilememesinde, okul müdürleri ekonomik yetersizlikleri (% 19), fiziki yetersizliği (% 18), bilgi eksikliğini % 22 ve % 18 ile veli ilgisizliğini engel olarak belirtirken, ilköğretim müfettişleri % 27 oranında ilgisizlik, % 11 oranında mevzuat, % 11 oranında öğretmen eksikliğini ve % 11 oranında plansızlığı engel olarak belirtmişlerdir (Bak Tablo–14). Öğrenciler, okulda oluşturulan “okul kültürü” ile etkileşim halindedirler. Okul müdürlerinin okulda sosyal etkinlikleri planlaması ve uygulaması sonucu, bu uygulama sürecine öğrencilerin dahil edilmesi sosyalleşmelerini hızlandıracaktır. Yanıtlayıcıların kısmen düzeyinde algıya sahip olmaları sosyal etkinliklerin yapıldığı ancak düzeyinin istenilen yeterlikte olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Öksüm’ün (2001)’deki araştırmasında; öğretmenlerin okul müdürlerini “yıl içinde yapılacak sosyal faaliyetlerde personelin görevlendirilmesi ve izlenmesi” konularında yetki kullanmada “çok” yeterli görürken, müfettişlerin “orta” düzeyde yeterli gördüklerine ilişkin bulguları bu sonucu desteklemektedir.

Anketin 12’inci maddesi olan “Okul-çevre ilişkilerini geliştirici okul ve sınıf veli toplantıları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ifadesine anketi yanıtlayanların tümünün algıları, “Çoğunlukla” ($\bar{X}=3,64$; $SS= ,931$) düzeyindedir. Belirtilen eksikliğin giderilememesinde, okul müdürleri % 38 ile veli ilgisizliğini engel olarak belirtirken, ilköğretim müfettişleri % 25 oranında ilgisizlik, % 25 veli işbirliğinin yetersizliğini ve % 16 oranında velilerin para toplanma korkusunu engel olarak belirtmişlerdir (Bak Tablo–14). Anketi yanıtlayanların yüksek oranda veli ilgisizliği ve işbirliğinin yetersizliğini engel olarak tanımlamaları, velilerin ekonomik çekincelerle okuldan uzaklaşmaları okulun çevreye taşıyacağı değiştirme görevini sınırlandırabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle okul müdürlerince okul çevre işbirliğinin geliştirilmesine, çevrenin okul örgütüne katkısını arttıracak politikaların geliştirilmesine ihtiyaç olduğu algısını ortaya çıkarmaktadır. Demircan (2001) “İlköğretim okulları müdürleri yöneticilik yeterliklerine ne derece sahiptirler” adlı araştırmasında, öğretmenlerin okul müdürlerini “okul ve çevredeki ilişkileri geliştirme” alanında % 68,2’sinin çok ve tam düzeyde yeterli bulduklarını saptamıştır. Bu sonuç araştırmamızın bu maddesinde tespit ettiğimiz “çoğunlukla” algı düzeyi ile benzerlik göstermektedir.

Anketin 13'üncü maddesi olan "Okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?" ifadesine anketi yanıtlayanların tümünün algıları, "Kısmen" ($\bar{X}=2,98$; $SS= 1,077$) düzeyindedir. Bu madde algı düzeyi en düşük madde olarak saptanmıştır(Bak Tablo-3). Belirtilen eksikliğin giderilememesinde, okul müdürleri % 49 ile rehber öğretmen eksikliğini ve %13 okulun fiziki yetersizliğini engel olarak belirtirken, ilköğretim müfettişleri % 45 oranında rehber öğretmen eksikliğini, % 11 oranında ilgisizlik ve % 32 oranında öğretmen, müdür ve veli bilgisizliğini engel olarak belirtmişlerdir (Bak Tablo-14). Anketi yanıtlayanlar en yüksek oranlı ikinci engeli bu maddede belirtmişlerdir. Algı düzeyi ve engeller birlikte değerlendirildiğinde, okullarda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütüldüğü, ancak rehber öğretmen eksikliğinin bu çalışmaları olumsuz biçimde etkilediği söylenebilir. Demircan (2001)'da yaptığı araştırmada, "öğrenci rehberliği ve danışma hizmetleri yeterliği" ile ilgili olarak öğretmenlerin yalnızca % 45,6'sı çok ve tam düzeyde okul müdürlerini yeterli bulurken, % 33,8'i orta, % 13,4'ü az düzeyde yeterli bulduğunu belirlemiştir. Bu bulguların bu çalışmada elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir.

Anketin 14'üncü maddesi olan "Okul ve sınıf seviyelerinin gerisinde kalan öğrencilerin yetiştirilmeleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?" ifadesine anketi yanıtlayanların tümünün algıları, "Kısmen" ($\bar{X}=3,25$; $SS= ,811$) düzeyindedir (Bak Tablo-3). Okul müdürleri eksikliğin giderilememesinde, % 18 oranında personel ilgisizliğini ve %20 oranında veli bilgisizliğini ve ilgisizliğini engel olarak belirtirken, ilköğretim müfettişleri % 20 oranında öğretmen yetersizliğini, % 30 oranında ilgisizlik-isteksizlik ve % 11 oranında bürokrasiyi engel olarak belirtmişlerdir (Bak Tablo-14). Anket maddesinin yanıtlayanlar tarafından kısmen olarak algılanması, öğretmenlerin yetersiz ve planlanan çalışmalarda ilgisiz tutum sergilemeleri engelleri birlikte değerlendirildiğinde, okullarda seviye farklılıkları ile ilgili çalışmaların planlanıp yürütüldüğü, ancak uygulanması aşamasında öğretmenlerin sahip oldukları formasyon eksikliği ve öğrenci velilerinin öğrencilerin yetiştirilmesinde ilgisiz davranmaları, mevzuat ile ilgili değişikliklerin sıklıkla yapılması farklılıkların

giderilmesinde sınırlayıcı faktörler olduğu şeklinde yorumlanabilir. Deniz (1997) “İlköğretim okulu müdürlerinin eğitim-öğretim ve yönetime ilişkin yeterliliklerinin sınıf ve branş öğretmenleri tarafından değerlendirilmesi” konulu çalışmasında; sınıf öğretmenlerinin, ilköğretim okul müdürlerini eğitim-öğretim alanında “Çok Az”, branş öğretmenlerinin ise “Kısmen” yeterli gördükleri bulgusu çıkan bu sonuçla paralellik göstermektedir.

Anketin eğitim-öğretim boyutu ile ilgili 15’inci maddesinde yer alan “Eğitim-öğretim etkinliklerinde, eğitim teknolojisinden verimli olarak faydalanma ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ifadesine anketi yanıtlayanların tümü, “Kısmen” ($\bar{X}=3,23$; $SS= 1,006$) düzeyinde katılmaktadırlar. Okul müdürleri bu eksikliğin giderilememesinde engel olarak personelin yetersizliğini % 16, araç-gereç yetersizliğini % 30 ve ekonomik yetersizliği % 19 oranında belirtirken, ilköğretim müfettişleri teknolojiye alışamama % 18, ekonomik yetersizlik % 20, öğretmenlerin yetersizliği % 27, idarenin yetersizliği % 14 ve hizmet içi eğitim eksikliğini % 20 oranında engel olarak belirtmişlerdir. Maddenin okul müdürleri ve müfettişlerce kısmen olarak algılanması, çok sayıda engelin belirtilmesi, okul müdürlerinin eğitim teknolojisinin önemine ilişkin tutum içerisinde oldukları ancak öğretmenlerin teknolojiyi kullanmada yetersiz kalmaları, eğitim teknolojisi araç-gereçlerinin yeterince okullarda olmayışı, eğitim teknolojisinin sıklıkla değişmesi etkenlerinin algı düzeyi üzerinde belirleyici olduğu söylenebilir. Altun da (2002) yaptığı “Okul yöneticilerinin teknolojiye karşı tutumlarının incelenmesi” isimli çalışmasında, uygun ortam sağlanması durumunda okul yöneticilerinin teknolojiyi eğitime entegre etmede etkili ve teknoloji kullanımında da başarılı olunabileceğini belirten bulgusu bu çalışmada elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Anketin eğitim-öğretim boyutu ile ilgili 16’ıncı maddesinde yer alan “Öğrenci kurullarının oluşturulması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ifadesine anketi yanıtlayanların tümü, “Çoğunlukla” ($\bar{X}=3,59$; $SS= 1,037$) düzeyinde katılmaktadırlar. Okul müdürleri eksikliklerin giderilememesinde anlayış eksikliğini % 18 oranında ve ilgisizlik-bilgisizliği % 16 oranında engel olarak belirtirken, ilköğretim müfettişleri % 20 oranında anlayış

eksikliğini, % 25 oranında ilgisizliği ve % 18 oranında bilgisizliği engel olarak belirtmişlerdir. Maddeye ilişkin algı düzeyine bakıldığında okul müdürlerinin bu konudaki çalışmaları sürdürdükleri ancak öğrenci kurullarının oluşturulması ile ilgili anlayışın eksik olması ve gerekli ilginin taraflarca gösterilmemesinin belirtilen eksikliklerin giderilmemesinde etken rol oynadığı söylenebilir.

Anketin 17'inci sırasında yer alan “Yöneltme Yönergesi çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” maddesini yanıtlayanların tümünün algıları, “Çoğunlukla” ($\bar{X}=3,56$; $SS= 1,061$) düzeyindedir (Bak Tablo–3). Okul müdürleri, % 16 oranında bilgisizlik ve % 15 oranında uzman personel eksikliğini engel olarak belirtirken, ilköğretim müfettişleri % 20 oranında bilgisizlik, % 36 oranında anlayış eksikliği, % 11 oranında zamanın yetersizliği ve % 11 oranında ihmalin engel oluşturduğunu belirtmişlerdir (Bak Tablo–14). Eğitim sistemimizde yöneltme ve yönlendirmenin yasal anlamda düzenlenmesinin yeni olması özellikle kıdemi 0–5 yıl olan okul müdürleri ile köy okullarında müdür yetkili öğretmen olarak görev yapan öğretmenlerin bilgi noktasında yetersizliklerinin olabileceği bunda algı düzeyinde belirleyici olabileceği söylenebilir.

İlköğretim okulu müdürleri ile müfettişlerinin hepsi anketin 18'inci sırasında yer alan “Toplam Kalite Yönetimi çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” maddesine “Kısmen” ($\bar{X}=3,17$; $SS= 1,064$) düzeyinde katılmışlardır (Bak Tablo–3). Okul müdürleri bu eksikliğin giderilememesinde engel olarak ilgi eksikliğini % 21, bilgisizliği % 18 ve çevresel faktörleri % 13 oranında belirtirken, ilköğretim müfettişleri anlayış eksikliği % 36, bilgisizlik % 16, zaman yetersizliği % 11 ve ihmali % 11 oranında engel olarak belirtmişlerdir. Eğitim sistemimizde toplam kalite çalışmaların yeni olması, özellikle 16 yıl ve üstü kıdeme sahip olan ilköğretim okulu müdür ve müfettişlerinin bu alan ile ilgili hizmet öncesinde bilgilendirilmemeleri algı düzeyi üzerinde etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Engel olarak belirtilen anlayış eksikliği oranının yüksek oluşu ve anketin 17'inci maddesindeki benzerlik göstermesi, eğitim sistemimizde yapılan değişiklik ve yeniliklerin belli bir oranda dirençle karşılandığı ve kolayca benimsenmediği şeklinde yorumlanabilir.

Anketi yanıtlayanların hepsi anketin 19’uncu sırasında yer alan “Okul Aile Birliği çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” maddesine “Çoğunlukla” ($\bar{X}=3,64$; $SS=,886$) düzeyinde katılmışlardır (Bak Tablo–3). Okul müdürleri bu eksikliğin giderilememesinde engel olarak veli ilgisinin eksikliğini % 27 ve fiziki yetersizlikleri % 17 oranında belirtirken, ilköğretim müfettişleri bilinç eksikliğini % 25, mevzuat % 11 ve ilgisizliği % 30 oranında engel olarak belirtmişlerdir. Maddeye ilişkin algı düzeyinden ve belirtilen engellerden hareketle okul müdürlerinin okul aile birliği çalışmalarını yürüttükleri ancak, çalışmalara okul çevresinin ve özellikle öğrenci velilerinin yeterli ilgiyi gösteremedikleri anlaşılmaktadır. Öksüm’ün (2001) araştırmasında; öğretmenlerin okul müdürlerini “okul-çevre ilişkilerinin geliştirilmesi” konusunda yetki kullanmada “çok” yeterli görürken, müfettişlerin “orta” düzeyde yeterli gördüklerine ilişkin bulguları bu çalışmada elde edilen bulgu ile paralellik göstermektedir.

Anketin 20’inci maddesi olan “Okul ve sınıf kitaplıklarının kitap yönünden zenginleştirilmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ifadesine anketi yanıtlayanların tümünün algıları, “Çoğunlukla” ($\bar{X}=3,60$; $SS=,959$) düzeyindedir (Bak Tablo–3). Okul müdürleri eksikliğin giderilememesinde % 31 oranında ekonomik yetersizliği engel olarak belirtirken, ilköğretim müfettişleri % 25 oranında anlayış eksikliğini, % 14 oranında ilgisizlik ve % 25 oranında ekonomik yetersizliği engel olarak belirtmişlerdir (Bak Tablo–14). Maddede yer alan önerinin giderilmesinde anketi yanıtlayanlarının tümünün çoğunlukla düzeyinde algı belirtmeleri, okul müdürlerinin bu çalışmaları sürdürdükleri ancak ekonomik yetersizliklerin çalışmalarının etkililiğini düşürdüğü şeklinde yorumlanabilir. Öksüm’ün (2001) araştırmasında; “okulda öğrencilerin istekle çalışabilecekleri kütüphane bölümünün hazırlanması”nda öğretmenlerin okul müdürlerini “Orta” düzeyde yeterli görmeleri bulgusu çıkan bu sonuçla benzerlik göstermektedir.

Tablo-15
İlköğretim Okulu Müdürleri ve İlköğretim Müfettişlerinin Büro ve Öğrenci İşleri İle İlgili Önerilerin Giderilememesinde Gördükleri Engeller

BÜRO-ÖĞRENCİ İŞLERİ				
İlköğretim Okulu Müdürleri			İlköğretim Müfettişleri	
Maddeler	Engeller	Engel Belirtenlerin Oranı (%)	Engeller	Engel Belirtenlerin Oranı (%)
21. Madde	İlgisizlik	14	Bilinçsizlik-Bilgi Eksikliği	27
22. Madde	Bilgisizlik	12	Bilgisizlik	23
23.Madde	İlgisizlik-Bilgisizlik	13	İlgisizlik	16
			Bilgisizlik	25
24. Madde	İlgisizlik	12	Bilgi Eksikliği	20
25. Madde	İlgisizlik Personel Yetersizliği	18 12	İlgisizlik	27
			Mevzuatın Bilinmemesi	16
			İhmal	11
26. Madde	Veli İlgisizliği	14	Bilgi Yetersizliği	18
27. Madde	İlgisizlik	13	İlgisizlik	11
			Bilgisizli	11
			Adres Değişiklikleri	11

*Yüzde hesaplamalarda yarımдан küçük değerler aşağıya, yarım ve yarımдан büyük değerler yukarıya yuvarlanmıştır.

Anketi yanıtlayanların hepsi anketin 21’inci sırasında yer alan “Resmi evrakta yapılan kazıntı ve silinti ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” maddesine “Tamamen” ($\bar{X}=4,25$; $SS= ,994$) düzeyinde katılmışlardır (Bak Tablo-3). Okul müdürleri bu madde ile ilgili giderilememe engelini ilgisizlik (% 14) olarak belirtirken, ilköğretim müfettişleri bilinç-bilgi eksikliğini % 27 oranında engel olarak belirtmişlerdir. Eksikliklerin giderilmesinde özellikle kıdemi 0–5 yıl olan okul müdürleri ile köylerde görev yapan müdür yetkili öğretmenlerin engellerin belirlenmesinde etken olduğu söylenebilir.

İlköğretim okulu müdürleri ile müfettişlerinin hepsi anketin 22’inci sırasında yer alan “Gelen-giden evrakların kayıtları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” maddesine “Tamamen” ($\bar{X}=4,55$; $SS= ,618$) düzeyinde katılmışlardır (Bak Tablo-3). Bu madde algı düzeyi en yüksek üçüncü madde olarak saptanmıştır. Okul müdürleri bu eksikliğin giderilememesinde % 21 oranında, ilköğretim müfettişleri de % 23 oranında bilgisizliği engel olarak belirtmişlerdir (Bak Tablo-15). Madde ile ilgili algı düzeyi yüksek olmasına rağmen hem okul müdürleri hem de müfettişler tarafından giderilememesinde aynı engelin tanımlanması, göreve yeni başlayan ve kıdemi 0–5 yıl olan okul müdürleri ile müdür yetkili öğretmenlerin bu eksiklikleri gidermede yetersiz kaldıkları anlamı oluşmaktadır. Öğretmenlik ve okul müdürlüğünü bir arada yürüten, müdür yetkili

öğretmenlerin genel olarak ilk görevlerine köylerde başlamaları ve hizmet öncesinde okul yönetimi ile ilgili yeterli eğitimi almamış olmaları etken olarak gösterilebilir.

İlköğretim okulu müdürleri ile müfettişlerinin hepsi anketin 23'üncü sırasında yer alan “Öğrenci kayıt (künye) defteri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?” maddesine “Tamamen” ($\bar{X}=4,54$; $SS=,647$) düzeyinde katılmışlardır (Bak Tablo-3). Bu madde algı düzeyi en yüksek dördüncü maddelerinden biri olarak saptanmıştır. Okul müdürleri bu eksikliğin giderilememesinde % 13 oranında ilgisizlik-bilgisizlik engelini tanımlarken, ilköğretim müfettişleri % 16 oranında ilgisizlik ve % 25 oranında bilgisizliği engel olarak belirtmişlerdir (Bak Tablo-15). Algı düzeyi yüksek olmasına rağmen hem okul müdürleri hem de müfettişler tarafından eksikliklerin giderilememesinde benzer engellerin tanımlanması, müdür, müdür vekili ve müdür yetkili öğretmenlerin hizmet öncesinde, okul yönetimi eğitimini yeterli düzeyde almadıkları anlamı çıkarılabilir.

Anketin 24'üncü maddesi olan “Sınıf geçme defterlerinin düzenlenmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?” ifadesine anketi yanıtlayanların tümünün algıları, “Tamamen” ($\bar{X}=4,67$; $SS=,540$) düzeyindedir (Bak Tablo-3). Anketin bu maddesi, algı düzeyi en yüksek birinci maddesi olarak saptanmıştır. Okul müdürleri bu madde ile ilgili eksikliğin giderilememesinde % 12 oranında ilgisizliği engel belirtirken, ilköğretim müfettişleri % 20 oranında bilgisizliği engel olarak belirtmişlerdir (Bak Tablo-15). Bu madde ile ilgili algı düzeyinin yüksek çıkmasının nedeni olarak; sınıf geçme defterlerinin okulların en önemli demirbaşları arasında yer almasıdır. Bu nedenle tüm birimler tarafından, okul yöneticilerince eğitim-öğretim yılı sonunda düzenlenen sınıf geçme defterleri ayrıntılı biçimde incelenmektedir. Yanıtlayanlar tarafından belirtilen engellerin benzer ve oranlarının düşük olması da “Tamamen” algı düzeyini desteklemektedir.

Anketin 25'inci maddesi olan “Öğrenci (ruhsal) dosyalarının işlenmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?” ifadesine anketi yanıtlayanların tümünün algıları, “Tamamen” ($\bar{X}=4,28$; $SS=,750$) düzeyindedir (Bak Tablo-3). Okul müdürleri bu madde ile ilgili eksikliğin giderilememesinde % 18 oranında ilgisizlik ve % 12 oranında personel yetersizliğini engel belirtirken,

ilköğretim müfettişleri % 27 oranında ilgisizlik, % 16 oranında mevzuatın bilinmemesi ve % 11 oranında ihmali engel olarak belirtmişlerdir (Bak Tablo–15). 25’inci madde ile ilgili algı düzeyinin “Tamamen” düzeyinde çıkması, okul müdürlerinin belirtilen önerileri giderdikleri yönünde ortak düşüncenin olduğu ancak, zaman zaman mevzuatın değişmesi ve yeterince ilgi gösterilmemesi ile bir takım eksikliklerin ortaya çıktığı anlaşılabılır. Öksüm’ün (2001) araştırmasında; “Öğrenci gelişimlerinin dosyalara işlenmesi”nde öğretmenlerin okul müdürlerini “Orta” düzeyde yeterli görmeleri bulgusu bu çalışmada elde edilen bu bulgu ile benzerlik göstermektedir.

İlköğretim okulu müdürleri ile müfettişlerinin hepsi anketin 26’ıncı sırasında yer alan “Öğrenci nakil iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?” ifadesine “Tamamen” ($\bar{X}=4,64$; $SS= ,639$) düzeyinde katılmışlardır (Bak Tablo–3). Bu madde algı düzeyi en yüksek ikinci madde olarak tespit edilmiştir. Okul müdürleri bu madde de belirtilen eksikliğin giderilememesinde % 14 oranında veli ilgisizliğini engel olarak tanımlarken, ilköğretim müfettişleri % 18 oranında bilgisizliği engel olarak belirtmişlerdir. Algı düzeyinin yüksek olması ve belirtilen engel oranlarının yüksek olmaması, okul müdürlerinin belirtilen önerileri yerine getirmek amacıyla çalışmalarını sürdürdükleri ancak, öğrenci velilerinin nakil iş ve işlemlerinde okul müdürlerine gerekli desteği vermedikleri ayrıca göreve yeni başlayan okul müdürlerinin belirtilen eksiklikleri gidermede bilgilerinin yeterli olmadığı anlaşılabılır.

Anketin 27’inci maddesi olan “Öğrenci devam ve devamsızlık iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?” ifadesine anketi yanıtlayanların tümünün algıları, “Tamamen” ($\bar{X}=4,54$; $SS= ,700$) düzeyindedir (Bak Tablo–3). Anketin bu maddesi, algı düzeyi en yüksek dördüncü maddelerden biri olarak saptanmıştır. Okul müdürleri bu madde ile ilgili eksikliğin giderilememesinde % 13 oranında ilgisizliği engel olarak belirtirken, ilköğretim müfettişleri % 11 oranında bilgisizlik, % 11 oranında ilgisizlik ve % 11 oranında öğrencilerin adres değişikliklerini engel olarak belirtmişlerdir (Bak Tablo–15). Bu maddenin algı düzeyinin yüksek çıkması, belirtilen engel oranlarının benzer ve düşük olması, okul müdürlerinin öğrenci devam-devamsızlıkları ile ilgili iş ve işlemleri

mevzuatına uygun olarak yaptıkları ancak, öğrenci adreslerinin sıklıkla değişmesi ve öğrenci velilerinin bu değişiklikleri bildirmede ilgisiz davranmalarının sorunlar oluşturduğu biçiminde yorumlanabilir. Öksüm’ün (2001) çalışmasında; öğretmenlerin okul müdürlerini “Okulda devamsız öğrencilerin okula devamının sağlanması için gerekli önlemlerin alınması” konusunda yetki kullanmada “çok” yeterli gördükleri, müfettişlerin ise “orta” düzeyde yeterli gördüklerine ilişkin bulgusu bu araştırmada elde edilen bu bulgu ile paralellik göstermektedir.

Tablo-16
İlköğretim Okulu Müdürleri ve İlköğretim Müfettişlerinin Personel İşleri İle İlgili Önerilerin Giderilememesinde Gördükleri Engeller

PERSONEL İŞLERİ				
İlköğretim Okulu Müdürleri			İlköğretim Müfettişleri	
Maddeler	Engeller	Engel Belirtenlerin Oranı (%)	Engeller	Engel Belirtenlerin Oranı (%)
28. Madde	Personel Yetersizliği	14	Personel Hareketliliği	20
29. Madde	Bürokratik	12	Bilgisizlik	11
	İlgisizlik	12	İlgisizlik	18
30. Madde	Bilgi Eksikliği	12	İhmal	11
			İlgisizlik	23
			Personel Yetersizliği	14
31. Madde	Personel Eksikliği	12	İlgisizlik	16
	Bilgi Eksikliği	13	Bilgi Eksikliği	14
			İhmal	11

*Yüzde hesaplamalarda yarımdan küçük değerler aşağıya, yarım ve yarımdan büyük değerler yukarıya yuvarlanmıştır.

Anketi yanıtlayanların hepsi anketin 28’inci sırasında yer alan “Okul personelinin kişisel dosyalarının oluşturulması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ifadesine “Tamamen” ($\bar{X}=4,53$; $SS=,720$) düzeyinde katılmışlardır (Bak Tablo-3). Okul müdürleri bu madde ile ilgili giderilememe engelini personel yetersizliği (% 14) olarak belirtirken, ilköğretim müfettişleri personel hareketliliğini % 20 oranında engel olarak belirtmişlerdir. Anketin 28’inci maddesinin “Tamamen” düzeyinde algılanması, okul müdürlerinin belirtilen eksiklikleri giderdikleri ancak, okullarda görev yapan öğretmen ve diğer personelin sıklıkla yer değiştirmelerinin personel ile ilgili işlemlerin yürütülmesinde zaman zaman aksaklıklara neden olduğu söylenebilir. Öksüm’ün (2001)’deki araştırmasında; öğretmenlerin okul müdürlerini, personel işleri konusunda yetki kullanmada “Çok” düzeyinde yeterli görmeleri bulgusu bu sonuç ile benzerlik göstermektedir.

Anketi yanıtlayanların hepsi, anketin 29'uncu sırasında yer alan "Kuruma gelen tebliğler dergiler, genelge ve yazıların personele zamanında duyurulması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?" ifadesine "Tamamen" ($\bar{X}=4,44$; $SS= ,712$) düzeyinde katılmışlardır (Bak Tablo-3). Okul müdürleri bu madde ile ilgili eksikliklerin giderilememe engelini % 12 oranında ilgisizlik ve % 12 oranında bürokratik olarak tanımlarken, ilköğretim müfettişleri ilgisizliği % 18 ve bilgisizliği % 18 oranında engel olarak belirtmişlerdir. Anket maddesinin yüksek düzeyde algılanması ve belirtilen engellerin benzerlik göstermesi, okul müdürlerinin bu tür çalışmalara gereken önemi verdikleri ancak bu tür çalışmaların okuldaki diğer personel tarafından gerekli ilgiyi görmediği anlaşılmaktadır.

Anketin 30'uncu maddesi olan "Personel izleme defterinin tutulması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?" ifadesine anketi yanıtlayanların tümünün algıları, "Çoğunlukla" ($\bar{X}=4,10$; $SS= 1,101$) düzeyindedir (Bak Tablo-3). Okul müdürleri bu madde ile ilgili eksikliğin giderilememesinde % 12 oranında bilgisizliği engel olarak belirtirken, ilköğretim müfettişleri % 14 oranında personel yetersizliği, % 23 oranında ilgisizlik ve % 11 oranında ihmalin olduğunu belirtmişlerdir (Bak Tablo-16). Madde ile ilgili algıda, okul müdürlerinin okulda çalışan personelin çalışmalarını zaman zaman izledikleri ancak bunu nasıl yapacakları konusunda yeterli bilgilerinin olmadığı, ayrıca personelin çalışmalarının izlenmesinin müdürlerce yeterli ilgiyi görmediği şeklinde yorumlanabilir.

Anketi yanıtlayanların hepsi, anketin 31'inci sırasında yer alan "Aday memurların yetiştirilmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?" ifadesine "Çoğunlukla" ($\bar{X}=3,98$; $SS= 1,124$) düzeyinde katılmışlardır (Bak Tablo-3). Okul müdürleri bu madde ile ilgili eksikliklerin giderilememe engelini % 12 personel eksikliği ve % 13 oranında bilgisizlik olarak tanımlarken, ilköğretim müfettişleri ilgisizliği % 16, ihmali % 11 ve bilgi eksikliğini % 14 oranında engel olarak belirtmişlerdir. Anket maddesinin "Çoğunlukla" düzeyinde algılanması ve belirtilen engellerin oran ve özellik olarak benzerlik göstermesi, okul müdürlerince bu tür çalışmalara gereken önemin verilmeye çalışıldığı ancak bu tür çalışmaların yürütülmesinde zaman zaman bilgi eksikliği

nedeniyle aksamaların olduğu söylenebilir. Taş (2003) “İlköğretim okul yöneticilerinin öğretim liderliği rollerini gerçekleştirme durumları” adlı çalışmasında öğretmen ve yöneticilerin; öğretim liderliğinin rolleri içerisinde yer alan “yeni göreve başlayan öğretmenin yetişmesi için ortam ve imkan hazırlama” davranışını okul müdürlerinin her zaman yerine getirdiklerini belirttikleri bulgusu ile Öksüm’ün (2001)’deki araştırmasında; öğretmenlerin okul müdürlerini “aday personelin yetişmeleri için gerekli önlemlerin alınması” konusunda yetki kullanmada “Çok” düzeyinde yeterli görmeleri bulgusu bu çalışmadaki sonucu desteklemektedir.

Tablo-17
İlköğretim Okulu Müdürleri ve İlköğretim Müfettişlerinin Hesap-Ayniyat-Demirbaş Ve Döner Sermaye İşleri İle İlgili Önerilerin Giderilememesinde Gördükleri Engeller

HESAP-AYNİYAT-DEMİRBAŞ VE DÖNER SERMAYE İŞLERİ				
İlköğretim Okulu Müdürleri			İlköğretim Müfettişleri	
Maddeler	Engeller	Engel Belirtenlerin Oranı (%)	Engeller	Engel Belirtenlerin Oranı (%)
32. Madde	Bilgisizlik	12	Bilgisizlik	27
			İhmal	14
33. Madde	Önceden Yapılmamış Olması	16	Anlayış Eksikliği	14
			İhmal	16
34. Madde	İlgisizlik	13	Bilgisizlik	18
			İhmal	11
35. Madde	Ekonomik Yetersizlik	12	Bürokrasi	11
	İlgisizlik	13	Bilgisizlik	11
			İlgisizlik	11
36. Madde	Önemsememe	13	Önemsememe	20
37. Madde	Bilgisizlik	14	Gereğine İnanmama	16
			İlgisizlik	11
			Bilgisizlik	23

*Yüzde hesaplamalarda yarımдан küçük değerler aşağıya, yarım ve yarımдан büyük değerler yukarıya yuvarlanmıştır.

Anketin 32’inci maddesi olan “Ana sınıfları hesap işleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ifadesine anketi yanıtlayanların tümünün algıları, “Kısmen” ($\bar{X}=2,99$; $SS= 1,640$) düzeyindedir (Bak Tablo-3). Anketin bu maddesi, algı düzeyi en düşük ikinci maddesi olarak saptanmıştır. Okul müdürleri bu madde ile ilgili eksikliğin giderilememesinde % 12 oranında bilgisizliği engel olarak belirtirken, ilköğretim müfettişleri % 27 oranında bilgisizlik ve % 14 oranında ihmali engel olarak belirtmişlerdir (Bak Tablo-17). Okul öncesi eğitimde okullaşma oranlarının yurt genelinde düşük olması Sivas İli’ni de aynı oranda etkilemektedir. Araştırmanın hedef evreninde yer alan ilçe, belde ve köylerde okul öncesi basamağına okul çevresinde yeterli ilginin gösterilmemesi ve devlet eliyle yeterli hizmetin buralara götürülememesi, okul müdürlerinin okul

öncesi eğitimin işletme boyutu ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmamaları, anketin bu maddesi ile ilgili algı düzeyinin düşük çıkmasında etkili olduğu söylenebilir.

İlköğretim okulu müdürleri ile müfettişlerinin hepsi anketin 33'üncü sırasında yer alan “Demirbaş eşyanın numaralandırılması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ifadesine “Çoğunlukla” ($\bar{X}=4,15$; $SS=,813$) düzeyinde katılmışlardır (Bak Tablo-3). Okul müdürleri bu madde de belirtilen eksikliğin giderilememesinde % 14 oranında önceden bu eksikliklerin giderilmediğini engel olarak tanımlarken, ilköğretim müfettişleri % 14 oranında anlayış eksikliği ve % 16 oranında ihmali engel olarak belirtmişlerdir. Madde ile ilgili algı düzeyi ve belirtilen engellerin sonucunda, okul müdürlerinin belirtilen önerileri yerine getirmek amacıyla çalışmalarını sürdürdükleri ancak, kendilerinden önceki döneme ait eksiklikleri gidermede çok istekli davranmadıkları anlaşılmaktadır.

Anketi yanıtlayanların hepsi, anketin 34'üncü sırasında yer alan “Demirbaş döküm ve sayım iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ifadesine “Çoğunlukla” ($\bar{X}=4,19$; $SS=,807$) düzeyinde katılmışlardır (Bak Tablo-3). Okul müdürleri bu madde ile ilgili eksikliklerin giderilememe engelini % 12 ekonomik yetersizlik ve % 13 oranında ilgisizlik olarak tanımlarken, ilköğretim müfettişleri bilgisizliği % 18 ve ihmali % 11 oranında engel olarak belirtmişlerdir. Anket maddesinin “Çoğunlukla” düzeyinde algılanması ve “Tamamen” algı düzeyinin sınırında olması, belirtilen engellerin oran ve özellik olarak benzerlik göstermesi, okul müdürlerince bu tür çalışmaların yürütüldüğü ancak bu tür çalışmaların bilgi eksikliği nedeniyle yürütülmesinde zaman zaman aksamaların olduğu söylenebilir.

Anketi yanıtlayanların hepsi, anketin 35'inci sırasında yer alan “Demirbaş eşyanın kayıttan düşüm iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ifadesine “Çoğunlukla” ($\bar{X}=4,19$; $SS=,861$) düzeyinde katılmışlardır (Bak Tablo-3). Okul müdürleri bu madde ile ilgili eksikliklerin giderilememe engelini % 13 oranında ilgisizlik olarak tanımlarken, ilköğretim müfettişleri bilgisizliği % 11, ilgisizliği % 11 ve bürokrasiyi % 11

oranında engel olarak belirtmişlerdir. Anketin 35'inci maddesinin de anketin 34'üncü maddesi gibi “Tamamen” algı düzeyinin sınırında olması, belirtilen engellerin oranlarının düşük olması, okul müdürlerince bu tür çalışmaların yürütüldüğü ancak bürokrasinin yapılan iş ve işlemlerin yürütülmesinde engelleyici özellik gösterdiği söylenebilir.

Anketi yanıtlayanların hepsi, anketin 36'ıncı sırasında yer alan “Demirbaş eşyanın demirbaş defterine kayıt iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ifadesine “Tamamen” ($\bar{X}=4,38$; $SS=,778$) düzeyinde katılmışlardır (Bak Tablo-3). Okul müdürleri bu madde ile ilgili eksikliklerin giderilememesi engelini % 13 ve ilköğretim müfettişleri de %20 oranında önemsenmemesini engel olarak belirtmişlerdir. Anket maddesinin “Tamamen” düzeyinde algılanması ve belirtilen engellerin benzerlik göstermesi, okul müdürlerinin bu tür çalışmaları yürüttükleri ancak özellikle 16 yıl ve üstü kıdeme sahip okul müdürlerinin bu işi çok önemli bir iş olarak görmedikleri biçiminde yorumlanabilir.

Anketin 37'inci maddesi olan “Teslim alma ve sayım komisyonlarının çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ifadesine anketi yanıtlayanların tümünün algıları, “Çoğunlukla” ($\bar{X}=4,07$; $SS=1,026$) düzeyindedir (Bak Tablo-3). Anketin bu maddesi ile ilgili olarak belirtilen eksikliklerin giderilememesinde okul müdürleri % 12 oranında bilgisizliği engel olarak görürken, ilköğretim müfettişleri % 23 oranında bilgisizlik, % 11 oranında ilgisizlik ve % 16 oranında gereğine inanmamayı engel olarak görmüşlerdir (Bak Tablo-17). Anket maddesinin “Çoğunlukla” düzeyinde algılanması ve belirtilen engellerin oran ve özellik olarak benzerlik göstermesi, okul müdürlerince bu tür çalışmaların genel olarak yürütüldüğü ancak çalışmaların yürütülmesinde mevzuatın sıklıkla değişmesi ve bilgi eksikliğinin çalışmaları olumsuz etkilediği ayrıca, okul müdürlerinin belirtilen eksikliği gidermenin önemine inanmadıkları ve ilgisiz kaldıkları biçiminde yorumlanabilir.

4.3. İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN KURUM DENETİMİ SONUCUNDA GETİRMİŞ OLDUKLARI ÖNERİLERİN İLKÖĞRETİM OKULU MÜDÜRLERİ TARAFINDAN YERİNE GETİRİLME DÜZEYİ MÜDÜR VE MÜFETTİŞLERİN KİŞİSEL VE MESLEKSEL ÖZELLİKLERİNDEN ETKİLENİP ETKİLENMEDİĞİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

4.3.1. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulun Bulunduğu Merkeze Göre Anketin Tümüne Verilen Yanıtların Farklılığı

Anketin tümü açısından, anketi yanıtlayan ilköğretim okulu müdürlerinin görev yaptıkları okullarının bulunduğu merkeze göre varyans yapılmış ve Tablo-18’de de görülebileceği gibi yanıtlayıcılar arasında $p<.05$ düzeyinde anlamlı bir fark çıkmamıştır.

Tablo-18
İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulun Bulunduğu Merkeze Göre Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F Testi	Anlam Seviyesi P
Anketin Tümü	Gruplararası	,738	3	,246	1,546	,204*
	Gruplarıçi	27,985	176	,159		
	Toplam	28,723	179			

* $p<.05$ anlamlılık düzeyinde fark yok.

Sonucun böyle çıkmasının bir nedeni ilköğretim okulların bulundukları yerleşim biriminin, sosyal ve ekonomik çevresi ile coğrafik özelliklerinin benzerlik göstermesi iken, diğer bir nedeninin de ilköğretim okullarında görev yapan müdür, müdür vekili ve müdür yetkili öğretmenlerin çalıştıkları her yerleşim biriminde yaşanan problemler ile engellerini benzer şekilde tanımlamalarıdır. Nitekim Çelikten (2001)’de “Okul Yöneticilerinin Problem Çözme Becerileri” adlı çalışmasında, görüşme yapılan okul yöneticilerinin tamamının (merkez ya da taşra) “öğrenci velilerinin kendi çocuklarına karşı ilgisiz olduğunu, her şeyi okuldan bekleyip bütün yükü okul yüklediklerini, okul yönetimine yardımcı olmadıklarını, idareci ve öğretmenlerle gerekli iletişimi kurmadıklarını, suçu hep okulda ve öğretmende aradıkları” gibi ortak problemleri tanımladıkları yönünde benzer bir sonuca ulaşmıştır.

Tablo-19
Okulun Bulunduğu Merkezin Aritmetik Ortalama
Ve Standart Sapma Değerleri

	Değişken	N	$\bar{X}$	SS
Anketin Tümü	İl Merkezi	34	4,1934	,23188
	İlçe Merkezi	53	4,1681	,41584
	Belde	19	4,0410	,39924
	Köy	74	4,0539	,44336
		180	4,1125	,40058

Bu değişken açısından aritmetik ortalama değerleri gözden geçirildiğinde; (Tablo-19) anlamlı çıkmasa da il ve ilçe merkezlerindeki aritmetik ortalamaların belde ve köylere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.3.2. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulun Türüne Göre Anketin Tümüne Verilen Yanıtların Farklılığı

Anketin tümü açısından, anketi yanıtlayan okul müdürlerinin görev yaptıkları okul türüne göre varyans analizi yapılmış ve Tablo-20’de de görüleceği gibi yanıtlayanlar arasında anlamlı fark ($F=4,902$) çıkmıştır.

Tablo-20
İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları
Okulu Türüne Göre Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Kareler T	S	Kar Ortalama	F	Anlam Seviyesi P
Tümü	Gruplararası	1,508	2	,754	4,902
	Gruplariçi	27,215	177	,154	,008*
	Toplam	28,723	179		

* $p<.05$ anlamlılık düzeyinde fark var.

Yapılan varyansta çıkan farkın hangi gruplar arasında olduğuna bakmak için uygulanan Tukey HSD testi Tablo-21’deki sonucu vermiştir. Tablo-21 incelendiğinde İÖO müdürleri ($\bar{X}=4,17$; $SS= ,377$) BSİO müdürlerine ($\bar{X}= 3,97$; $SS= ,422$) göre denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini

belirtmişlerdir. Benzer şekilde, PİO/YİBO müdürleri de BSİO müdürlerine göre denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo-21
İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulun Türüne
Göre Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri

Alt Boyut	N	$\bar{x}$	SS
İlköğretim Okulu	113	4	,37798
PIO-YİBO	12	4,1205 ⁽²⁾	,38027
	55	3,9762 ^{(1),(2)}	,42215
Toplam	180	4,1125	,40058

*Aynı işareti taşıyan aritmetik ortalamalar arasında .05 anlamlılık düzeyinde fark vardır.

Birleştirmiş sınıflı ilköğretim okullarında görev yapan müdür yetkili öğretmenlerin diğer okul müdürlerine göre denetimde belirtilen önerileri gerçekleştirememelerinin, okullarının ekonomik, araç-gereç ve personel yetersizliği engellerini diğer okul türlerine göre daha yoğun olarak yaşamaları olabilir. Ayrıca, bu okullarda görev yapan müdür yetkili öğretmenlerin çoğunun ilk görev yerinin burası olması ve okul yönetimi ile ilgili yeterli bilgilerinin olmaması bu farklılığın oluşmasında bir başka etken olabilir. Turan (1999)’ın “İlköğretim müfettişleri kurum denetiminin etkililiği” konulu çalışmasında; ilköğretim okulu müdürlerinin birçok boyutta köy-belde okul müdürlerine göre daha farklı algılara sahip oldukları tespiti bu sonuç ile paralellik göstermektedir.

4.3.3. İlköğretim Okulu Müdürleri ve İlköğretim Müfettişlerinin Görev Unvanlarına Göre Anketin Tümüne Verilen Yanıtların Farklılığı

Anketin tümü açısından, araştırmanın giriş bölümünde yer alan “Müfettişlerce belirtilen önerilerin ilköğretim okul müdürlerince yerine getirilme düzeyi müdür ve müfettişlerin kişisel ve mesleki özelliklerinden etkilenmekte midir?” sorusuna yanıt vermek için anketi yanıtlayanların görev unvanlarına göre varyans analizi yapılmış ve Tablo-22’de de görüleceği gibi yanıtlayanlar arasında anlamlı fark ($F=43,685$) olduğu görülmüştür.

Tablo-22
İlköğretim Okulu Müdürleri ve İlköğretim Müfettişlerinin
Görev Unvanlarına Göre Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut		Kareler t	Sd	Kareler Ortalamas	F Test	Anlam Seviyesi P
Tümü	Gruplararası	18,895	3	6,298	43,685	,000*
	Gruplarıçi	31,719	220	,144		
		50,615	223			

*p<.05 anlamlılık düzeyinde fark var.

Yapılan varyansta çıkan farkın hangi gruplar arasında olduğuna bakmak için uygulanan Tukey HSD testi Tablo-23'teki sonucu vermiştir.

Tablo-23 incelendiğinde, müdürler ile ($\bar{X}=4,23$; $SS=,331$), müdür yetkili öğretmenler ($\bar{X}= 3,94$; $SS= ,430$) ve müfettişler ($\bar{X}= 3,43$; $SS= ,368$) arasında, müdür vekili ile ($\bar{X}= 4,10$; $SS= ,401$) müfettişler ($\bar{X}= 3,43$; $SS= ,368$) arasında ve müdür yetkili öğretmenler ile ($\bar{X}= 3,94$; $SS= ,430$) müfettişler ($\bar{X}= 3,43$; $SS= ,368$) arasında farklılıklar olduğu görülmüştür.

Müdür, müdür vekilleri ve müdür yetkili öğretmenler, ilköğretim müfettişlerine göre denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca müdürler müdür yetkili öğretmenlere göre denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo-23
İlköğretim Okulu Müdürleri ve İlköğretim Müfettişlerinin
Görev Unvanına Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Alt Boyut	Değişken	N	$\bar{X}$	SS
Anketin	Müdür	78	4	,33132
	Müdür Vekili	46	4,1026 ⁽²⁾	,40115
Tümü	Md. Yetk.Öğrt.	56	3,9446 ^{(1),(3)}	,43062
	Müfettiş	44	3,4384 ^{(1),(2),(3)}	,36809
		224	3,9801	,47642

*Aynı işareti taşıyan aritmetik ortalamalar arasında .05 anlamlılık düzeyinde fark vardır.

Okullarda müdür unvanı ile görev yapan yöneticilerin genel olarak bilgi ve deneyimlerinin müdür vekili ve müdür yetkili öğretmenlere göre fazla olabileceği,

karşılaştıkları problemleri çözmede daha iyi çözümler üretme becerisi gösterebileceklerine olan güvenleri yüksek düzeyde algı belirtmelerini etkilemiş olabilir. Müdürlerin belirtilen önerileri müdür yetkili öğretmenlerden daha fazla giderdiklerine ilişkin algıları, görev yaptıkları okulların bulunduğu merkez ve sahip olduğu olanakların farklılığından etkilenmiş olabilir. Değişik unvanlara sahip okul müdürlerinin önerileri giderme ile ilgili aritmetik ortalamalarının müfettişlerin belirttikleri aritmetik ortalamalardan yüksek olması ya da müfettişlerin okul müdürlerinin denetimlerde belirtilen öneriler tam olarak gidermedikleri ile ilgili algı belirtmeleri, okul müdürleri ile müfettişler arasın iletişim ve işbirliğinin yeterli düzeyde gerçekleşmediği biçiminde yorumlanabilir. Turan (1999) “İlköğretim müfettişleri kurum denetiminin etkililiği” konulu çalışmasında, müfettişlerin genel olarak kendilerini “oldukça fazla” düzeyinde etkili gördükleri, buna karşılık, okul müdürlerinin müfettişlerin çalışmalarını “ne fazla ne az” şeklinde değerlendirdikleri, bunun da denetimin en önemli kavramlarından olan değerlendirme ve değerlendirme sonrası yapılması gereken düzeltme-geliştirme çalışmalarını olumsuz etkilediğini vurgulamıştır. Yine Okutan (1996) tarafından yapılan “İlkokullarda kurum teftişinin değerlendirilmesi” konulu çalışmada; ilköğretim müfettişleriyle okul müdürlerinin “kurum teftişi”ne ilişkin değerlendirmeleri arasında her boyutta anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

4.3.4. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Kıdemlerine Göre Anketin Tümüne Verilen Yanıtların Farklılığı

Anketin tümü açısından, anketi yanıtlayan okul müdürlerinin kıdemlerine göre varyans analizi yapılmış ve Tablo-24’te de görüleceği gibi yanıtlayanlar arasında anlamlı fark ($F=3,169$) çıkmıştır.

Tablo-24
İlköğretim Okulu Müdürlerinin Kıdemlerine
Göre Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F testi	Anlam Seviyesi P
Anketin	Gruplararası	1,472	3	,491	3,169	,026*
Tümü	Gruplariçi	27,250	176	,155		
	Toplam	28,723	179			

* $p<.05$ anlamlılık düzeyinde fark var.

Yapılan varyans analizi sonucunda çıkan farkın hangi gruplar arasında olduğuna bakmak için uygulanan Tukey HSD testi Tablo-25’te verilmiştir.

Tablo-25 incelendiğinde, kıdemi 16 yıl ve üstü olan okul müdürleri ($\bar{X}=4,29$; $SS=,306$), kıdemi 0–5 yıl olan okul müdürlerine ($\bar{X}= 4,04$; $SS= ,427$) göre denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo-25
İlköğretim Okulu Müdürlerinin Kıdemlerine Göre
Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Alt Boyut		N	$\bar{X}$	SS
Anketin Tümü	0–5 Yıl	103	4	,42779
	6–10 Yıl	31	4,1207	,37557
	11–15 Yıl	19	4,1916	,32592
		27	4,2964 ⁽¹⁾	,30638
		180	4,1125	,40058

*Aynı işareti taşıyan aritmetik ortalamalar arasında .05 anlamlılık düzeyinde fark vardır.

16 yıl ve üstü kıdeme sahip müdürlerin genel olarak il ve ilçe merkezlerinde, 0–5 yıl kıdeme sahip okul müdürlerinin de belde ve köylerde çalıştıkları bu nedenle görev yerleri arasında ekonomik, sosyal ve personel yönünden farklılıkların mevcut olduğu, ayrıca 16 yıl ve üstü kıdeme sahip müdürlerin müdürlük hizmetinde geçirdikleri sürenin uzun olmasının bilgi ve deneyimlerini diğer gruplara oranla arttırdığı, bu nedenle karşılaştıkları problemleri çözmede seçeneklerinin daha fazla olması ile açıklanabilir. Nitekim Mirici, Arslan ve Özçelik (2003) “İlköğretim okulu müdürlerinin okul yönetiminde karşılaştıkları sorunlar” konulu araştırmalarında, okul müdürlüğünden geçirilen toplam görev süresinin düşük ya da yüksek olmasının, ilköğretim okulu müdürlerinin sorunlara bakış açılarını değiştirdiğini, bulunduğu okulda 3 yıl ve daha az müdürlük yapanların formasyon eksikliği ve öğretmenlerin yaklaşımından kaynaklanan sorunların olduğu konusunda “kararsız” kalırken, 4 yıl ve üstü müdürlük yapanların bu görüşe katılmadıklarını saptamışlardır. Yine Okutan (1996) tarafından yapılan “İlkokullarda kurum teftişinin değerlendirilmesi” konulu çalışmada; okul müdürlerinin “kurum teftişi”ne ilişkin görüşlerinde öğrenim ve kıdemleri bakımından farklılık tespit etmiştir.

4.3.5. İlköğretim Müfettişlerinin Kıdemlerine Göre Anketin Tümüne Verilen Yanıtların Farklılığı

Anketin tümü açısından, anketi yanıtlayan ilköğretim müfettişlerinin kıdemlerine göre varyans yapılmış ve Tablo-26’da da görülebileceği gibi yanıtlayıcılar arasında bir farklılık çıkmamıştır.

Tablo–26
İlköğretim Müfettişlerinin Kıdemlerine
Göre Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Kaynak	Kareler To	Sd	Kareler Ortalaması	F test	Anlam Seviyesi P
Tümü	Gruplararası		3	,028	,198	,897*
	Gruplariçi	5,741	40	,144		
	Toplam	5,826	43			

*p<.05 anlamlılık düzeyinde fark yok.

Tablo-27’de görüldüğü gibi ilköğretim müfettişlerinin “denetimlerde getirilen önerilerin okul müdürleri tarafından yerine getirilme düzeyine” ilişkin algıları benzerlik göstermektedir. Sonucun böyle çıkmasının ilköğretim müfettişleri tarafından yapılan kurum denetimlerinin her müfettiş tarafından aynı şekilde algılandığı, kurumlarla ilgili tespitlerin yapılmasında ortak bir aklın oluştuğu anlaşılmaktadır. Memişoğlu (2001)’da “Çağdaş eğitim denetimi ilkeleri açısından ilköğretim okullarında öğretmen denetimi uygulamalarını değerlendirilmesi” adlı çalışmasında; denetim uygulamalarında çağdaş eğitim denetimi ilkelerine ne derece uyulduğuna ilişkin olarak müfettişlerin kıdem değişkenlerine göre görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmadığı bulgusuna ulaşmıştır.

Tablo–27
İlköğretim Müfettişlerinin Kıdemlerine Göre
Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Alt Boyut	Değişken	N	$\bar{X}$	SS
Anketin Tümü	0–5 Yıl	3	3,3076	,30543
	6–10 Yıl	13	3,4870	,28039
	11–15 Yıl	21	3,4263	,44839
	16 ve üstü	7	3,4406	,31355
		44	3,4384	,36809

Müfettişlik kıdemleri açısından aritmetik ortalama değerleri gözden geçirildiğinde (Tablo-27); anlamlı çıkmasa da kıdemi 6–10 yıl ve 16 yıl ve üstü olan müfettişlerin aritmetik ortalamalarının 11–15 yıl ve 0–5 yıl kıdemde olanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.3.6. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Eğitim Durumlarına Göre Anketin Tümüne Verilen Yanıtların Farklılığı

Anketin tümü açısından, anketi yanıtlayan okul müdürlerinin eğitim durumlarına göre varyans analizi yapılmış ve Tablo-28’de de görüleceği gibi yanıtlayanlar arasında anlamlı fark ($F=4,279$) çıkmıştır.

Tablo-28
İlköğretim Okulu Müdürlerinin Eğitim Durumlarına Göre Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut		Kareler T	S	Kareler Ortala	F	Anlam Seviyesi P
A Tümü	Gruplararası	1,325	2	,662	4,279	,015*
	Gruplarıçi	27,398	177	,155		
	Toplam	28,723	179			

* $p<.05$ anlamlılık düzeyinde fark var.

Yapılan varyans analizi sonucunda çıkan farkın hangi gruplar arasında olduğuna bakmak için uygulanan Tukey HSD testi Tablo-29’da verilmiştir. Tablo-29 incelendiğinde, ön lisans eğitimine sahip olan okul müdürlerinin ($\bar{X}=4,28$; $SS=,306$), lisan eğitimine sahip olan okul müdürlerine ($\bar{X}= 4,07$; $SS= ,407$) göre denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo-29
İlköğretim Okulu Müdürlerinin Eğitim Durumlarına Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Alt Boyut	Değişken	N	$\bar{X}$	SS
Anketin Tümü	Ön Lisans	3	4,	,30681
	Lisans	138	4,	,40704
	Y.Lisans	8	4,0428	,47709
		180	4,1125	,40058

Tablo–29 incelendiğinde ön lisans mezunu müdürlerin ($\bar{X}=4,28$; $SS= ,306$), aritmetik ortalama değerlerinin lisans ve yüksek lisans eğitim almış müdürlerden daha fazla olduğu görülmektedir. Müdürlerin eğitim düzeyi arttıkça denetimlerde belirtilen önerileri gidermede düşük algılama eğilimi artmaktadır. Bu durumda eğitim düzeyinin algıda farklılaşmaya neden olduğu düşünülebilir. Bu nedenle okulların mevcut problemlerinin çözümüne yönelik uygulamalarda yöneticilerin rasyonel davranış göstermeleri amacıyla eğitim seviyelerinin yükseltilmesinin okulun etkililiği için gerekli olduğu söylenebilir. Nitekim Demirtaş (2004: 41) çalışmasında, okul yöneticisinin eğitim seviyesinin okul ile ilgili problemleri ve engelleri çözebilecek, eğitim yönetimi ve denetimi alanında en az lisans ya da lisansüstü eğitim düzeyinde olması gerektiğini belirterek bu düşüncüyü desteklemektedir.

4.3.7. İlköğretim Müfettişlerinin Eğitim Durumlarına Göre Anketin Tümüne Verilen Yanıtların Farklılığı

İlköğretim müfettişlerinin anketin tüm boyutlarına ilişkin algıları arasında eğitim durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek için yapılan t testi sonuçları Tablo-30’da görülmektedir.

Tablo–30
İlköğretim Müfettişlerinin Eğitim
Durumlarına Göre t Testi Sonuçları

Değişken	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t testi	P
Lisans	34	3,4399	,39607	42	0,50	,103*
Yüksek Lisans	10	3,4333	,26855			

*p<.05 anlamlılık düzeyinde fark yok.

Tablo–30 incelendiğinde, ilköğretim müfettişlerinin anketin tüm boyutlarına ilişkin algılarının lisans ya da yüksek lisan mezunu olup olmamaları arasında ($p<.05$) düzeyinde anlamlı fark çıkmamıştır. Bu sonuç, anketin tüm boyutlarında yer alan eksikliklerin müfettişlerce lisans ($\bar{X}=3,43$; $SS= ,396$), yüksek lisans ($\bar{X}=3,43$; $SS= ,268$) birbirine yakın düzeyde algılandığı ve tanımlandığı yorumuyla açıklanabilir. Kurum denetimlerinde nasıl bir stratejinin izlenmesi gerektiği, yasal metinlerle düzenlenmiştir. Teftiş ile ilgili esas ve ilkelerin tüm müfettişlerce aynı biçimde uygulanması zorunluluğunun bu algı üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

4.3.8. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulda Teftiş Geçirip Geçirmediklerine Göre Anketin Tümüne Verilen Yanıtların Farklılığı

Okul müdürlerinin anketin tüm boyutlarına ilişkin algıları arasında görev yaptıkları okulda teftiş geçirip geçirmediklerine göre farklılık gösterip göstermediğini anlamak için yapılan t testi sonuçları Tablo-31’de görülmektedir.

Tablo-31
İlköğretim Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulda Teftiş Geçirip Geçirmediklerine Göre t Testi Sonuçları

Değişken	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t testi	P
Evet	154	4,1249	,40241	178	1,008	,957*
Hayır	26	4,0393	,38907			

*p<.05 anlamlılık düzeyinde fark yok.

Tablo-31’de görüldüğü gibi ilköğretim okul müdürlerinin anketin tüm boyutlarına ilişkin algılarının görev yaptıkları okulda teftiş geçirip geçirmedikleri arasında (p<.05) düzeyinde anlamlı fark yoktur. Okulların kurum denetimlerinde belirtilen önerilerin çoğunlukla aynı olması ve yaşanan engellerin benzerlik göstermesi, okul müdürlerinin benzer şekilde etkilendikleri şeklinde yorumlanabilir. Öte yandan aralarında anlamlı farklılıklar olmasa da görev yaptıkları okullarda teftiş geçiren müdürlerin ($\bar{X}$ =4,12; SS= ,402), teftiş geçirmeyenler göre ($\bar{X}$ =4,03; SS= ,389) tüm boyutlardaki maddeleri daha fazla puanladıkları görülmektedir. Bunun nedeni olarak, kurum denetimlerinden sonra müfettişlerin yaptıkları mesleki rehberlik ve değerlendirme çalışmalarının çözüm üretmede kaynaklık yapmış olabileceği biçiminde yorumlanabilir.

4.4. İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN KURUM DENETİMİ SONUCUNDA GETİRMİŞ OLDUKLARI ÖNERİLERİN İLKÖĞRETİM OKULU MÜDÜRLERİ TARAFINDAN YERİNE GETİRİLME DÜZEY VE ENGELLERİ; ÖNERİLERİN OKULUN FİZİKİ DURUMU, EĞİTİM-ÖĞRETİM DURUMU, BÜRO VE ÖĞRENCİ İŞLERİ, PERSONEL İŞLERİ VE HESAP, AYNİYAT, DEMİRBAŞ VE DÖNER SERMAYE İŞLERİ BOYUTLARI AÇISINDAN NASIL BİR GÖRÜNÜM SERGİLEMEKTE OLDUĞUNA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

4.4.1.Bu Düzey ve Engeller, Önerilerin Okulun Fiziki Durumu Alt Boyutu Açısından Nasıl Bir Görünüm Sergilemektedir?

Anketi yanıtlayanların, okulun fiziki durum alt boyutunun tümü açısından aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo-32’de gösterilmiştir.

Tablo–32
Önerilerin Okulun Fiziki Durumu Alt Boyutu Açısından
Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Maddeler	N	$\bar{X}$	SS
Okulun fiziki koşullarının yetersizliği ile ilgili olarak belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	3,3214	,93956
Okul, derslik ve diğer bölümlerin isimlerinin levhalara yazılarak uygun yerlere asılması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,3661	,76932
Okulun elektrik tesisatının teknik kontrolü ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	3,7589	1,1501
Okul güvenliğinin sağlanması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	3,4688	1,1280
Okulun derslik ve diğer bölümleri ile demirbaş eşyanın genel tertip, temizlik ve bakımı ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,0045	,80635
Yangından korunma önlemleri konusunda belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	3,6563	,88468
Okul bahçesinin sportif etkinliklere uygun düzenlenmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	3,0536	1,0446
Toplam	224	3,6614	,59775

Tablo-32’de görüldüğü gibi ilköğretim okul müdürleri ile ilköğretim müfettişlerinin anketin fiziki durumu alt boyutu ile ilgili maddelerinin düzeyine ilişkin algıları yer almaktadır. Genel olarak, ilköğretim okul müdürleri ile müfettişlerinin anketteki “Fiziki Durumu” alt boyutu ile ilgili tüm maddelerinin toplamına ilişkin algıları ($\bar{X}$ =3,66; SS= ,597) “Çoğunlukla” düzeyindedir. Bu algı düzeyi, anketin alt boyutları açısından ikinci en düşük alt boyut olarak saptanmıştır. Algı düzeyi ile ilgili olarak müdürlerin denetimlerde belirtilen önerilerin çoğunu gidermeye çalıştıkları ancak, bu boyutta belirtilen önerilerin daha çok yasal

düzenlemeler gerektiren ve üst makamlara bağlı kararlarla çözülebilecek türden olması tamamen giderilmesi önündeki engel olarak görüldüğü söylenebilir.

“Okul, derslik ve diğer bölümlerin isimlerinin levhalara yazılarak uygun yerlere asılması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” maddesine anketi yanıtlayanların tümünün algıları ($\bar{X}=4,36$; $SS=,769$) “Tamamen” düzeyinde olup, bu madde fiziki durumun algı düzeyi en yüksek birinci maddesi olarak saptanmıştır. “Okulun derslik ve diğer bölümleri ile demirbaş eşyanın genel tertip, temizlik ve bakımı ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” maddesine anketi yanıtlayanların tümü “Çoğunlukla” ($\bar{X}=4,00$; $SS=,806$) düzeyinde algı belirtmiş olup, bu madde fiziki durumun algı düzeyi en yüksek ikinci maddesi olarak saptanmıştır.

“Okul bahçesinin sportif etkinliklere uygun düzenlenmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ifadesine anketi yanıtlayanların tümünün algısı, “Kısmen” ($\bar{X}=3,05$; $SS= 1,044$) düzeyinde olup (Bak Tablo–3), bu madde fiziki durumun algı düzeyi en düşük birinci maddesi olarak saptanmıştır. “Okulun fiziki koşullarının yetersizliği ile ilgili olarak belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ifadesine anketi yanıtlayanların tümü ($\bar{X}=3,32$; $SS=,939$), “Kısmen” düzeyinde algı belirtmiş olup, bu madde fiziki durumun algı düzeyi en düşük ikinci maddesi olarak saptanmıştır.

Anketin fiziki durum alt boyutu ile ilgili olarak belirtilen eksikliklerin giderilememesindeki engelleri okul müdürleri ve ilköğretim müfettişleri birbirlerine yakın oranlarda tanımlamışlardır. Bu engelleri genel olarak, okulların personel, ekonomik ve fiziki yetersizlikleri, bürokratik engeller, ilgisizlik, yetkisizlik ve isteksizlik olarak belirtmişlerdir (Bak Tablo–13). Nitekim Erol (1995)’un “Okul müdürlerinin görevlerini başarmada karşılaştıkları engeller” adlı çalışmasında okul müdürlerinin ekonomik ve personel eksikliği engelinden çok etkilendikleri bulgusu ile Gümüseli (1996)’nin “Okul müdürlerinin öğretim liderliğini sınırlandıran etkenler” konulu çalışmasında, eğitimle ilgili yasa ve yönetmelikler, mali kaynak yetersizliği gibi sınırlayıcıların okul müdürlerinin liderlik tutumunu etkilediği bulgusu, bu sonucu desteklemektedir.

4.4.2.Bu Düzey ve Engeller, Önerilerin Okulun Eğitim-Öğretim Durumu Alt Boyutu Açısından Nasıl Bir Görünüm Sergilemektedir?

Anketi yanıtlayanların, anketin eğitim öğretim durumu alt boyutunun tümü açısından aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo-33'te gösterilmiştir.

Tablo-33
Önerilerin Okulun Eğitim-Öğretim Durumu Alt Boyutu
Açısından Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Maddeler	N	$\bar{X}$	SS
Okulda sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerin düzenlenmesi ile ilgili olarak belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,2054	1,01238
Okulun tören, anma ve kutlama etkinlikleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	4,1071	,74397
Öğretmenler, şube ve zümre öğretmenler kurulu çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,8527	1,02467
Sosyal etkinlikler ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,2679	,85738
Okul-çevre ilişkilerini geliştirici okul ve sınıf veli toplantıları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,6429	,93134
Okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	2,9866	1,07762
Okul ve sınıf seviyelerinin gerisinde kalan öğrencilerin yetiştirilmeleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,2589	,81186
Eğitim-öğretim etkinliklerinde, eğitim teknolojilerinden verimli olarak faydalanma ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,2321	1,00654
Öğrenci kurullarının oluşturulması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,5937	1,03748
Yöneltme Yönergesi çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,5625	1,06119
Toplam Kalite Yönetimi çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,1786	1,06484
Okul Aile Birliği çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,6429	,88695
Okul ve sınıf kitaplıklarının kitap yönünden zenginleştirilmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,6071	,95979
Toplam	224	3,4722	,63618

Tablo-33’te görüldüğü gibi ilköğretim okul müdürleri ile ilköğretim müfettişlerinin anketin eğitim-öğretim alt boyutunda yer alan toplam 13 maddenin düzeyine ilişkin algıları yer almaktadır. Genel olarak, ilköğretim okul müdürleri ile ilköğretim müfettişlerinin anketteki “Eğitim-Öğretim Durumu” alt boyutu ile ilgili tüm maddelerinin toplamına ilişkin algıları ($\bar{X}=3,47$; $SS= ,636$) “Çoğunlukla” düzeyindedir (Bak Tablo-3). Bu algı düzeyi, anketin alt boyutları açısından en düşük birinci alt boyut olarak saptanmıştır (Bak Tablo-12). Bunun nedenleri olarak, eğitim öğretim faaliyetlerinin okulların varlık nedeni olması, çalışanlar tarafından bu amaçla algılanması, bu boyutta niteliğin niceliksel özelliklerden daha önemli olarak görülmesi, eğitim sürecinin karmaşık ve etkileyen değişkenlerinin çeşitlilik göstermesi, okulun eğitim öğretim hizmeti ile ilgili okul çevresinin ve diğer güç merkezlerinin beklentilerinin yüksek olması şeklinde açıklanabilir.

Eğitim-öğretim durumu alt boyutuna ilişkin, “Okulun tören, anma ve kutlama etkinlikleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ifadesine anketi yanıtlayanların tümü, “Çoğunlukla” ($\bar{X}=4,10$; $SS= ,743$) düzeyinde katılmış olup, bu madde eğitim-öğretim durumunun algı düzeyi en yüksek birinci maddesi, “Öğretmenler, şube ve zümre öğretmenler kurulu çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ifadesine anketi yanıtlayanların tümü, “Çoğunlukla” ($\bar{X}=3,85$; $SS= 1,024$) düzeyinde algı belirtmiş olup, bu madde de eğitim-öğretim durumunun algı düzeyi en yüksek ikinci maddesi olarak saptanmıştır.

Eğitim-öğretim durum alt boyutuna ilişkin, “Okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ifadesine anketi yanıtlayanların tümünün algıları, “Kısmen” ($\bar{X}=2,98$; $SS= 1,077$) düzeyindedir. Bu madde hem anketin tümünde hem de eğitim-öğretim durumu boyutunda en düşük düzeyde algılanan maddesidir. “Toplam Kalite Yönetimi çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” maddesine anketi yanıtlayanlar “Kısmen” ($\bar{X}=3,17$; $SS= 1,064$) düzeyinde algı belirtmiş olup, bu madde de eğitim-öğretim durumu alt boyutunun algı düzeyi en düşük ikinci maddesi olarak saptanmıştır.

Anketin eğitim-öğretim durumu alt boyutu ile ilgili olarak belirtilen eksikliklerin giderilememesindeki engelleri okul müdürleri ve ilköğretim müfettişleri benzerlikler gösteren saptamalar yapmışlardır. Bunlar genel olarak, okulun eğitim teknolojisinden yoksun olması, eğitim araç gerecinin yetersiz olması, okulların personel, ekonomik ve fiziki yetersizlikleri, personel ve öğrenci velilerinin ilgisizlik ve bazı konularda bilgisiz olmalarıdır (Bak Tablo-14). Demircan (2001)'da yaptığı araştırmasında, “öğrenci rehberliği ve danışma hizmetleri yeterliği” ile ilgili olarak öğretmenlerin yalnızca % 45,6'sı çok ve tam düzeyde okul müdürlerini yeterli bulurken, % 33,8'i orta, % 13,4'ü az düzeyde, “okul ve çevredeki ilişkileri geliştirme” alanında % 68,2'sinin çok ve tam düzeyde yeterli bulduklarını saptamıştır. Öksüm de (2001) öğretmenlerin okul müdürlerini “yıl içinde yapılacak sosyal faaliyetlerde personelin görevlendirilmesi ve izlenmesi” konularında yetki kullanmada “çok” yeterli görürken, müfettişlerin “orta” düzeyde yeterli gördüğü bulgusu, Deniz (1997)'in “İlköğretim okulu müdürlerinin eğitim-öğretim ve yönetime ilişkin yeterliliklerinin sınıf ve branş öğretmenleri tarafından değerlendirilmesi” konulu çalışmasında; sınıf öğretmenlerinin, ilköğretim okul müdürlerini eğitim-öğretim alanında “Çok Az”, branş öğretmenlerinin ise “Kısmen” yeterli gördükleri bulgusu ve nihayet Erol'un (1995) da “Okul müdürlerinin görevlerini başarmada karşılaştıkları engeller” adlı çalışmasında okul müdürlerinin ekonomik ve personel eksikliği engelinden çok etkilendikleri bulgusu ile bu çalışmanın bulguları benzerlik göstermektedir.

4.4.3.Bu Düzey ve Engeller, Önerilerin Okulun Büro ve Öğrenci İşleri Alt Boyutu Açısından Nasıl Bir Görünüm Sergilemektedir?

Anketi yanıtlayanların, anketin büro ve öğrenci işleri alt boyutunun tümü açısından aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo-34'te gösterilmiştir.

İlköğretim okul müdürleri ile ilköğretim müfettişlerinin Tablo-34'te görüldüğü gibi anketin büro ve öğrenci işleri alt boyutunda yer alan toplam 7 maddenin düzeyine ilişkin algıları yer almaktadır. Genel olarak, ilköğretim okul müdürleri ile ilköğretim müfettişlerinin anketteki “Büro ve Öğrenci İşleri” alt boyutu ile ilgili tüm maddelerinin toplamına ilişkin algıları ($\bar{X}=4,50$; $SS=,495$) “Tamamen” düzeyindedir (Bak Tablo-3). Bu algı düzeyi, anketin alt boyutları açısından en

yüksek birinci alt boyut olarak saptanmıştır (Bak Tablo–12). Bunun bir nedeni, büro ve öğrenci işlerinin yürütülmesinde engellerin genellikle okul ortamında çözülebilmek olanağının bulunması iken, diğer bir nedeni de bu görevlerin yerine getirilmesinde sorumlu kişi sayısının az olmasının problemi çözmede kolaylık sağladığı şeklinde açıklanabilir.

Tablo–34
Önerilerin Okulun Büro ve Öğrenci İşleri Alt Boyutu
Açısından Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Maddeler	N	$\bar{X}$	SS
Resmi evrakta yapılan kazıntı ve silinti ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,2545	,99437
Gelen-giden evrakların kayıtları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,5580	,61828
Öğrenci kayıt (künye) defteri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,5446	,64771
Sınıf geçme defterlerinin düzenlenmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,6741	,54076
Öğrenci (ruhsal) dosyalarının işlenmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,2857	,75083
Öğrenci nakil iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,6473	,63929
Öğrenci devam ve devamsızlık iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,5446	,70091
Toplam	224	4,5013	,49524

Büro ve öğrenci işleri alt boyutuna ilişkin, “Sınıf geçme defterlerinin düzenlenmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” maddesine anketi yanıtlayanların tümünün algıları ($\bar{X}$ =4,67; SS=,540) “Tamamen” düzeyinde olup (Bak Tablo–3), bu madde hem anketin bütününde hem de anketin büro ve öğrenci işleri boyutunda algı düzeyi en yüksek birinci maddesi olarak tespit edilmiştir. “Öğrenci nakil iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” maddesine anketi yanıtlayanların tümü “Tamamen” ($\bar{X}$ =4,64; SS=,639) düzeyinde algı belirtmiş olup, bu madde de hem anketin bütününde hem de anketin büro ve öğrenci işleri alt

boyutunda algı düzeyi en yüksek ikinci maddesi olarak saptanmıştır. Büro ve öğrenci işleri alt boyu ile ilgili diğer maddelerin hepsi yanıtlayanlar tarafından “Tamamen” düzeyinde algılanmaktadır. Bu alt bölümde en düşük algı “Resmi evrakta yapılan kazıntı ve silinti ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ($\bar{X}=4,25$; $SS=,994$) maddesinde belirtilmiştir.

Anketin büro ve öğrenci işleri alt boyutu ile ilgili olarak belirtilen eksikliklerin giderilememesindeki engelleri okul müdürleri ve ilköğretim müfettişleri birbirlerine yakın oranlarda tanımlamışlardır. Bu oranların düşük olması önerilerin giderilme düzeyinin yüksek algılanmasını desteklemektedir. Müdür ve müfettişler engelleri genel olarak, okulların personel eksikliği, bilgisizlik ve veli ilgisizliği olarak belirtmişlerdir (Bak Tablo-15). Öksüm’ün (2001) “İlköğretim okulu müdürlerinin yetki kullanma yeterliliklerinin öğretmenler ve ilköğretim müfettişleri tarafından değerlendirilmesi” adlı çalışmasında; öğretmenlerin okul müdürlerini “Okulda devamsız öğrencilerin okula devamının sağlanması için gerekli önlemlerin alınması” konusunda yetki kullanmada “çok” yeterli gördükleri, müfettişlerin ise “orta” düzeyde yeterli gördüklerine ilişkin bulguları araştırmada elde edilen bu bulguyla paralellik göstermektedir.

4.4.4. Bu Düzey ve Engeller, Önerilerin Okulun Personel İşleri Alt Boyutu Açısından Nasıl Bir Görünüm Sergilemektedir?

Anketi yanıtlayanların, anketin personel işleri alt boyutunun tümü açısından aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo-35’te gösterilmiştir.

Tablo-35 incelendiğinde, ilköğretim okul müdürleri ile ilköğretim müfettişlerinin anketin personel işleri alt boyutunda yer alan toplam 4 maddenin düzeyine ilişkin algıları yer almaktadır. Genel olarak, ilköğretim okul müdürleri ile müfettişlerinin anketteki “Personel İşler” alt boyutu ile ilgili tüm maddelerinin toplamına ilişkin algıları ($\bar{X}=4,26$; $SS=,678$) “Tamamen” düzeyindedir (Bak Tablo-3). Bu algı düzeyi, anketin alt boyutları açısından en yüksek ikinci alt boyutu olarak saptanmıştır (Bak Tablo-12). Bunun bir nedeni olarak, okullarda çalışan personel sayısının az olması nedeniyle iş ve işlemlerinin de az olması iken, bir diğer nedeni de

oluşan problemlerin ve engellerin giderilmesinin çoğunlukla okul müdürlerince çözümlenebilecek özellikte olması şeklinde yorumlanabilir.

Tablo-35
Önerilerin Okulun Personel İşleri Alt Boyutu
Açısından Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Maddeler	N	$\bar{X}$	SS
Okul personelinin kişisel dosyalarının oluşturulması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	4,5313	,72055
Kuruma gelen tebliğler dergiler, genelge ve yazıların personele zamanında duyurulması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	4,4464	,71297
Personel izleme defterinin tutulması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	4,1027	1,10165
Aday memurların yetiştirilmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	224	3,9821	1,12439
Toplam	224	4,2656	,67820

Personel işleri alt boyutuna ilişkin, “Okul personelinin kişisel dosyalarının oluşturulması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?” maddesine anketi yanıtlayanların tümünün algıları ($\bar{X}=4,53$; $SS=,720$) “Tamamen” düzeyinde olup (Bak Tablo-3), bu madde anketin personel işleri boyutunda algı düzeyi en yüksek maddesi olarak tespit edilmiştir. “Aday memurların yetiştirilmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?” ($\bar{X}=3,98$; $SS= 1,124$) ifadesine anketi yanıtlayanların tümü “Çoğunlukla” düzeyinde algı belirtmiş olup, bu madde de anketin personel işleri boyutunda algı düzeyi en düşük maddesi olarak saptanmıştır.

Anketi yanıtlayanlar, anketin personel işleri alt boyutu ile ilgili olarak belirtilen eksikliklerin giderilememesindeki engelleri genel olarak, okulların personel eksikliği, bilgi eksikliği, bürokratik ve ilgisizlik olarak tanımlamışlardır. Belirtilen engeller içerik ve oran olarak benzerlikler göstermektedir (Bak Tablo-16). Öksüm’ün (2001) “İlköğretim okulu müdürlerinin yetki kullanma yeterliliklerinin

öğretmenler ve ilköğretim müfettişleri tarafından değerlendirilmesi” adlı çalışmasında; öğretmenlerin okul müdürlerini “personel işleri konusunda yetki kullanmada” ve “aday personelin yetişmeleri için gerekli önlemlerin alınması” konusunda yetki kullanmada “Çok” düzeyinde yeterli görmeleri ile Taş (2003)’ın “İlköğretim okul yöneticilerinin öğretim liderliği rollerini gerçekleştirme durumları” adlı çalışmasında öğretmen ve yöneticilerin; öğretim liderliğinin rolleri içerisinde yer alan “yeni göreve başlayan öğretmenin yetişmesi için ortam ve imkan hazırlama” davranışını okul müdürlerinin her zaman yerine getirdiklerine ilişkin bulgusu çalışmada elde edilen bu bulgu ile benzerlik göstermektedir.

4.4.5. Bu Düzey ve Engeller, Önerilerin Okulun Hesap, Ayniyat, Demirbaş ve Döner Sermaye İşleri Alt Boyutu Açısından Nasıl Bir Görünüm Sergilemektedir?

Anketi yanıtlayanların, anketin hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işleri alt boyutunun tümü açısından aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo-36’da gösterilmiştir.

Tablo-36
Önerilerin Okulun Hesap, Ayniyat, Demirbaş ve Döner Sermaye İşleri Alt Boyutu Açısından Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Maddeler	N	$\bar{X}$	SS
Ana sınıfları hesap işleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	2,9911	1,64028
Demirbaş eşyanın numaralandırılması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,1563	,81337
Demirbaş döküm ve sayım iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,1964	,80736
Demirbaş eşyanın kayıttan düşüm iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,1964	,86111
Demirbaş eşyanın demirbaş defterine kayıt iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,3884	,77867
Teslim alma ve sayım komisyonlarının çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	224	4,0714	1,02624
Toplam	224	4,0000	,67410

Tablo-36’da görüldüğü gibi ilköğretim okul müdürleri ile ilköğretim müfettişlerinin anketin hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işleri alt boyutunda yer alan toplam 6 maddenin düzeyine ilişkin algıları yer almaktadır. İlköğretim okul müdürleri ile ilköğretim müfettişlerinin anketteki “Hesap, Ayniyat, Demirbaş ve Döner Sermaye İşleri” alt boyutu ile ilgili tüm maddelerinin toplamına ilişkin algıları ($\bar{X}=4,00$; $SS=,674$) “Çoğunlukla” düzeyindedir (Bak Tablo–3). Bu alt boyutun “Çoğunlukla” düzeyinde algılanmasının nedenleri olarak, özellikle anketin hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işleri alt boyutunda ortaya çıkan engelleri gidermenin belli bir bilgi birikimi gerektirmesi, problemlerinin karmaşık ve çözümünün zaman alıcı olması, yasal düzenlemelerin sıklıkla değişmesi, bürokrasinin sınırlayıcılığı ve müdürlerin yeterince ilgili davranmaması şeklinde açıklanabilir.

Hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işleri alt boyutuna ilişkin, “Demirbaş eşyanın demirbaş defterine kayıt iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” maddesine anketi yanıtlayanların tümünün algıları ($\bar{X}=4,38$; $SS=,778$) “Tamamen” düzeyinde olup (Bak Tablo–3), bu madde anketin hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işleri boyutunda algı düzeyi en yüksek maddesi olarak tespit edilmiştir. “Ana sınıfları hesap işleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” ($\bar{X}=2,99$; $SS= 1,640$) ifadesine anketi yanıtlayanların tümü “Kısmen” düzeyinde algı belirtmiş olup, bu madde de anketin tümünde en düşük ikinci ve hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işleri alt boyutunda algı düzeyi en düşük maddesi olarak saptanmıştır.

Anketi yanıtlayanlar, anketin hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işleri alt boyutu ile ilgili belirtilen eksikliklerin giderilememesindeki engelleri genel olarak, önemsememe, bilgi eksikliği, anlayış eksikliği, bürokrasi, ihmal ve ilgisizlik olarak tanımlamışlardır. Önerilerle ilgili belirtilen engellerden oran olarak bilgi eksikliğinin yüksek olduğu görülmektedir. Belirtilen engeller içerik ve oran olarak benzerlikler göstermektedir (Bak Tablo–17). Öksüm’ün (2001), ilköğretim okulu müdürlerinin okul işletmesi konusunda yetki kullanma yeterliliklerini öğretmenler

“Çok” ($\bar{X}=3,89$), ilköğretim müfettişleri ($\bar{X}=2,86$) “Orta” derecede değerlendirdikleri bulgusu bu sonuç ile benzerlik göstermektedir.

Anketin alt boyutlarına ilişkin algı düzeyleri karşılaştırıldığında; “Eğitim-Öğretim Durumu” alt boyutu maddelerinin toplamına ilişkin algılar ($\bar{X}=3,47$) “Çoğunlukla” düzeyindedir. Eğitim-Öğretim Durumu alt boyutu anketin birinci en düşük alt boyut olarak saptanmıştır. Bunu “Fiziki Durumu” alt boyutu ($\bar{X}=3,66$) “Çoğunlukla” düzeyinde ikinci en düşük alt boyut olarak izlemiştir. “Büro ve Öğrenci İşleri” alt boyutu maddelerinin toplamına ilişkin algılar ($\bar{X}=4,50$) “Tamamen” düzeyindedir. Bu alt boyut algı düzeyi birinci en yüksek alt boyut olarak saptanmıştır. Bunu anketteki “Personel İşleri” alt boyutu ($\bar{X}=4,26$) “Tamamen” düzeyinde ikinci en yüksek alt boyutu olarak izlemiştir. “Ayniyat, Demirbaş ve Döner Sermaye İşleri” alt boyutu ile ilgili tüm maddelerinin toplamına ilişkin algılar ($\bar{X}=4,00$) “Çoğunlukla” düzeyinde gerçekleşmiştir.

İlköğretim müfettişleri ile ilköğretim okulu müdürlerinin “eğitim öğretim durumu” alt boyutunda belirtilen önerilerin giderilmesinde düşük düzeyde algı belirtmeleri, eğitim öğretim alanının karmaşıklığı ve özelliklerinin çeşitliliğiyle ilişkili olduğu düşünülebilir. Eğitim öğretim alt boyutunda merkezde öğrencinin olması ve öğrenciye yönelik beklentilerin gün geçtikçe çoğalması, bu alt boyutta yapılacak çalışmaların işbirliği ve dayanışma gerektirmesi en düşük alt boyut olarak algılanmasının nedenlerinden bazıları olduğu söylenebilir. Oysaki “büro ve öğrenci işleri” alt boyutunda temel bazı bilgilerle problemlerin kolaylıkla giderilebileceğine yönelik kabuller bu alt boyut ile ilgili eksikliklerin giderilmesine yönelik algıların da yüksek çıkmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

İlköğretim müfettişleri ile ilköğretim okulu müdürlerinin “eğitim öğretim durumu” alt boyutu ile ilgili olarak eksikliklerin giderilememesindeki engelleri (okulun eğitim teknolojisinden yoksun olması, eğitim araç gerecinin yetersiz olması, okulların personel, ekonomik ve fiziki yetersizlikleri, personel ve öğrenci velilerinin ilgisizlik ve bazı konularda bilgisiz olmaları) çok değişik türde ve oranda saptamaları, engellerin aşılmasının güçlüğü, bu alt boyutun diğer alt boyutlardan

düşük düzeyde algılanmasını gerekçelendirdiği söylenebilir. “Büro ve öğrenci işleri” alt boyutunda belirtilen engellerin tür ve oran olarak az olması, aşılmasının diğer alt boyutlarda belirtilen engellerden daha kolay olması ve okul müdürlerinin küçük çabalarla bu engelleri aşabilecekleri düşüncesi algı düzeyinin yüksek çıkmasında etkisi olmuş olabilir.

4.5. ALT BOYUTLAR AÇISINDAN ORTAYA ÇIKAN GÖRÜNÜM MÜDÜR VE MÜFETTİŞLERİN MESLEKSEL VE KİŞİSEL ÖZELLİKLERİNDEN ETKİLENİP ETKİLENMEDİĞİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

4.5.1. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulun Bulunduğu Merkeze Göre Anketin Her Bir Alt Boyutuna Verilen Yanıtların Farklılığı

Anketin her bir alt boyutu açısından, anketi yanıtlayan ilköğretim okulu müdürlerinin görev yaptıkları okullarının bulunduğu merkeze göre varyans analizi yapılmış ve Tablo-37’de de görülebileceği gibi yanıtlayıcılar arasında ($p<.05$) düzeyinde anlamlı bir fark çıkmamıştır.

Tablo-37
Anketin Her Bir Alt Boyutu Bazında İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulun Bulunduğu Merkeze Göre Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F testi	Anlam Seviyesi P
Fiziki Durum	Gruplararası	1,516	3	,505	1,619	,187*
	Gruplariçi	54,931	176	,312		
	Toplam	56,447	179			
Eğitim Öğretim Durumu	Gruplararası	2,430	3	,810	2,474	,063*
	Gruplariçi	57,641	176	,328		
	Toplam	60,071	179			
Büro ve Öğrenci İşleri	Gruplararası	,421	3	,140	,735	,532*
	Gruplariçi	33,639	176	,191		
	Toplam	34,060	179			
Personel İşleri	Gruplararası	,431	3	,144	,368	,776*
	Gruplariçi	68,753	176	,391		
	Toplam	69,184	179			
Hesap Ayniyat Demirbaş İşleri	Gruplararası	2,021	3	,674	1,553	,203*
	Gruplariçi	76,371	176	,434		
	Toplam	78,392	179			

* $p<.05$ anlamlılık düzeyinde fark yok.

Tablo-37'deki sonucun böyle çıkmasının nedenleri olarak, okulların çevrelerinin benzer özellikler gösterdiği, okullarda eğitim-öğretim ve yönetim görevlerinin yürütülmesinde görev yapan müdür, müdür vekili ve müdür yetkili öğretmenlerin çalıştıkları her yerleşim biriminde benzer problemleri ve engelleri yaşamaları olarak açıklanabilir. Nitekim Erol (1995)'un okul müdürlerinin ekonomik ve personel eksikliği engelinden çok etkilendikleri bulgusu ile Çelikten'in (2001) "öğrenci velilerinin kendi çocuklarına karşı ilgisiz olduğunu, her şeyi okuldan bekleyip bütün yükü okula yüklediklerini, okul yönetimine yardımcı olmadıklarını, idareci ve öğretmenlerle gerekli iletişimi kurmadıklarını, suçu hep okulda ve öğretmende aradıkları" gibi ortak problemleri tanımladıkları yönünde bulguları çalışma bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Tablo-38
Alt Boyutlar Açısından Okulun Bulunduğu Merkezin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Alt Boyut	Değişken	N	$\bar{X}$	SS
Fiziki	İl Merkezi	34	3,9202	,49261
	İlçe Merkezi	53	3,7709	,53988
	Belde	19	3,5714	,60982
	Köy	74	3,7625	,58605
	Toplam	1	3,7746	,56156
Eğitim Öğretim	İl Merkezi	34	3,6991	,49141
	İlçe Merkezi	53	3,7533	,54983
	Belde	19	3,5466	,45573
	Köy	74	3,4938	,64333
	Toplam	1	3,6145	,57930
Büro ve Öğrenci	İl Merkezi	34	4,6345	,29674
	İlçe Merkezi	53	4,6685	,40287
	Belde	19	4,5038	,62337
	Köy	74	4,6583	,45779
	Toplam	1	4,6405	,43621
	İl Merkezi	34	4,4485	,40255
	İlçe Merkezi	53	4,4623	,66397
	Belde	19	4,4342	,54545
	Köy	74	4,3547	,69367
	Toplam	1	4,4125	,62170
Ayniyat Demirbaş ve Döner Sermaye İşler	İl Merkezi	34	4,2647	,38950
	İlçe Merkezi	53	4,1855	,65752
	Belde	19	4,1491	,80870
	Köy	74	4,0000	,71300
	Toplam	180	4,1204	,66177

Bu değişken açısından aritmetik ortalama değerleri gözden geçirildiğinde; (Tablo-38) anlamlı çıkmasa da il ve ilçe merkezlerinde görev yapan okul müdürlerinin algı düzeyine ilişkin aritmetik ortalamaların belde ve köylerdekilere göre daha yüksek olduğu görölmektedir. Ayrıca tüm alt boyutlar açısından toplam değerlerin aritmetik ortalamaları gözde geçirildiğinde; büro ve öğrenci işleri, personel işleri ve hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işlerine ait toplam aritmetik ortalamaların fiziki durum ve eğitim-öğretim durumu alt boyutunun toplam aritmetik ortalamalarından daha yüksek olduğu görölmektedir.

4.5.2. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulun Türüne Göre Anketin Her Bir Alt Boyutuna Verilen Yanıtların Farklılığı

Anketin her bir alt boyutu açısından, anketi yanıtlayan okulu müdürlerinin görev yaptıkları okullarının türüne göre varyans analizi yapılmış ve Tablo-39’da da görüleceği gibi yanıtlayanlar arasında, eğitim-öğretim durumu alt boyutu ($F=7,587$) ile hesap ayniyat demirbaş ve döner sermaye işleri alt boyutlarında anlamlı fark ($F=7,922$) çıkmıştır.

Tablo-39
Anketin Her Bir Alt Boyutu Bazında İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulun Türüne Göre Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F testi	Anlam seviyesi P
Fiziki Durum	Gruplararası	,220	2	,110	,347	,707*
	Gruplariçi	56,227	177	,318		
	Toplam	56,447	179			
Eğitim Öğretim Durumu	Gruplararası	4,743	2	2,371	7,587	,001**
	Gruplariçi	55,328	177	,313		
	Toplam	60,071	179			
Büro ve Öğrenci İşleri	Gruplararası	,070	2	,035	,182	,834*
	Gruplariçi	33,990	177	,192		
	Toplam	34,060	179			
Personel İşleri	Gruplararası	1,525	2	,763	1,995	,139*
	Gruplariçi	67,659	177	,382		
	Toplam	69,184	179			
Hesap Ayniyat Demirbaş İ.	Gruplararası	6,441	2	3,220	7,922	,001**
	Gruplariçi	71,951	177	,407		
	Toplam	78,392	179			

* $p<.05$ anlamlılık düzeyinde fark yok.

** $p<.05$ anlamlılık düzeyinde fark var.

Yapılan varyansta çıkan farkın hangi gruplar arasında olduğuna bakmak için uygulanan Tukey HSD testi Tablo-40'deki sonucu vermiştir. Tablo-40 incelendiğinde; eğitim-öğretim alt boyutunda ilköğretim okulu müdürleri ($\bar{X}=3,72$; $SS=,527$) BSİO müdürlerine ($\bar{X}=3,37$; $SS=,634$) göre, yine hesap, ayniyat demirbaş ve döner sermaye işleri alt boyutunda ilköğretim okulu müdürleri ($\bar{X}=4,25$; $SS=,587$) BSİO müdürlerine ($\bar{X}=3,83$; $SS=,728$) göre denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo-40
Alt Boyutlar Açısından Okulun Türüne Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri ve Fark Olan Gruplar

Alt Boyut	Değişken	N	$\bar{X}$	SS
Durum	İlköğretim Okulu	113	3,7965	,57865
	PİO-YİBO	12	3,8095	,44067
	BSİO	55	3,7221	,55425
	Toplam	1	3,7746	,56156
Durumu	İlköğretim Okulu	113	3	,52777
	PİO-YİBO	12	3,6410	,46425
	BSİO	55	3	,63480
	Toplam	1	3,6145	,57930
İşleri	İlköğretim Okulu	113	4,6271	,44950
	PİO-YİBO	12	4,6310	,36273
	BSİO	55	4,6701	,42846
	Toplam	1	4,6405	,43621
Ayniyat	İlköğretim Okulu	113	4,4801	,53779
	PİO-YİBO	12	4,3958	,52720
	BSİO	55	4,2773	,77231
	Toplam	1	4,4125	,62170
Dön İşler	İlköğretim Okulu	113	4	,58758
	PİO-YİBO	12	4,1250	,64794
	BSİO	55	3,8394 ⁽¹⁾	,72858
	Toplam	180	4,1204	,66177

*Aynı işareti taşıyan aritmetik ortalamalar arasında .05 anlamlılık düzeyinde fark vardır.

Birleştirmiş sınıflı ilköğretim okullarında görev yapan müdür yetkili öğretmenlerin, diğer okul müdürlerine göre denetimde belirtilen önerileri gerçekleştirememelerinin nedeni, ekonomik, araç-gereç ve personel yetersizliği engellerini diğer okul türlerine göre daha yoğun yaşamaları ve bu okullarda görev yapan müdür yetkili öğretmenlerin çoğunlukla ilk görev yerinin burası olması ve okul yönetimi ile ilgili yeterli bilgilerinin olmaması olduğu söylenebilir. Turan

(1999) “İlköğretim müfettişleri kurum denetiminin etkililiği” konulu çalışmasında; ilköğretim okulu müdürlerinin birçok boyutta köy-belde okul müdürlerine göre daha farklı algılarının bulunduğunu tespiti bu çalışma bulgularıyla paralellik göstermektedir.

4.5.3. İlköğretim Okulu Müdürleri ile İlköğretim Müfettişlerinin Görev Unvanlarına Göre Anketin Her Bir Alt Boyutuna Verilen Yanıtların Farklılığı

Anketin her bir alt boyutu açısından, anketi yanıtlayan ilköğretim okulu müdürleri ve ilköğretim müfettişlerinin görev unvanlarına göre varyans analizi yapılmış ve Tablo-41’de de görüleceği gibi yanıtlayanlar arasında, fiziki durum alt boyutu ($F=13,898$), eğitim-öğretim durumu alt boyutu ($F=30,361$), büro ve öğrenci işleri alt boyutu ($F=35,404$), personel işleri alt boyutu ($F=20,642$) ile hesap ayniyat demirbaş ve döner sermaye işleri alt boyutlarında anlamlı fark ($F=19,845$) çıkmıştır.

Tablo-41
Anketin Her Bir Alt Boyutu Bazında İlköğretim Okulu Müdürleri ve İlköğretim Müfettişlerinin Görev Unvanlarına Göre Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F Testi	Anlam Seviyesi P
Fiziki Durum	Grupllararası	12,695	3	4,232	13,898	,000*
	Gruplarıçi	66,984	220	,304		
	Toplam	79,678	223			
Eğitim Öğretim Durumu	Grupllararası	26,426	3	8,809	30,361	,000*
	Gruplarıçi	63,827	220	,290		
	Toplam	90,253	223			
Büro ve Öğrenci İşleri	Grupllararası	17,808	3	5,936	35,404	,000*
	Gruplarıçi	36,886	220	,168		
	Toplam	54,694	223			
Personel İşleri	Grupllararası	22,530	3	7,510	20,642	,000*
	Gruplarıçi	80,040	220	,364		
	Toplam	102,570	223			
Hesap Ayniyat Demirbaş ve Döner S. İşleri	Grupllararası	21,581	3	7,194	19,845	,000*
	Gruplarıçi	79,752	220	,363		
	Toplam	101,333	223			

* $p < .05$ anlamlılık düzeyinde fark var.

Yapılan varyans analizinde çıkan farkın hangi gruplar arasında olduğuna bakmak için uygulanan Tukey HSD testi ile ilgili bulgular Tablo-42’deki sonucu vermiştir.

Tablo-42
Alt Boyutlar Açısından Görev Unvanlarına Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri ve Fark Olan Gruplar

Alt Boyut	Değişken	N	$\bar{X}$	SS
Fiziki Durum	Müdür	78	3,8553 ⁽¹⁾	,55852
	Müdür Vekili	46	3,7360 ⁽²⁾	,57615
	Md. Yetk.Öğrt.	56	3,6939 ⁽³⁾	,54852
	Müfettiş	44	3,1981	,51666
	2		3,6614	,59775
Eğitim Öğretim Durumu	Müdür	78	3,8333 ⁽¹⁾	,48292
	Müdür Vekili	46	3,5702 ^{(1),(2)}	,54696
	Md. Yetk.Öğrt.	56	3,3462 ^{(1),(3)}	,61486
	Müfettiş	44	2,8899	,51971
	2		3,4722	,63618
Büro ve Öğrenci İşleri	Müdür	78	4,6447 ⁽¹⁾	,40781
	Müdür Vekili	46	4,6615 ⁽²⁾	,42842
	Md. Yetk.Öğrt.	56	4,6173 ⁽³⁾	,48511
	Müfettiş	44	3,9318	,25867
	2		4,5013	,49524
Personel İşleri	Müdür	78	4,5321 ⁽¹⁾	,49405
	Müdür Vekili	46	4,4185 ⁽²⁾	,55791
	Md. Yetk.Öğrt.	56	4,2411 ⁽³⁾	,78185
	Müfettiş	44	3,6648	,56276
	2		4,2656	,67820
Hesap Ayniyat Demirbaş ve Döner S. İşleri	Müdür	78	4,3291 ⁽¹⁾	,54586
	Müdür Vekili	46	4,1268 ⁽²⁾	,65658
	Md. Yetk.Öğrt.	56	3,8244 ^{(1),(3)}	,71026
	Müfettiş	44	3,5076	,47408
	Toplam	224	4,0000	,67410

*Aynı işareti taşıyan aritmetik ortalamalar arasında .05 anlamlılık düzeyinde fark vardır.

Tablo-42 incelendiğinde; fiziki durum alt boyutunda müdürler ($\bar{X}$ =3,85; SS= ,558), müdür vekilleri ($\bar{X}$ =3,73; SS= ,576) ve müdür yetkili öğretmenler ($\bar{X}$ =3,69; SS= ,527) ilköğretim müfettişlerine ($\bar{X}$ =3,19; SS= ,516) göre denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Okul müdürleri, müdür vekilleri ve müdür yetkili öğretmenler genel olarak denetim raporlarındaki önerileri “Çoğunlukla” yerine getirdiklerini belirtirken, ilköğretim müfettişleri, okul müdürlerinin belirtilen önerileri “Kısmen” düzeyinde yerine getirdiklerini düşünmektedirler.

Eğitim-öğretim alt boyutunda müdür unvanlılar ($\bar{X}$ =3,83; SS= ,482), müdür vekilleri ($\bar{X}$ =3,57; SS= ,546), müdür yetkili öğretmenler ($\bar{X}$ =3,34; SS= ,614) ve

ilköğretim müfettişlerine ($\bar{X}=2,88$; $SS=,519$) göre denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Benzer şekilde müdür vekilleri ($\bar{X}=3,57$; $SS=,546$) ve müdür yetkili öğretmenler de ($\bar{X}=3,34$; $SS=,614$) ilköğretim müfettişlerine ($\bar{X}=2,88$; $SS=,519$) göre, denetim raporlarında belirtilen önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Genel olarak eğitim-öğretim alt boyutu ile ilgili denetim raporlarındaki önerileri, müdür ve müdür vekilleri “Çoğunlukla”, müdür yetkili öğretmenler “Kısmen” düzeyinde yerine getirdiklerini belirtirken, ilköğretim müfettişleri, okul müdürlerinin belirtilen önerileri ($\bar{X}=2,88$; $SS=,519$) “Kısmen” düzeyinde yerine getirdiklerini düşünmektedirler.

Büro ve öğrenci işleri alt boyutunda müdürler ($\bar{X}=4,64$; $SS=,407$), müdür vekilleri ($\bar{X}=4,66$; $SS=,428$) ve müdür yetkili öğretmenler ($\bar{X}=4,61$; $SS=,485$) ilköğretim müfettişlerine ($\bar{X}=3,93$; $SS=,258$) göre denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Okul müdürleri, müdür vekilleri ve müdür yetkili öğretmenler genel olarak büro ve öğrenci işleri alt boyutu ile ilgili denetim raporlarındaki önerileri “Tamamen” düzeyinde yerine getirdiklerini belirtirken, ilköğretim müfettişleri, okul müdürlerinin belirtilen önerileri “Çoğunlukla” düzeyinde yerine getirdiklerini düşünmektedirler.

Unvanlarına göre personel işleri alt boyutunda müdürler ($\bar{X}=4,53$; $SS=,494$), müdür vekilleri ($\bar{X}=4,41$; $SS=,557$) ve müdür yetkili öğretmenler ($\bar{X}=4,24$; $SS=,781$) ilköğretim müfettişlerine ($\bar{X}=3,66$; $SS=,562$) göre denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Okul müdürleri, müdür vekilleri ve müdür yetkili öğretmenler genel olarak personel işleri alt boyutu ile ilgili denetim raporlarındaki önerileri “Tamamen” düzeyinde yerine getirdiklerini belirtirken, ilköğretim müfettişleri, okul müdürlerinin belirtilen önerileri “Çoğunlukla” düzeyinde yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.

Hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işleri alt boyutunda müdürler ($\bar{X}=4,32$; $SS=,545$) müdür yetkili öğretmenlere ($\bar{X}=3,82$; $SS=,710$) göre denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Yine müdürler ($\bar{X}=4,42$; $SS=,545$), müdür vekilleri ($\bar{X}=4,12$; $SS=,656$) ve müdür yetkili

öğretmenler ($\bar{X}=3,82$; $SS=,710$) ilköğretim müfettişlerine($\bar{X}=3,50$; $SS=,474$) göre denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Genel olarak hesap ayniyat demirbaş ve döner sermaye alt boyutu ile ilgili olarak denetim raporlarındaki önerileri, müdürler “Tamamen”, müdür vekilleri ve müdür yetkili öğretmenler “Çoğunlukla” düzeyinde yerine getirdiklerini belirtirken, ilköğretim müfettişleri, okul müdürlerinin belirtilen önerileri “Çoğunlukla” düzeyinde yerine getirdiklerini düşünmektedirler.

Unvan değişkenine göre anketin alt boyutlarına ilişkin algılar değerlendirildiğinde; müdür unvanlıların genel olarak bilgi ve deneyimlerinin müdür vekili ve müdür yetkili öğretmenlere göre daha fazla olabileceği, bu nedenle karşılaştıkları problemleri çözebilme becerilerinin diğer müdür unvanlarına göre daha yüksek olabileceği düşünülmektedir. Müdürlerin denetim raporlarındaki önerileri müdür yetkili öğretmenlerden daha fazla giderdikleri algısı, görev yaptıkları okulların bulunduğu merkez ve sahip olduğu olanaklarla ilişkili olduğu söylenebilir. Değişik unvanlı okul müdürlerinin önerileri giderme ile ilgili her alt boyuttaki aritmetik ortalamalarının müfettişlerin belirttikleri aritmetik ortalamalardan yüksek olması, okul müdürleri ile müfettişler arasın iletişim ve işbirliğinin yeterli düzeyde gerçekleşmediği biçiminde açıklanabilir. Benzer şekilde Arabacı da (1995) “İlköğretim Müfettişlerinin Denetim İlkeleri Konusundaki Yeterlilikleri” adlı çalışmasında, “denetim sırasında içinde bulunulan ortam ve koşullar dikkate alınır ve değerlendirilir” sorusuna tüm grupların farklı görüş belirttiklerini, denetim ilkelerinin uygulanma derecesine en fazla ilköğretim müfettişleri katılırken, en az katılan grubun öğretmenler olduğunu, yöneticilerin, müfettişler ile öğretmenler arasında görüş belirttiklerini, müfettiş ve öğretmenler arasında t puanı ve ortalama değerler arası farkların büyük çıktığını saptamıştır. Turan da (1999) “İlköğretim müfettişleri kurum denetiminin etkililiği” adlı çalışmasının büyük bir bölümünde, müfettişlerin genel olarak kendilerini “oldukça fazla” düzeyinde etkili gördükleri, buna karşılık okul müdürlerinin müfettişlerin çalışmalarını “ne fazla ne az” şeklinde değerlendirdikleri bulgusu ile Okutan (1996)’nın, ilköğretim müfettişleriyle okul müdürlerinin “kurum teftişi”ne ilişkin değerlendirmeleri arasında her boyutta anlamlı fark bulunduğuna ilişkin tespiti bu çalışmada elde edilen bulgulara paralellik göstermektedir.

4.5.4. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Kıdemlerine Göre Anketin Her Bir Alt Boyutuna Verilen Yanıtların Farklılığı

Anketin her bir alt boyutu açısından, anketi yanıtlayan ilköğretim okulu müdürlerinin kıdemlerine göre varyans analizi yapılmış ve Tablo-43'te de görüleceği gibi yanıtlayanlar arasında, fiziki durum ($F=2,744$), eğitim-öğretim durumu ($F=2,879$) ile hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işleri alt boyutlarında anlamlı fark ($F=3,255$) çıkmıştır.

Tablo-43
Anketin Her Bir Alt Boyutu Bazında İlköğretim Okulu
Müdürleri Kıdemlerine Göre Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F testi	Anlam seviyesi P
Fiziki Durum	Gruplararası	2,522	3	,841	2,744	,045**
	Gruplariçi	53,925	176	,306		
	Toplam	56,447	179			
Eğitim Öğretim Durumu	Gruplararası	2,810	3	,937	2,879	,037**
	Gruplariçi	57,261	176	,325		
	Toplam	60,071	179			
Büro ve Öğrenci İşleri	Gruplararası	,370	3	,123	,645	,587*
	Gruplariçi	33,690	176	,191		
	Toplam	34,060	179			
Personel İşleri	Gruplararası	1,287	3	,429	1,112	,346*
	Gruplariçi	67,898	176	,386		
	Toplam	69,184	179			
Hesap Ayniyat Demirbaş Döner S. İ.	Gruplararası	4,120	3	1,373	3,255	,023**
	Gruplariçi	74,272	176	,422		
	Toplam	78,392	179			

* $p < .05$ anlamlılık düzeyinde fark yok.

** $p < .05$ anlamlılık düzeyinde fark var.

Yapılan varyans analizinde çıkan farkın hangi gruplar arasında olduğuna bakmak için uygulanan Tukey HSD testi ile ilgili bulgular Tablo-44'teki sonucu vermiştir. Tablo-44 incelendiğinde; anketin fiziki durum alt boyutunda 6–10 yıl ($\bar{X}=3,81$; $SS=,558$) ve 11–15 yıl kademe ($\bar{X}=4,01$; $SS=,456$) sahip olan okul müdürleri 0–5 yıl kıdeme sahip okul müdürlerine göre denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Eğitim-öğretim alt boyutunda 16 yıl ve üstü kıdeme sahip okul müdürleri ($\bar{X}=3,80$; $SS=,565$) ile 11–15 yıl kıdeme sahip okul müdürleri ($\bar{X}=3,85$; $SS=,520$), 0–5 yıl kıdeme sahip okul

müdürlerine ($\bar{X}$ =2,88; SS= ,519) göre denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işleri alt boyutunda 16 yıl ve üstü kıdeme sahip ($\bar{X}$ =4,45; SS= ,412) okul müdürleri 0–5 yıl kıdeme sahip ($\bar{X}$ =4,01; SS= ,706), okul müdürlerine göre denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo–44
Alt Boyutlar Açısından Müdürlerinin Kıdemlerine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri ve Fark Olan Gruplar

Alt Boyut	Değişken	N	$\bar{X}$	SS
Fiziki Durum	0–5 Yıl	103	3,6824 ^{(1), (2)}	,58319
	6–10 Yıl	31	3,8157 ⁽²⁾	,55842
	11–15 Yıl	19	4,0150 ⁽¹⁾	,45648
	16 ve üstü	27	3,9101	,48550
	Toplam	180	3,7746	,56156
Eğitim Öğretim Durumu	0–5 Yıl	103	3,5302 ^{(1), (2)}	,58244
	6–10 Yıl	31	3,5831	,56169
	11–15 Yıl	19	3,8502 ⁽²⁾	,52076
	16 ve üstü	27	3,8063 ⁽¹⁾	,56542
	Toplam	180	3,6145	,57930
Büro ve Öğrenci İşleri	0–5 Yıl	103	4,6255	,48098
	6–10 Yıl	31	4,6912	,34621
	11–15 Yıl	19	4,5489	,49547
	16 ve üstü	27	4,7037	,28275
	Toplam	180	4,6405	,43621
Personel İşleri	0–5 Yıl	103	4,3786	,67778
	6–10 Yıl	31	4,3952	,59782
	11–15 Yıl	19	4,3421	,58459
	16 ve üstü	27	4,6111	,40032
	Toplam	180	4,4125	,62170
Hesap Ayniyat Demirbaş Döner Sermaye İşleri	0–5 Yıl	103	4,0194 ⁽¹⁾	,70607
	6–10 Yıl	31	4,1183	,70736
	11–15 Yıl	19	4,2018	,47002
	16 ve üstü	27	4,4506 ⁽¹⁾	,41297
	Toplam	180	4,1204	,66177

*Aynı işareti taşıyan aritmetik ortalamalar arasında .05 anlamlılık düzeyinde fark vardır.

11–15 yıl ve 16 yıl ve üstü kıdeme sahip okul müdürlerinin genel olarak il ve ilçe merkezlerinde, 0–5 yıl kıdeme sahip okul müdürleri de belde ve köylerde çalışmaktadırlar. Bu nedenle görev yaptıkları okullar arasında her yönden farklılıklar vardır. Müdürlük görevindeki sürecin uzaması ile hizmet içindeki uygulamalardan edinilen bilgi ve beceriler üst kıdemdeki müdürlere, karşılaştıkları problemleri çözmede kolaylıklar sağladığı düşünülmektedir. Mirici, Arslan ve Özçelik (2003)

“İlköğretim okulu müdürlerinin okul yönetiminde karşılaştıkları sorunlar” konulu araştırmalarında, okul müdürlüğünden geçirilen toplam görev süresinin düşük ya da yüksek olmasının, ilköğretim okulu müdürlerinin sorunlara bakış açılarını değiştirdiğini, bulunduğu okulda 3 yıl ve daha az müdürlük yapanların formasyon eksikliği ve öğretmenlerin yaklaşımından kaynaklanan sorunların olduğu konusunda “kararsız” kalırken, 4 yıl ve üstü müdürlük yapanların bu görüşe katılmadıklarını saptamışlardır. Yine Okutan (1996) tarafından yapılan “İlkokullarda kurum teftişinin değerlendirilmesi” konulu çalışmada; okul müdürlerinin “kurum teftişi”ne ilişkin görüşlerinde öğrenim ve kıdemleri bakımından farklılık tespit etmiştir. Yapılan bu saptamalar bu sonuçlarla paralellik göstermektedir.

4.5.5. İlköğretim Müfettişlerinin Kıdemlerine Göre Anketin Her Bir Alt Boyutuna Verilen Yanıtların Farklılığı

Anketin her bir alt boyutu açısından, anketi yanıtlayan ilköğretim müfettişlerinin kıdemlerine göre varyans analizi yapılmıştır. Tablo-45’te görüleceği gibi yanıtlayıcılar arasında ($p<.05$) düzeyinde anlamlı fark çıkmamıştır.

Tablo-45
Anketin Her Bir Alt Boyutu Bazında İlköğretim Müfettişlerinin Kıdemlerine Göre Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F Testi	Anlam Seviyesi P
Fiziki Durum	Gruplararası	,139	3	,046	,163	,921*
	Gruplariçi	11,340	40	,283		
	Toplam	11,478	43			
Eğitim Öğretim Durumu	Gruplararası	,084	3	,028	,097	,961*
	Gruplariçi	11,530	40	,288		
	Toplam	11,614	43			
Büro ve Öğrenci İşleri	Gruplararası	,160	3	,053	,784	,510*
	Gruplariçi	2,717	40	,068		
	Toplam	2,877	43			
Personel İşleri	Gruplararası	,417	3	,139	,421	,739*
	Gruplariçi	13,201	40	,330		
	Toplam	13,618	43			
Hesap Ayniyat Demirbaş Döner S. İşleri	Gruplararası	,241	3	,080	,341	,796*
	Gruplariçi	9,423	40	,236		
	Toplam	9,664	43			

* $p<.05$ anlamlılık düzeyinde fark yok.

Tablo-46 incelendiğinde; ilköğretim müfettişlerinin denetim raporlarında belirtilen önerilerin okul müdürleri tarafından yerine getirilme düzeyine ilişkin

algılarında kıdeme göre genel olarak benzerlik gösterdiği söylenebilir. Sonucun böyle çıkması, ilköğretim müfettişlerinin denetimlerde denetimin temel ilke ve esaslarına uygun uygulamalar yaptıkları ve buna göre değerlendirme sürecini yasal metinlerdeki şekliyle işletme yönünde bir standarda ulaştıkları anlaşılabılır. Nitekim Memişoğlu (2001) “Çağdaş eğitim denetimi ilkeleri açısından ilköğretim okullarında öğretmen denetimi uygulamalarını değerlendirilmesi” adlı çalışmasında; denetim uygulamalarında çağdaş eğitim denetimi ilkelerine ne derece uyulduğuna ilişkin olarak müfettişlerin kıdem değişkenlerine göre görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmadığı bulgusu elde edilen bu sonuçla benzerlik göstermektedir.

Tablo-46
Alt Boyutlar Açısından Müfettişlerin Kıdemlerine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri ve Fark Olan Gruplar

Alt Boyut	Değişken	N	$\bar{X}$	SS
Fiziki Durum	0-5 Yıl	3	3,0952	,29738
	6-10 Yıl	13	3,2527	,45233
	11-15 Yıl	21	3,1565	,58188
	16 ve üstü	7	3,2653	,56802
	Toplam	44	3,1981	,51666
Eğitim Öğretim Durumu	0-5 Yıl	3	2,9231	,20352
	6-10 Yıl	13	2,8225	,44008
	11-15 Yıl	21	2,9194	,64334
	16 ve üstü	7	2,9121	,37535
	Toplam	44	2,8899	,51971
Büro ve Öğrenci İşleri	0-5 Yıl	3	3,7143	,24744
	6-10 Yıl	13	3,9560	,19678
	11-15 Yıl	21	3,9524	,31407
	16 ve üstü	7	3,9184	,16198
	Toplam	44	3,9318	,25867
Personel İşleri	0-5 Yıl	3	3,4167	,57735
	6-10 Yıl	13	3,7885	,49839
	11-15 Yıl	21	3,6429	,64986
	16 ve üstü	7	3,6071	,42956
	Toplam	44	3,6648	,56276
Hesap Ayniyat Demirbaş Döner Sermaye İşleri	0-5 Yıl	3	3,3889	,41944
	6-10 Yıl	13	3,6154	,43772
	11-15 Yıl	21	3,4603	,52943
	16 ve üstü	7	3,5000	,44096
	Toplam	44	3,5076	,47408

Müfettişlik kıdemleri açısından aritmetik ortalama değerleri gözden geçirildiğinde; (Tablo-46) anlamlı çıkmasa da anketin tüm alt boyutlarında kıdemi 0-5 yıl olan ilköğretim müfettişlerinin algılarına ait aritmetik ortalamalarının diğer kıdem gruplarının aritmetik ortalamalarına göre daha düşük çıktığı görülmektedir.

4.5.6. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Eğitim Durumlarına Göre Anketin Her Bir Alt Boyutuna Verilen Yanıtların Farklılığı

Anketin her bir alt boyutu açısından, anketi yanıtlayan ilköğretim okulu müdürlerinin eğitimlerine göre varyans analizi yapılmış ve Tablo-47’de görüleceği gibi yanıtlayanlar arasında, eğitim-öğretim durumu (F=3,728) alt boyutunda anlamlı fark çıkmıştır.

Tablo-47
Anketin Her Bir Alt Boyutu Bazında İlköğretim Okulu
Müdürleri Eğitimlerine Göre Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F testi	Anlam seviyesi P
Fiziki Durum	Gruplararası	1,225	2	,613	1,963	,143*
	Gruplariçi	55,222	177	,312		
	Toplam	56,447	179			
Eğitim Öğretim Durumu	Gruplararası	2,428	2	1,214	3,728	,026**
	Gruplariçi	57,643	177	,326		
	Toplam	60,071	179			
Büro ve Öğrenci İşleri	Gruplararası	1,202	2	,601	3,236	,056*
	Gruplariçi	32,859	177	,186		
	Toplam	34,060	179			
Personel İşleri	Gruplararası	1,305	2	,652	1,701	,185*
	Gruplariçi	67,880	177	,384		
	Toplam	69,184	179			
Hesap Ayniyat Demirbaş Döner Sermaye İşleri	Gruplararası	1,056	2	,528	1,209	,301*
	Gruplariçi	77,336	177	,437		
	Toplam	78,392	179			

*p<.05 anlamlılık düzeyinde fark yok.

**p<.05 anlamlılık düzeyinde fark var

Yapılan varyans analizinde çıkan farkın hangi gruplar arasında olduğuna bakmak için uygulanan Tukey HSD testi ile ilgili bulgular Tablo-48’deki sonucu vermiştir. Tablo-48’de de görüldüğü gibi, anketin eğitim-öğretim alt boyutunda ön lisans mezunu müdürler ($\bar{X}$ =3,85; SS= ,543), lisans mezunu müdürlere ($\bar{X}$ =3,55;

SS= ,568) göre denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo–48
Alt Boyutlar Açısından Okulu Müdürlerinin Eğitimlerine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri ve Fark Olan Gruplar

Alt Boyut	Değişken	N	$\bar{X}$	SS
Fiziki Durum	Ön Lisans	34	3,9412	,42657
	Lisans	138	3,7308	,58992
	Y.Lisans	8	3,8214	,46917
	Toplam	180	3,7746	,56156
Eğitim Öğretim Durumu	Ön Lisans	34	3,8552 ⁽¹⁾	,54385
	Lisans	138	3,5585 ⁽¹⁾	,56887
	Y.Lisans	8	3,5577	,71187
	Toplam	180	3,6145	,57930
Büro ve Öğrenci İşleri	Ön Lisans	34	4,7899	,23914
	Lisans	138	4,6159	,45366
	Y.Lisans	8	4,4286	,62968
	Toplam	180	4,6405	,43621
Personel İşleri	Ön Lisans	34	4,5882	,47227
	Lisans	138	4,3696	,64447
	Y.Lisans	8	4,4063	,71885
	Toplam	180	4,4125	,62170
Hesap Ayniyat Demirbaş Döner Sermaye İşleri	Ön Lisans	34	4,2745	,56836
	Lisans	138	4,0894	,68294
	Y.Lisans	8	4,0000	,62994
	Toplam	180	4,1204	,66177

*p<.05 anlamlılık düzeyinde fark yok

Tablo–48 incelendiğinde ön lisans mezunu müdürlerinin aritmetik ortalama değerlerinin lisans ve yüksek lisans eğitimi almış müdürlerden daha fazla olduğu görülmektedir. Tüm alt boyutlar açısından lisans ve yüksek lisans değişkenine göre aritmetik ortalama değerlerinin benzer olduğu söylenebilir. Müdürlerin eğitim düzeyi arttıkça denetimlerde belirtilen önerileri giderme yeterliğini düşük algılama eğilimi de artmaktadır. Bu durumda eğitim düzeyinin algıda farklılaşmaya neden olduğu düşünülebilir. Bu nedenle bütün eğitim personelinin eğitim düzeyinin yükseltilmesi gereklidir. Okutan (1996) tarafından yapılan “İlkokullarda kurum teftişinin değerlendirilmesi” konulu çalışmada; okul müdürlerinin “kurum teftişi”ne ilişkin görüşlerinde öğrenim bakımından farklılık olduğuna dair tespiti elde edilen sonuçla benzerlik göstermektedir.

4.5.7. İlköğretim Müfettişlerinin Eğitim Durumlarına Göre Anketin Alt Boyutları Açısından Verilen Yanıtların Farklılığı

Anketin her bir alt boyutu açısından, anketi yanıtlayan ilköğretim müfettişlerinin eğitim durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek için yapılan t testi sonuçları Tablo-49’da gösterilmiştir. Tablo-49’da da görülebileceği gibi yanıtlayıcılar arasında ($p<.05$) düzeyinde anlamlı bir fark çıkmamıştır.

Tablo-49
Alt Boyutlar Bazında İlköğretim Müfettişlerinin Eğitim Durumlarına Göre t Testi Sonuçları

Fiziki Durum	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t Testi	P
Lisans	34	3,2059	,56729	42	,183	,061*
Yüksek Lisans	10	3,1714	,30713			
Eğitim Öğretim Durumu	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t Testi	P
Lisans	34	2,9027	,56409	42	,299	,146*
Yüksek Lisans	10	2,8462	,34781			
Büro Öğrenci İşler	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t Testi	P
Lisans	34	3,9244	,27295	42	,349	,662*
Yüksek Lisans	10	3,9571	,21349			
Personel İşleri	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t Testi	P
Lisans	34	3,6765	,58881	42	,251	,363*
Yüksek Lisans	10	3,6250	,48947			
Hesap, Ayniyat, Demirbaş İşleri	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t Testi	P
Lisans	34	3,4902	,49227	42	-,444	,506*
Yüksek Lisans	10	3,5667	,42455			

* $p<.05$ anlamlılık düzeyinde fark yok.

İlköğretim müfettişlerinin anketin alt boyutlarına ilişkin algı düzeylerinin aritmetik ortalamaları incelendiğinde, eğitim değişkenin çok fazla etkili olmadığını görülmektedir. Bu sonuç, anketin tüm boyutlarında yer alan eksikliklerin okul müdürleri tarafından yerine getirilme düzeyinin müfettişlerce birbirine yakın düzeyde algılandığı ve tanımlandığı yorumuyla açıklanabilir. Bunun nedeni kurum denetimi uygulamaları ile bu denetimlerde belirtilen önerilerin yürürlükteki yasal metinlerle düzenlenmiş olması ve bunun tüm müfettişlerce aynı biçimde uygulandığı şeklinde açıklanabilir.

4.5.8. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulda Teftiş Geçirip Geçirmediklerine Göre Anketin Alt Boyutları Açısından Verilen Yanıtların Farklılığı

Her bir alt boyut açısından, anketi yanıtlayan ilköğretim okulu müdürlerinin görev yaptıkları okulda teftiş geçirip geçirmediğine göre fark gösterip göstermediğini belirleyebilmek için yapılan t testi sonuçları Tablo-50’de gösterilmiştir.

Tablo-50
Alt Boyutlar Bazında İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görev Yaptıkları Okulda Teftiş Geçirip Geçirmediklerine Göre t Testi Sonuçları

Fiziki Durum	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t testi	P
Evet	154	3,7820	,56514	178	,429	,835*
Hayır	26	3,7308	,54858			
Eğitim-Öğretim D.	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t testi	P
Evet	154	3,6079	,58733	178	,373	,255*
Hayır	26	3,6538	,53835			
Büro-Öğrenci İşleri	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t testi	P
Evet	154	4,6456	,44737	178	,386	,457*
Hayır	26	4,6099	,36935			
Personel İşleri	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t testi	P
Evet	154	4,4383	,59016	178	1,359	,248*
Hayır	26	4,2596	,77936			
Hesap, Ayniyat, Demirbaş, İşleri	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t testi	P
Evet	154	4,1504	,68699	178	1,488	,025**
Hayır	26	3,9423	,45690			

*p<.05 anlamlılık düzeyinde fark yok

** p<.05 anlamlılık düzeyinde fark var.

Tablo-50 incelendiğinde, anketi yanıtlayan ilköğretim okulu müdürlerinin arasında, anketin hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işleri alt boyutunda, görev yaptıkları okullarda teftiş geçiren okul müdürleri teftiş geçirmeyen ($\bar{X}$ =3,94; SS= ,456) okul müdürlerine göre denetim raporlarında belirtilen önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Öte yandan aralarında anlamlı farklılıklar olmasa da görev yaptıkları okullarda teftiş geçiren müdürlerin, teftiş geçirmeyenler göre tüm alt boyutlardaki maddeleri daha fazla puanladıkları görülmektedir. Bunun nedeni, kurum denetimlerinde müfettişlerin yaptıkları mesleki rehberlik ve değerlendirme çalışmalarının, çözüm üretmede, müdürlere katkı sağladığı şeklinde yorumlanabilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın bulgularına göre şekillenen sonuçlara ve bu sonuçlara bağlı olarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir. Tekrardan kaçınmak üzere araştırma sonuçlarının her birinin sonrasına varsa onunla ilgili olabilecek önerilere - *italik yazıyla*- yer verilmiştir. Bu yer verişte iki ölçütlü hareket edilmiştir. Bunlardan biri uygulamacılar diğeri de araştırmacılarıdır.

5.1. Kişisel ve Mesleksel Özelliklere İlişkin Sonuçlar ve Öneriler

- İlköğretim okul müdürlerinin % 18,9'i il merkezinde, % 29,4'ü ilçe merkezinde, % 10,6'sı beldede ve % 41,1'i köyde görev yapmaktadır.
- İlköğretim okulu müdürlerinin % 62,8'i ilköğretim okulunda, % 6,7'si PİO-YİBO'da ve % 30,5'i BSİO'da görev yapmaktadır.
- Unvanlarına göre dağılımın % 34,9'u müdür, % 20,5'i müdür vekili, % 25'i müdür yetkili öğretmen ve % 19,6'sı ilköğretim müfettişidir.
Okulların vekil müdürlerle yönetilmesi uygulamasına, düzenlenecek hizmet içi eğitim programlar sonucu asaleten kadrolarına geçişleri yapılarak son verilmelidir.
Okulların vekil müdürler tarafından yönetilmesinin tercih nedenleri araştırılmalıdır.
- İlköğretim okulu müdürlerinin % 57,2'si 0-5 yıl, % 17,2'si 6-10 yıl, % 10,6'sı 11-15 yıl ve % 15'i 16 yıl ve yukarısı kıdeme sahiptirler.
- İlköğretim müfettişlerinin % 63,7'si 10 yıl ve üstü kıdeme sahiptir. 10 yıl ve altı kıdeme sahip olanların oranı % 36,3'tür.
İlköğretim müfettişliğine dinamizm kazandırmak amacıyla belli dönemlerde müfettiş alımları yapılmalıdır.
- İlköğretim okulu müdürlerinin % 18,9'u ön lisans, % 76,7'si lisans ve % 4,4'ü yüksek lisans eğitime sahiptirler.
İlköğretim okul müdürlerine, yapılacak düzenlemelerle lisansüstü eğitim olanakları sağlanmalıdır.

İlköğretim okulu müdürlerinin eğitim değişkenine göre öğretmen ve diğer personel tarafından nasıl algılandıkları araştırılmalıdır.

- İlköğretim Müfettişlerinin % 77,3'ü lisans ve % 22,7'si yüksek lisans eğitimine sahiptir.

MEB-YÖK işbirliği ile ilköğretim müfettişlerinin lisansüstü eğitim almaları için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

- İlköğretim okulu müdürlerinin % 85,6'sı bulundukları okulda teftiş geçirirken, % 14,4'ü bulundukları okulda teftiş geçirmemişlerdir.

Kurumların personel norm kadrolarına uygun, ilköğretim müfettişi dağılımları yeniden düzenlenerek tüm kurumların denetimi sağlanmalıdır.

Teftiş geçiren müdürlerle geçirmeyen müdürlerin okul yönetimindeki başarı durumları araştırılmalıdır.

5.2. İlköğretim Okulu Müdürleri ve İlköğretim Müfettişlerine Göre; İlköğretim Müfettişlerinin Kurum Denetimi Sonucunda Getirmiş Oldukları Önerilerin İlköğretim Okulu Müdürleri Tarafından Yerine Getirilme Düzeyi ve Engelleri ile İlgili Araştırmanın Boyutları Toplamına Göre Sonuçlar ve Öneriler

- Denetim raporlarında belirtilen önerilerin (eksiklikler) ne derece giderildiği ile ilgili olarak, ilköğretim okulu müdürleri ile ilköğretim müfettişleri anketteki tüm maddelerin toplamına ilişkin algıları “Çoğunlukla” düzeyindedir. Genel olarak, ilköğretim okulu müdürleri ve ilköğretim müfettişleri denetim raporlarında belirtilen eksikliklerin giderilememesindeki engelleri, okulların fiziki yetersizlikleri, ekonomik yetersizlikler, teknik ve yardımcı personel yetersizliği, bilgi eksikliği, veli, öğretmen ve idareci ilgisizliği, mevzuat değişiklikleri ve bürokrasi biçiminde tanımlamışlardır. Anketi yanıtlayanlar anketin tümünde “sınıf geçme defterlerinin düzenlenmesi ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiği” maddesini en yüksek düzeyde algılayarak, “okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin

yürütülmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderildiği” maddesini en düşük düzeyde algılamışlardır.

Bu araştırma ve benzer diğer araştırma sonuçları da dikkate alınarak, okulların yönetiminde karşılaşılan engellere çözüm üretecek uygulamaya dönük politikalar oluşturulmalıdır.

İlköğretim okullarındaki maddi yetersizlikleri giderecek gelir yolları çoğaltılmalı ya da okulların kapasitelerine uygun ödenek ayrılmalıdır.

İlköğretim okullarındaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri eksiksiz yürütülmelidir.

Okulların fiziki ortam yetersizlikleri giderilerek, standartlara uygun hale getirilmelidir.

Okulların teknik ve yardımcı hizmetli personel ihtiyacı giderilmelidir.

Benzer çalışmalar okul öncesi ve orta öğretim kurumları için de yapılmalıdır.

5.3. Araştırmanın Tüm Boyutları Toplamının Kişisel ve Mesleksel Özelliklere Göre Sonuçları ve Öneriler

5.3.1. İlköğretim okulu müdürleri arasında, görev yaptıkları okullarının bulunduğu merkeze göre “denetim raporlarındaki eksiklikleri giderme” ile ilgili algılarında bir fark çıkmamıştır.

5.3.2. Okul müdürlerinin görev yaptıkları okul türüne göre; ilköğretim okul müdürleri ve PİO/YİBO müdürleri, birleştirmiş sınıflı ilköğretim okulu müdürlerine göre “denetim raporlarındaki belirtilen eksiklikleri” daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.

Birleştirmiş sınıflı ilköğretim okullarında çalışan müdür yetkili öğretmenleri için eğitim yönetimi alanında hizmet içi kurslar düzenlenmelidir.

Birleştirmiş sınıflı ilköğretim okulu uygulamalarının sorunları araştırılmalıdır.

5.3.3. Görev unvanlarına göre, müdür, müdür vekilleri ve müdür yetkili öğretmenlerin tamamı ilköğretim müfettişlerine göre denetim raporlarındaki eksiklikleri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca müdürler müdür yetkili öğretmenlere göre

denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.

İlköğretim okulu müdürlerinin denetimin kabulüne ilişkin duyarlılıkları ve tutumları araştırılmalıdır.

5.3.4. İlköğretim okulu müdürlerinden kıdemi 16 yıl ve üstü olan okul müdürleri, kıdemi 0–5 yıl olan okul müdürlerine göre denetim raporlarındaki eksiklikleri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.

5.3.5. Kıdem değişkenine göre ilköğretim müfettişleri arasında “okul müdürlerinin denetim raporlarında belirtilen eksiklikleri giderme” ile ilgili algılarında bir fark çıkmamıştır.

5.3.6. Ön lisans eğitime sahip okul müdürleri, lisans eğitime sahip okul müdürlerine göre, denetim raporlarındaki önerileri (eksiklikleri) daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.

5.3.7. İlköğretim müfettişlerinin anketin tüm boyutlarına ilişkin algılarının lisans ya da yüksek lisans mezunu olup olmamaları arasında fark çıkmamıştır.

5.3.8. İlköğretim okul müdürlerinin anketin tüm boyutlarına ilişkin algıları arasında görev yaptıkları okulda teftiş geçirip geçirmediikleri ile ilgili fark çıkmamıştır.

5.4. Araştırmanın Alt Boyutlarına Göre Sonuçlar ve Öneriler

5.4.1. İlköğretim okul müdürleri ile ilköğretim müfettişleri araştırmadaki “Fiziki Durum” alt boyutu ile ilgili tüm maddelerinin toplamına ilişkin algıları “Çoğunlukla” düzeyindedir. Bu, araştırmanın algı düzeyi en düşük ikinci alt boyutu olarak saptanmıştır. “Okul, derslik ve diğer bölümlerin isimlerinin levhalara yazılarak uygun yerlere asılması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” maddesi fiziki durum alt boyutunun algı düzeyi en yüksek maddesi,

“Okul bahçesinin sportif etkinliklere uygun düzenlenmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” maddesi ise fiziki durumun algı düzeyi en düşük maddesi olarak tespit edilmiştir. Anketi yanıtlayanlar, fiziki durum alt boyutu ile ilgili olarak belirtilen eksikliklerin giderilememesindeki engelleri genel olarak, okulların personel, ekonomik ve fiziki yetersizlikleri, bürokratik engeller, ilgisizlik, yetkisizlik ve isteksizlik olarak tanımlamışlardır.

Okul binalarının yerleşke (kampus) modeline uygun standartlarda yapımları planlanmalı ve gerçekleştirilmelidir.

Fiziki yetersizlikleri olan okullarda okuyan öğrencilerle, fiziki yetersizlik sorunu yaşamayan okullarda okuyan öğrencilerin başarı durumları araştırılmalıdır.

5.4.2.İlköğretim okul müdürleri ile ilköğretim müfettişlerinin anketteki “Eğitim Öğretim Durumu” alt boyutu ile ilgili tüm maddelerinin toplamına ilişkin algıları “Çoğunlukla” düzeyindedir. Bu algı düzeyi, anketin alt boyutları açısından en düşük birinci alt boyut olarak saptanmıştır. “Okulun tören, anma ve kutlama etkinlikleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” maddesi eğitim-öğretim durumu alt boyutunun algı düzeyi en yüksek maddesi, “Okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” maddesi de eğitim-öğretim durumu boyutunun en düşük düzeyde algılanan maddesi olarak saptanmıştır. Anketi yanıtlayanlar eğitim öğretim durumu alt boyutu ile ilgili olarak belirtilen eksikliklerin giderilememesindeki engelleri genel olarak, okulun eğitim teknolojisinden yoksun olması, eğitim araç gerecinin yetersiz olması, okulların personel, ekonomik ve fiziki yetersizlikleri, personel ve öğrenci velilerinin ilgisizlik ve bazı konularda bilgisiz olmaları biçiminde tanımlamışlardır.

Okulların eğitim teknolojisi ve araç-gereç ihtiyaçları tespit edilerek giderilmesi yönünde projeler geliştirilmelidir.

MEB-YÖK işbirliği sağlanarak okulların rehber öğretmen ihtiyacı ivedilikle karşılanmalıdır.

Okul çevresinin okulla etkileşiminin güçlendirilmesi ve okulun yararına kullanılması için okul müdürleri iletişim ve işbirliği alanlarında hizmet içi eğitim kurslarından geçirilmelidir.

Okullara ilgisiz olan çevrelerin özellikleri ve ilgisizlik nedenleri araştırılmalıdır.

5.4.3.İlköğretim okul müdürleri ile ilköğretim müfettişlerinin anketteki “Büro ve Öğrenci İşleri” alt boyutu ile ilgili tüm maddelerinin toplamına ilişkin algıları “Tamamen” düzeyindedir. Bu algı düzeyi, anketin alt boyutları açısından en yüksek birinci alt boyut olarak saptanmıştır. “Sınıf geçme defterlerinin düzenlenmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” maddesi büro ve öğrenci işleri boyutunda algı düzeyi en yüksek maddesi olarak tespit edilmiştir. Bu alt boyutta en düşük algı “Resmi evrakta yapılan kazıntı ve silinti ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” maddesinde belirtilmiştir. Anketi yanıtlayanlar, büro ve öğrenci işleri alt boyutu ile ilgili engelleri genel olarak, okulların personel eksikliği, bilgisizlik ve veli ilgisizliği olarak belirtmişlerdir.

Okul müdürlerinin büro ve öğrenci işleri ile ilgili bilgi eksiklikleri düzenlenecek eğitim seminerleriyle giderilmelidir.

5.4.4.İlköğretim okul müdürleri ile ilköğretim müfettişlerinin anketteki “Personel İşleri” alt boyutu ile ilgili tüm maddelerinin toplamına ilişkin algıları “Tamamen” düzeyindedir. Bu algı düzeyi, anketin alt boyutları açısından en yüksek ikinci alt boyutu olarak saptanmıştır. “Okul personelinin kişisel dosyalarının oluşturulması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” maddesi personel işleri boyutunda algı düzeyi en yüksek maddesi, “Aday memurların yetiştirilmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” maddesi de anketin personel

işleri boyutunda algı düzeyi en düşük maddesi olarak saptanmıştır. Anketi yanıtlayanlar, anketin personel işleri alt boyutu ile ilgili olarak belirtilen eksikliklerin giderilememesindeki engelleri genel olarak, okulların personel eksikliği, bilgi eksikliği, bürokratik ve ilgisizlik olarak tanımlamışlardır.

Aday memurların yetiştirilmesi ile ilgili olarak okul müdürlerinin bilgi eksikleri hizmet içi eğitim etkinlikleri ile giderilmelidir.

Mevcut uygulamaların aday memurların yetiştirilmesindeki etkililiği araştırılmalıdır.

5.4.5.İlköğretim okul müdürleri ile ilköğretim müfettişlerinin anketteki “Hesap, Ayniyat, Demirbaş ve Döner Sermaye İşleri” alt boyutu ile ilgili tüm maddelerinin toplamına ilişkin algıları “Çoğunlukla” düzeyindedir. “Demirbaş eşyanın demirbaş defterine kayıt iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” maddesi anketin hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işleri boyutunda algı düzeyi en yüksek maddesi, “Ana sınıfları hesap işleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?” maddesi de algı düzeyi en düşük maddesi olarak saptanmıştır. Anketi yanıtlayanlar, anketin hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işleri alt boyutu ile ilgili belirtilen eksikliklerin giderilememesindeki engelleri genel olarak, önemsememe, bilgi eksikliği, anlayış eksikliği, bürokrasi, ihmal ve ilgisizlik olarak tanımlamışlardır.

Ülkemizde okul öncesi eğitimin gelişmesine katkı sağlayacak projeler geliştirilmelidir.

Okul öncesi eğitimin gelişmesinin önündeki engeller araştırılmalıdır.

5.5. Araştırma Alt Boyutları Toplamının Kişisel ve Mesleksel Özelliklere Göre Sonuçları ve Öneriler

5.5.1.Araştırmanın her bir alt boyutu açısından, anketi yanıtlayan ilköğretim okulu müdürlerinin görev yaptıkları okullarının bulunduğu merkeze göre aralarında bir fark çıkmamıştır.

5.5.2.Araştırmanın her bir alt boyutu açısından, anketi yanıtlayan ilköğretim okulu müdürlerinin görev yaptıkları okullarının türüne göre yanıtlayanlar arasında, eğitim-öğretim durumu alt boyutu ile hesap ayniyat demirbaş ve döner sermaye işleri alt boyutlarında fark çıkmıştır. Eğitim-öğretim ile hesap ayniyat demirbaş ve döner sermaye işleri alt boyutunda ilköğretim okulu müdürleri BSİO müdürlerine göre denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.

Değişik okullarda görev yapan okul müdürlerinin eğitim-öğretim ile hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işlerinde başarı durumları araştırılmalıdır.

5.5.3.Araştırmanın her bir alt boyutu açısından, anketi yanıtlayan ilköğretim okulu müdürleri ve ilköğretim müfettişlerinin görev unvanlarına göre aralarında, fiziki durum, eğitim-öğretim durumu, büro ve öğrenci işleri, personel işleri ile hesap ayniyat demirbaş ve döner sermaye işleri alt boyutlarında farklılıklar çıkmıştır.

- Fiziki durum alt boyutunda müdürler, müdür vekilleri ve müdür yetkili öğretmenler ilköğretim müfettişlerine göre denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Okul müdürleri, müdür vekilleri ve müdür yetkili öğretmenler genel olarak denetim raporlarındaki önerileri “Çoğunlukla” yerine getirdiklerini belirtirken, ilköğretim müfettişleri, okul müdürlerinin belirtilen önerileri “Kısmen” düzeyinde yerine getirdiklerini düşünmektedirler.

Görev unvanlarına göre okulun fiziki durumu ile ilgili algıları arasındaki farkın nedeni araştırılmalıdır.

- Eğitim-öğretim alt boyutunda müdür unvanlılar, müdür vekilleri, müdür yetkili öğretmenler ve ilköğretim müfettişlerine göre denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Benzer şekilde müdür vekilleri ve müdür yetkili öğretmenler de ilköğretim müfettişlerine göre, denetim raporlarında belirtilen

önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Eğitim-öğretim alt boyutu ile ilgili denetim raporlarındaki önerileri, müdür ve müdür vekilleri “Çoğunlukla”, müdür yetkili öğretmenler “Kısmen” düzeyinde yerine getirdiklerini belirtirken, ilköğretim müfettişleri, okul müdürlerinin belirtilen önerileri “Kısmen” düzeyinde yerine getirdiklerini düşünmektedirler.

Görev unvanlarına göre okulun eğitim-öğretim durumu ile ilgili algılar arasındaki farkın nedeni araştırılmalıdır.

- Büro ve öğrenci işleri alt boyutunda müdürler, müdür vekilleri ve müdür yetkili öğretmenler, ilköğretim müfettişlerine göre denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Okul müdürleri, müdür vekilleri ve müdür yetkili öğretmenler genel olarak büro ve öğrenci işleri alt boyutu ile ilgili denetim raporlarındaki önerileri “Tamamen” düzeyinde yerine getirdiklerini belirtirken, ilköğretim müfettişleri, okul müdürlerinin belirtilen önerileri “Çoğunlukla” düzeyinde yerine getirdiklerini düşünmektedirler.

Görev unvanlarına göre büro ve öğrenci işleri ile ilgili algılar arasındaki farkın nedeni araştırılmalıdır.

- Personel işleri alt boyutunda müdürler, müdür vekilleri ve müdür yetkili öğretmenler, ilköğretim müfettişlerine göre, denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Okul müdürleri, müdür vekilleri ve müdür yetkili öğretmenler genel olarak personel işleri alt boyutu ile ilgili denetim raporlarındaki önerileri “Tamamen” düzeyinde yerine getirdiklerini belirtirken, ilköğretim müfettişleri, okul müdürlerinin belirtilen önerileri “Çoğunlukla” düzeyinde yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.

Görev unvanlarına göre personel işleri ile ilgili algılar arasındaki farkın nedeni araştırılmalıdır.

- Hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işleri alt boyutunda müdürler müdür yetkili öğretmenlere, yine müdürler, müdür vekilleri

ile müdür yetkili öğretmenler ilköğretim müfettişlerine göre denetim raporlarındaki nerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Genel olarak hesap ayniyat demirbaş ve döner sermaye alt boyutu ile ilgili olarak denetim raporlarındaki nerileri, müdürler “Tamamen”, müdür vekilleri ve müdür yetkili ğretmenler “Çoğunlukla” düzeyinde yerine getirdiklerini belirtirken, ilköğretim müfettişleri, okul müdürlerinin belirtilen nerileri “Çoğunlukla” düzeyinde yerine getirdiklerini düşünmektedirler.

Görev unvanlarına göre hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işleri ile ilgili algılar arasındaki farkın nedeni araştırılmalıdır.

5.5.4 Araştırmanın her bir alt boyutu açısından, anketi yanıtlayan ilköğretim okulu müdürlerinin kdemlerine göre aralarında, fiziki durum, eğitim-ğretim durumu ile hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işleri alt boyutlarında fark çıkmıştır.

- Anketin fiziki durum alt boyutunda 6–10 yıl ve 11–15 yıl kdeme sahip olan okul müdürleri 0–5 yıl kdeme sahip okul müdürlerine göre denetim raporlarındaki nerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.
- Eğitim-ğretim alt boyutunda 16 yıl ve üstü kdeme sahip okul müdürleri ile 11–15 yıl kdeme sahip okul müdürleri, 0–5 yıl kdeme sahip okul müdürlerine göre denetim raporlarındaki nerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.
- Hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işleri alt boyutunda 16 yıl ve üstü kdeme sahip okul müdürleri, 0–5 yıl kdeme sahip okul müdürlerine göre denetim raporlarındaki nerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.

Okulun alt boyutları (Fiziki ve eğitim-ğretim durumu, büro ve ğrenci işleri, personel işleri ile hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işleri) ile ilgili algıların kişisel ve mesleksel özelliklere göre farklı çıkmasının nedenleri araştırılmalıdır.

5.5.5.Araştırmanın her bir alt boyutu açısından, anketi yanıtlayan ilköğretim müfettişlerinin kıdemlerine göre aralarında fark çıkmamıştır.

5.5.6.Araştırmanın her bir alt boyutu açısından, anketi yanıtlayan ilköğretim okulu müdürlerinin eğitim durumlarına göre aralarında, eğitim-öğretim durumu alt boyutunda fark çıkmıştır. Anketin eğitim-öğretim alt boyutunda ön lisans mezunu müdürler, lisans mezunu müdürlere göre denetim raporlarındaki önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.

Okul müdürleri arasında eğitim-öğretim alt boyutu ile ilgili algılarında fark çıkmasının nedenleri araştırılmalıdır.

5.5.7.Araştırmanın her bir alt boyutu açısından, anketi yanıtlayan ilköğretim müfettişlerinin eğitim durumlarına göre aralarında bir fark çıkmamıştır.

5.5.8.Her bir alt boyut açısından, anketi yanıtlayan ilköğretim okulu müdürlerinin arasında, anketin hesap, ayniyat, demirbaş ve döner sermaye işleri alt boyutunda, görev yaptıkları okulda teftiş geçirip geçirmediğine göre fark çıkmıştır. Görev yaptıkları okullarda teftiş geçiren okul müdürleri teftiş geçirmeyen okul müdürlerine göre denetim raporlarında belirtilen önerileri daha fazla yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.

Denetim geçiren okul müdürlerinin denetim geçirmeyen okul müdürlerine göre belirtilen eksikleri giderdiklerine ilişkin farklı algılarının nedeni araştırılmalıdır.

KAYNAKÇA

AÇIKALIN, Aytaç.

1997 **Okul Yöneticiliği**. Ankara: Pegem Yayınları.

1998 **Toplumsal Kurumsal ve Teknik Yönleriyle Okul Yöneticiliği**. Ankara: Pegem Yayınları.

AÇIKGÖZ, Kemal.

1990 “İlköğretim Müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetiminin İlkelerinin Uygulama Derecesi”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Planlaması ve Halk Eğitimi, Eğitim Bilimleri I. Ulusal Kongre Bildirileri**. ss: 179–180.

ADEM, Mahmut.

1995 **Demokratik Laik Çağdaş Eğitim Politikası**. Ankara: Şafak Matbaası.

AKÇADAĞ, Tuncay.

2003 “Denetimde Açıklık İlkesi”, **Eğitim Araştırmaları Dergisi**. Yıl: 3, Sayı: 11; 9–15.

AKSU, Ali

1994 **Okul Müdürlerinin Etkililiği ve Örgüt İklimi**. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Malatya: İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

AKSU, Ali., Asuman BAYSAL.

2005 “İlköğretim Okulu Müdürlerinde Tükenmişlik”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi**. Sayı: 41; 7-24.

ALTINTAŞ, Rasim.

1992 “İlköğretimin Teftişi”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı: 8; 403–414.

ALTUN, Sadegül Akbaba.

2002 “Okul Yöneticilerinin Teknolojiye Karşı Tutumlarının İncelenmesi”, **Çağdaş Eğitim Dergisi**. Sayı: 286; 8–14.

ARABACI, İmam Bakır.

1995 **İlköğretim Müfettişlerinin Denetim İlkeleri Konusunda Yeterlilikleri**. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ATAY, Kenan.

2001 “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Genel ve İş Tutum ve Davranışları” **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi**. Sayı:28; 471-482.

AYDIN, Mustafa.

1988 **Eğitim Yönetimi**, Ankara: Hatiboğlu Yayınevi.

1993 **Çağdaş Eğitim Denetimi**, Ankara: Pegem Yayıncılık.

BAKİOĞLU, Ayşen., Kenan ÖZCAN.

2001 “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Kariyer Gelişimleri”, X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde sunulan bildiri, **X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi İzzet Baysal Üniversitesi 7-9 Haziran 2001 Bildiriler**, III. Cilt; 1636-1643.

BALCI, Ali.

1988 “Eğitim Yöneticisinin Yetiştirilmesi”, **Anakara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Cilt: 21, Sayı:1-2; 435-448.

1993 **Etkili Okul ve Okul Geliştirme**, Ankara: Pegem Yayıncılık.

1995 **Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik ve İlkeler**.
Ankara: 72 TDFO Bilgisayar-Yayıncılık San. Tic. LTd. Şti.

2004 “Türkiye’de Eğitim Yöneticisi ve Eğitim Müfettişi Yetiştirme Uygulamaları: Sorunlar ve Öneriler”, **Çağdaş Eğitim Dergisi**. Yıl: 29, Sayı:307;22-40.

BAŞAR, Hüseyin.

1992 “İlköğretimin Yönetiminde Yetki ve Sorumluluk”,
Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 8; 110-116.

BAŞARAN, Alim.

2004 “Türk Milli Eğitim Teftiş Sisteminde Yeniden Yapılanmaya Gidilirken” **Milli Eğitim Bakanlığı’nda Yeni Bir Teftiş Anlayışı, Yapı ve İşleyişi**. Ankara: Tem-Sen Yayınları, No: 2; 5-8.

BAŞARAN, İ. Ethem.

1983 **Eğitim Yönetimi**. Ankara: Kadioğlu Matbaası.

1989 **Yönetim**, Ankara: Gül Yayınevi.

1994 **Eğitim Yönetimi**, Ankara: Kadioğlu Matbaası.

BİLGİN, Nihat

2004 “Teftişin İşlevi” **Milli Eğitim Bakanlığı’nda Yeni Bir Teftiş Anlayışı, Yapı ve İşleyişi**. Ankara: Tem-Sen Yayınları, No: 2; 41-48.

BOSTANCI, Aynur Bozkurt.

2005 “Türk Eğitim Sisteminde Teftiş Alt Sisteminin Değerlendirmesi”,
Çağdaş Eğitim Dergisi. Sayı: 324; 32-38.

BOZKURT, E., İ. KARABIYIK.

- 2003 “Türk Milli Eğitiminde Denetim Sistemi Sorunları ve Çözüm Önerileri.” **Türk Milli Eğitim Sisteminde Yapılanma Sorunu. (Geçmişten Günümüze)** Ankara: Tem-Sen Yayınları; 119–129.

BURSALIOĞLU, Ziya.

- 1991 **Eğitim Yönetiminde Teori ve Uygulama.** Ankara: Pegem Yayınları No:1.

- 1994 **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış.** Ankara: Pegem Yayınları, No:9.

BÜTÜNER, Şahin.

- 2002 **Kırsal Kesimde Yaşayan Yetişkinlerin Eğitim İhtiyaçları.** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

BÜYÜKİŞİK, Mustafa.

- 1989 **“İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Etkinliklerinin Gerçekleşme Düzeyleri”**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

CAN, Niyazi.

- 2001 “Yönetici Adaylarının Okul Müdürlerinin İletişim Becerilerine İlişkin Görüşleri”, **Eğitim Araştırmaları Dergisi.** Sayı: 5; 36–44.

CELEP, Cevat.

- 2001 “Öğrenen Önder Olarak Okul Yöneticisi”, **Eğitim Araştırmaları Dergisi.** Sayı: 3; 15–20.

CENGİZ, Cevdet.

- 1992 **Milli Eğitim Bakanlığı Bakanlık Müfettişlerinin Yetiştirilmesi ve Teftişin Geliştirilmesi.** İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi.

CERİT, Yusuf.

- 2001 “21 Yüzyılda Okulların Esnek Yapılandırılmalarına İlişkin İlköğretim Okulu Müdürlerinin Rollerini”, X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde sunulan bildiri, **X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi İzzet Baysal Üniversitesi 7–9 Haziran 2001 Bildiriler**, III. Cilt; 1630-1635.

CEYLAN, Doğan.

- 2003 **Okul Yöneticilerinin Öğretmenleri Etkileme Tutumları**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÇELİK, Vehbi.

1999 **Eğitimsel Liderlik**. Ankara: Pegem Yayınları.

2000 **Okul Kültürü ve Yönetimi**, Ankara: Pegem Yayınları.

ÇELİKTEN, Mustafa.

2001 “Okul Yöneticilerinin Problem Çözme Becerileri”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi**. Yıl: 7, Sayı: 27; 297-309.

2003 “İdeal Bir Okul Müdürünün Portresi”, **Eğitim Araştırmaları Dergisi**. Yıl: 4, Sayı: 13; 138-144.

DAĞLI, Abidin.

2004 “İlköğretim Denetmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri”
Çağdaş Eğitim Dergisi. Sayı: 305; 26-33.

DEMİR, Ali Hikmet.

2005 “Örgütsel Etkililik İçin Etkili Yönetim ve Denetim.” **Eğitim ve Denetim Dergisi**. (Tem-Sen) Yıl: 3, Sayı: 6; 15-19.

DEMİRCAN, Ali.

2001 **İlköğretim Okulları Müdürleri Yöneticilik Yeterliklerine Ne Derece Sahiptirler**. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

DEMİRTAŞ, Zülfi.

2000 **Alan Dışından Gelen Sınıf Öğretmenlerinin Yetiştirilmesinde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü**. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

2004 **İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Başarımlarının Değerlendirilmesinde Yeni Bir Model Önerisi Üzerine Uygulamalı Bir Araştırma**. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Malatya: İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

DENİZ, Veysi.

1997 **İlköğretim Okulu Müdürlerinin Eğitim-Öğretim ve Yönetime İlişkin Yeterliliklerinin Sınıf ve Branş Öğretmenleri Tarafından Değerlendirilmesi**. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

DÖNMEZ, Burhanettin.

2002 “Müfettiş, Okul Müdürü ve Öğretmen Algılarına Göre İlköğretim Okulu Müdürlerinin Yeterlilikleri”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi**. Sayı: 29; 27-45.

- DRUCKER, Peter F.
1992 **Etkin Yöneticilik**. (Çev. Ahmet ÖZDEN-N. TUNALI), İstanbul: Eti Yayıncılık.
- ERDOĞAN, İrfan.
2000 **Okul Yönetimi ve Öğretim Liderliği**. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- EREN, Erol.
1996 **Yönetim ve Organizasyon**, İstanbul: Beta Basım Yayım.
1998 **Yönetim ve Organizasyon**, İstanbul: Beta Basım Yayım.
- EROL, Figen.
1995 “Okul Müdürlerinin Görevlerini Başarmada Karşılaştıkları Engeller”, **Eğitim Yönetimi Dergisi**. Yıl: 1, Sayı: 1; 63–70.
- ERTÜRK, Selahattin.
1982 **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: Meteksan Ltd. Şti.
- GÖKÇE, Feyyat.
2004 **Avrupa Birliği Sürecinde Milli Eğitim Sisteminin Değerlendirilmesi**, Ankara: Tem-Sen Yayınları, No: 3; 57–58.
- GÜLCAN, Murat Gürkan.
2005 **AB ve Eğitim Süreci**. Ankara: Anı Yayınları.
- GÜLTEKİN, Mehmet.
1990 “Eğitim ve Gelecek Zaman” **Anakara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Cilt: 23, Sayı:2; 775–782.
- GÜMÜŞELİ, Ali İlker.
1996 “Okul Müdürlerinin Öğretim Liderliğini Sınırlayan Etkenler”, **Eğitim Yönetimi Dergisi**. Yıl: 2, Sayı: 2; 201–209.
2001 “Çağdaş Okul Müdürlerinin Liderlik Alanları”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**. Sayı: 28: 531–548.
2004 **Milli Eğitim Bakanlığı’nda Yeniden Yapılanma; Eğitim Denetiminde Yeni Yaklaşımlar**, Ankara: Tem-Sen Yayınları, No: 4; 66–76.
2006 Eğitimde Denetleme ve Değerlendirmeye İlişkin Farklı Yaklaşımlar ve Türkiye’deki Denetim Sisteminin Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Öneriler”, [internet] [www.agumuseli.com/modules/ news2/ article.php? storyd=8](http://www.agumuseli.com/modules/news2/article.php?storyd=8), Alındığı Tarih: 23.07.2006.

HİCKS, Herbert G.

- 1974 **Örgütlerin Yönetimi: Sistemler ve Beşeri Kaynaklar Açısından.** (Çev. Osman TEKOK – B. AYTEK- B. BUMİN), Ankara: San Matbaası, Cilt:1.

IŞIK, Halil.

- 2003 “Okul Müdürlerinin Yetiştirilmesinde Yeni Bir Model Önemi”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.** Sayı: 24; 206–210.

İPEK, Cemalettin.

- 2004 “Milli Eğitim Teftiş Sisteminde Yeniden Yapılanma İhtiyacı” **Eğitim Denetiminde Yeniden Yapılanma**, Ankara: Tem-Sen Yayınları, No: 1; 44–45.

KAPTAN, Saim.

- 1993 **Bilimsel Araştırma ve İstatistiksel Yöntemler**, Ankara: Bilim Yayınları.

KAPUSUZUOĞLU, Şaduman.

- 2001 “Denetimin Yeni Tanımı” X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde sunulan bildiri, **X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi İzzet Baysal Üniversitesi 7–9 Haziran 2001 Bildiriler**, III. Cilt; 1877–1883.

KARAGÖZOĞLU, Galip.

- 1977 **İlköğretimde Teftiş Uygulamaları.** (Yayınlanmamış Doçentlik Tezi) Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

KARACAN, F., E. AĞAOĞLU.

- 2004 “Öğretim Etkinliklerine İlişkin Müfettiş ve Öğretmenlerin Görüşleri” **Eğitim ve Bilim Dergisi.** Ankara: Türk Eğitim Derneği, Cilt:29, Sayı:131; 14–23.

KARAMIZRAK, Seyfettin

- 1998 **İlköğretim Müfettişlerinin Sorunları.** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

KARASAR, Niyazi.

- 1984 **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Ankara:3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.

KATZ, Daniel., R.KAHN.

- 1977 **Örgütlerin Toplumsal Psikolojisi**, (Çev. Halil CAN-H. BAYAR.), Ankara: TODAİE Yayınları.

KAYA, Yahya Kemal.

- 1984 **İnsan Yetiştirme Düzenimiz.** Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Döner Sermaye İşletmesi Tesisleri Basımı.

1991 **Eğitim Yönetimi**, Ankara: Set Ofset Matbaacılık.

1993 **İnsan Yetiştirme Düzenimize Yeni Bir Bakış**. Ankara: Bilim Yayınları.

KAYIKÇI, Kemal.

2005 **Milli Eğitim Bakanlığı Denetmenlerinin Denetim Alt Sisteminin Yapısal Sorunlarına İlişkin Algıları ve İş Doyumu Düzeyleri**. Ankara: Tem-Sen Yayınları, No:6.

KAYKANACI, Münevver.

2003 “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Yönetim İşlerine Verdikleri Önem ve Harcadıkları Zaman”, **Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi**. Cilt: 11, No: 1; 137–158.

KEPENEKÇİ, Yasemin Karaman.

1995 “Teftişin Yasal Dayanakları ve Eğitim Müfettişlerinin Görevleri” **Anakara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Cilt: 28, Sayı:2; 125–144.

KOÇAK, Kemal.

1992 “Milli Eğitim Sisteminde Denetimin Tarihi Gelişimi.”, **Çağdaş Eğitim Dergisi** Sayı:176; 20–29.

KÜÇÜKAHMET, Leyla.

1992 **Hizmet İçi Eğitim**. Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Matbaası.

MEMİŞOĞLU, Salih Paşa.

2001 **Çağdaş Eğitim Denetimi İlkeleri Açısından İlköğretim Okullarında Öğretmen Denetimi Uygulamalarını Değerlendirilmesi**. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

MEB (Milli Eğitim Bakanlığı).

1990 İlköğretim Müfettişleri Kurulu Yönetmeliği. 27.10.1990 tarih ve 20678 sayılı **Resmi Gazete**. ve Ocak 1991 tarih ve 2329 sayılı **Tebliğler Dergisi**.

1999-a Milli Eğitim Temel Kanunu, **Milli Eğitim İle İlgili Mevzuat**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, Cilt: 1; 193–203.

1999-b MEB İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği. 13 Ağustos 1999 tarih ve 23785 sayılı **Resmi Gazete**. - Ekim 1999 tarih ve 2505 sayılı **Tebliğler Dergisi**.

2000-a **MEB İnceleme ve Soruşturma Rehberi**. Ankara: MEB Basımevi.

2000-bOkul-Kurum Müdürleri Görev Tanımları. Ocak 2000 tarihli ve 2508 sayılı **Tebliğler Dergisi**

2001 Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi” 01.02.2001 tarihli 2521 sayılı **Tebliğler Dergisi**.

2004 MEB Eğitim Kurumları Yöneticilerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği. 11.01.2004 tarih ve 25343 sayılı **Resmi Gazete**.

2005 **İlköğretimde Denetim ve Performans Değerlendirme Esasları**. Ankara: Bölüm: I, Sayfa: 2.

2006 MEB Öğretmenlerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği. 04.03.2006 tarih ve 26098 sayılı **Resmi Gazete**.

MİRİCİ, İ. Hakkı., Metin ARSLAN., Nihat ÖZÇELİK.

2003 “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Okul Yönetiminde Karşılaştıkları Sorunlar”, **Çağdaş Eğitim Dergisi**. Sayı: 298; 29–40.

OKUTAN, Mehmet.

1996 **İlkokullarda Kurum Teftişinin Değerlendirilmesi**. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÖKSÜM, Cihan.

2001 **İlköğretim Okulu Müdürlerinin Yetki Kullanma Yeterliliklerinin Öğretmenler ve İlköğretim Müfettişleri Tarafından Değerlendirilmesi**. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

ÖZ, M. Feyzi.

1977 **Türk Milli Eğitim Sisteminde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü**. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara: Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

2003 **Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Sisteminde Teftiş**. Osman Gazi Üniversitesi Yayınları Yayın No:88.

ÖZDEMİR, Servet.

1998 **Eğitimde Örgütsel Yenileşme**, Ankara: Pegem Yayıncılık.

ÖZDEMİR, Tuncay.

2001 **Çağdaş ve Demokratik Eğitimde Teftiş**. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÖZTÜRK, Halil İbrahim.

- 1990 **İlköğretimde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü.** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

SEVGİ, Halil.

- 2005 Eğitim Yöneticileri ve Deneticileri İçin Yönetim Süreçlerine Bir Bakış”, **Eğitim ve Denetim Dergisi.** (Tem-Sen) Yıl: 3, Sayı: 8; 30-35.

SEVİNÇ, Sabiha.

- 1997 **Toplam Kalite Yönetiminde Orta Kademe Yöneticileri Tutumlarının Rolü** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

SİVAS, MEM.

- 2006 **Eğitimin Geliştirilmesi Stratejik Eylem Planı.** Sivas.

SÖBÜ, Ahmet.

- 2005 **İlköğretim Müfettişlerinin Sorunları.** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ŞİMŞEK, Hasan.

- 1997 **Paradigmalar Savaşı.** İstanbul: Sistem Yayıncılık.

- 2004 “Eğitim Yöneticilerinin Yetiştirilmesi, Karşılaştırmalı Örnekler ve Türkiye İçin Öneriler”, **Çağdaş Eğitim Dergisi.** Sayı: 307; 13–21.

ŞİŞMAN, Mehmet.

- 1995 “Örgüt Kavramının Kültürel Açıdan Çözümlemesi ve Eğitim Örgütleri”, **Eğitim Yönetimi Dergisi.** Yıl: 1, Sayı: 1; 79–93.

TAŞ, Ali.

- 2003 “İlköğretim Okul Yöneticilerinin Öğretim Liderliği Rollerini Gerçekleştirme Durumları”, **Eğitim Araştırmaları Dergisi.** Yıl: 3, Sayı: 11; 166–176.

TAŞAR, H. Hüseyin.

- 2000 **İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Görevlerine İlişkin Sorunları.** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

TAYMAZ, Haydar.

- 1993 **Teftiş.** Ankara: Kadioğlu Matbaası.

TERZİ, Ali Rıza.

- 1996 **İlköğretim Müfettişlerinin Teftiş Sorunları.** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

TOPRAKÇI, Erdal.

- 2001-a “Güç Merkezleri Açısından Okulun Örgütsel Farklılıkları”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi.** Yıl: 7, Sayı: 26; 277–287.

- 2001-b “Okul Müdürlerinin Planlama Yeterliği” **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.** Cilt: 1, Sayı: 1; 57–67.

- 2002-a **Sınıf Örgütünün Yönetimi.** Ankara: Ütopya Yayınevi.

- 2002-b “Okul Yöneticilerinin Eşgüdümleme Yeterliği”, **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.** Cilt: 3, Sayı: 3; 87–94.

- 2006 “Primary Schools and Compulsory Education in Turkey”, **International Journal of Educational Reform (IJER)**-Winter 2006.

TUFAN, R., R. A. URHAN.

- 2000 “Okul Yöneticilerinin Kendilerini Geliştirmeleri”, **Çağdaş Eğitim Dergisi.** Sayı: 269; 40–42.

TURAN, Hüseyin.

- 1999 **İlköğretim Müfettişleri Kurum Denetiminin Etkililiği.** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

UZUNÇARŞILI, Ülkü., Nurhayat ÖZDAYI.

- 1997 “Okul Yöneticilerinin Yaratıcılık ile Liderlik Özelliklerinin Araştırılması”, **Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi.** Sayı: 9; 359–367.

ÜSTÜN, Ahmet., Erdoğan BOZKURT.

- 2001 “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Kendilerini Algılayışlarına Göre Problem Çözme Becerilerini Etkileyen Bazı Mesleki Faktörler”, X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde sunulan bildiri, **X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi İzzet Baysal Üniversitesi 7–9 Haziran 2001 Bildiriler**, III. Cilt; 1744–1748.

YALÇIN, Murat

- 2001 **“İlköğretim Okullarında Kurum Teftişinde Karşılaşılan Sorunlar.”** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

YALÇINKAYA, Mustafa.

2002 “Açık Sistem Teorisi ve Okula Uygulanması.” **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Cilt:22, Sayı:2; 105–112.

YILMAZ, Muhittin.

1998 **İlköğretim Okullarında Ders Teftişinde Karşılaşılan Sorunlar**. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

YÜKSEL, Mustafa.

1999 **İlköğretim Okulu Müdürleri ve Müfettişlerin Değerlendirme Sürecine Gösterdikleri Davranışların Sınıf Öğretmenlerini Güdöleme Düzeyi**. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EKLER

EK 1: ANKET FORMU

Değerli Meslektaşım,

Bu anket formu, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalında çalışmakta olan "İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Sonunda Getirmiş Oldukları Önerilerin Okul Yöneticileri Tarafından Yerine Getirilme Düzeyi " konulu yüksek lisans tezi ile ilgilidir. Anketin amacı, ilköğretim müfettişlerince yapılan denetimler sonunda, denetim tebliğlerinde sıklıkla tekrarlanan sorunları ortaya çıkarak, çözümü temelinde daha etkili bir denetim anlayışının gelişmesine ve uygulamanın şekillenmesine katkı sağlamaktır. Vereceğiniz bilgiler sadece araştırma için kullanılacaktır. Yapacağınız katkıya şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarım.

Dursun ÇİĞ
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I

1. Görev Unvanınız: () İlköğretim Müfettişi () İlköğretim Müfettiş Yardımcısı
2. Müfettişlikteki kıdeminiz: () 0-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16 yıl ve üstü
3. Eğitim Durumunuz: () Önlisans () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora

BÖLÜM II

Bu bölümde yer alan sorular; İlköğretim müfettişlerince denetim sonunda yapılan önerilerin, okul müdürlerince hangi düzeyde giderildiği ile ilgilidir. Her soruya katılma derecenizi 1. Hiç (), 2. Az (), 3. Kısmen (), 4. Çoğunlukla (), 5. Tamamen (), seçeneklerinden birisine (X) işareti koyarak belirtiniz.

A – FİZİKİ DURUM		Hiç	Az	Kısmen	Çoğunlukla	Tamamen
1	Okulun fiziki koşullarının yetersizliği ile ilgili olarak belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
2	Okul, derslik ve diğer bölümlerin isimlerinin levhalara yazılarak uygun yerlere asılması ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
3	Okulun elektrik tesisatının teknik kontrolü ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
4	Okul güvenliğinin sağlanması ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
5	Okulun derslik ve diğer bölümleri ile demirbaş eşyanın genel tertip, temizlik ve bakımı ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
6	Yangından korunma önlemleri konusunda belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
7	Okul bahçesinin sportif etkinliklere uygun düzenlenmesi ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						

**Lütfen arka
sayfaya geçiniz**

B – EĞİTİM VE ÖĞRETİM DURUMU		Hiç	Az	Kısmen	Çoğunlukla	Tamamen
8	Okulda sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerin düzenlenmesi ile ilgili olarak belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
9	Okulun tören, anma ve kutlama etkinlikleri ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
10	Öğretmenler, şube ve zümre öğretmenler kurulu çalışmaları ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
11	Sosyal etkinlikler ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
12	Okul-çevre ilişkilerini geliştirici okul ve sınıf veli toplantıları ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
13	Okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
14	Okul ve sınıf seviyelerinin gerisinde kalan öğrencilerin yetiştirilmeleri ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
15	Eğitim-öğretim etkinliklerinde, eğitim teknolojilerinden verimli olarak faydalanma ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
16	Öğrenci kurullarının oluşturulması ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
17	Yönetme Yönergesi çalışmaları ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
18	Toplam Kalite Yönetimi çalışmaları ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
19	Okul Aile Birliği çalışmaları ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
20	Okul ve sınıf kitaplıklarının kitap yönünden zenginleştirilmesi ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						

Lütfen arka sayfaya geçiniz

C – BÜRO VE ÖĞRENCİ İŞLERİ		Hiç	Az	Kısmen	Çoğunlukla	Tamamen
21	Resmi evrakta yapılan kazıntı ve silinti ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
<i>Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?</i>						
22	Gelen-giden evrakların kayıtları ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
<i>Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?</i>						
23	Öğrenci kayıt (künye) defteri ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
<i>Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?</i>						
24	Sınıf geçme defterlerinin düzenlenmesi ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
<i>Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?</i>						
25	Öğrenci (ruhsal) dosyalarının işlenmesi ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
<i>Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?</i>						
26	Öğrenci nakil iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
<i>Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?</i>						
27	Öğrenci devam ve devamsızlık iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
<i>Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?</i>						
D – PERSONEL İŞLERİ						
28	Okul personelinin kişisel dosyalarının oluşturulması ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
<i>Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?</i>						
29	Kuruma gelen tebliğler dergiler, genelge ve yazıların personele duyurulması ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
<i>Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?</i>						
30	Personel izleme defterinin tutulması ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
<i>Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?</i>						
31	Aday memurların yetiştirilmesi ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
<i>Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?</i>						

Lütfen arka sayfaya geçiniz

E –HESAP AYNİYAT, DEMİRBAŞ VE DÖNER SERMAYE İŞLERİ		Hiç	Az	Kısmen	Çoğunlukla	Tamamen
32	Ana sınıfları hesap işleri ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
33	Demirbaş eşyanın numaralandırılması ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
34	Demirbaş döküm ve sayım iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
35	Demirbaş eşyanın kayıttan düşüm iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
36	Demirbaş eşyanın demirbaş defterine kayıt iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
37	Teslim alma ve sayım komisyonlarının çalışmaları ile ilgili belirtilen eksikliklerin ne derece giderildiğini düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						

EK 2: ANKET FORMU

Sayın Okul Müdürü,

Bu anket formu, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalında çalışmakta olan "İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Sonunda Getirmiş Oldukları Önerilerin Okul Yöneticileri Tarafından Yerine Getirilme Düzeyi " konulu yüksek lisans tezi ile ilgilidir. Anketin amacı, ilköğretim müfettişlerince yapılan denetimlerde sıklıkla getirilen önerilerin okul yöneticileri tarafından ne derece giderildiğini belirlemek, giderilemeyen önerilerin engellerini ortaya çıkarmaktır. Bu, uygulama düzeyinde eğitim yönetimi sisteminin geliştirilmesi yoluyla ilköğretim okulu yöneticilerinin sorunlarının çözümüne katkıda bulunacaktır. Vereceğiniz bilgiler sadece araştırma için kullanılacaktır. Yapacağınız katkıya şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarım.

Dursun ÇİĞ
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I

1. Okulunuzun bulunduğu merkez: () İl merkezi () İlçe merkezi () Belde () Köy
2. Okulunuzun türü: () İlköğretim okulu () Özel ilköğretim okulu () PİO / YİBO () BSİO
3. Görev unvanınız: () Müdür () Müdür vekili () Müdür yetkili öğretmen
4. Müdürlükteki kıdeminiz () 0-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16 yıl ve üstü
5. Eğitim Durumunuz: () Önlisans () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora
6. Bu okulda teftiş geçirdiniz mi? () Evet () Hayır

BÖLÜM II

Bu bölümde yer alan sorular; İlköğretim müfettişlerince denetim sonunda yapılan önerilerin, okul müdürlerince hangi düzeyde giderildiği ile ilgilidir. Her soruya katılma derecenizi 1. Hiç (), 2. Az (), 3. Kısmen (), 4. Çoğunlukla (), 5. Tamamen (), seçeneklerinden birisine (X) işareti koyarak belirtiniz.

A – FİZİKİ DURUM		Hiç	Az	Kısmen	Çoğunlukla	Tamamen
1	Okulun fiziki koşullarının yetersizliği ile ilgili olarak belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
2	Okul, derslik ve diğer bölümlerin isimlerinin levhalara yazılarak uygun yerlere asılması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
3	Okulun elektrik tesisatının teknik kontrolü ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
4	Okul güvenliğinin sağlanması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
5	Okulun derslik ve diğer bölümleri ile demirbaş eşyanın genel tertip, temizlik ve bakımı ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
6	Yangından korunma önlemleri konusunda belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
7	Okul bahçesinin sportif etkinliklere uygun düzenlenmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						

Lütfen arka sayfaya geçiniz

B – EĞİTİM VE ÖĞRETİM DURUMU		Hiç	Az	Kısmen	Çoğunlukla	Tamamen
8	Okulda sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerin düzenlenmesi ile ilgili olarak belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
9	Okulun tören, anma ve kutlama etkinlikleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
10	Öğretmenler, şube ve zümre öğretmenler kurulu çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
11	Sosyal etkinlikler ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
12	Okul-çevre ilişkilerini geliştirici okul ve sınıf veli toplantıları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
13	Okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
14	Okul ve sınıf seviyelerinin gerisinde kalan öğrencilerin yetiştirilmeleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
15	Eğitim-öğretim etkinliklerinde, eğitim teknolojilerinden verimli olarak faydalanma ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
16	Öğrenci kurullarının oluşturulması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
17	Yönelme Yönergesi çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
18	Toplam Kalite Yönetimi çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
19	Okul Aile Birliği çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
20	Okul ve sınıf kitaplıklarının kitap yönünden zenginleştirilmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						

Lütfen arka sayfaya geçiniz

C – BÜRO VE ÖĞRENCİ İŞLERİ		Hiç	AZ	Kısmen	Çoğunlukla	Tamamen
21	Resmi evrakta yapılan kazıntı ve silinti ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
22	Gelen-giden evrakların kayıtları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
23	Öğrenci kayıt (künye) defteri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
24	Sınıf geçme defterlerinin düzenlenmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
25	Öğrenci (ruhsal) dosyalarının işlenmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
26	Öğrenci nakil iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
27	Öğrenci devam ve devamsızlık iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
D – PERSONEL İŞLERİ						
28	Okul personelinin kişisel dosyalarının oluşturulması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
29	Kuruma gelen tebliğler dergiler, genelge ve yazıların personele zamanında duyurulması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
30	Personel izleme defterinin tutulması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
31	Aday memurların yetiştirilmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						

Lütfen arka sayfaya geçiniz

E –HESAP AYNIYAT, DEMİRBAŞ VE DÖNER SERMAYE İŞLERİ		Hiç	Az	Kısmen	Çoğunlukla	Tamamen
32	Ana sınıfları hesap işleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
33	Demirbaş eşyanın numaralandırılması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
34	Demirbaş döküm ve sayım iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
35	Demirbaş eşyanın kayıttan düşüm iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
36	Demirbaş eşyanın demirbaş defterine kayıt iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						
37	Teslim alma ve sayım komisyonlarının çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?					
Sizce, giderilememesindeki en önemli engel nedir?						

FİZİKİ DURUM FAKTÖR ANALİZİ

	Madde silinirse Cronbach's Alpha'sı
Okulun fiziki koşullarının yetersizliği ile ilgili olarak belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	,695
Okul, derslik ve diğer bölümlerin isimlerinin levhalara yazılarak uygun yerlere asılması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	,711
Okulun elektrik tesisatının teknik kontrolü ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	,675
Okul güvenliğinin sağlanması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	,705
Okulun derslik ve diğer bölümleri ile demirbaş eşyanın genel tertip, temizlik ve bakımı ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	,692
Yangından korunma önlemleri konusunda belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	,667
Okul bahçesinin sportif etkinliklere uygun düzenlenmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	,720

EĞİTİM ÖĞRETİM DURUMU FAKTÖR ANALİZİ

	Madde silinirse Cronbach's Alpha'sı
Okulda sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerin düzenlenmesi ile ilgili olarak belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	,878
Okulun tören, anma ve kutlama etkinlikleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	,890
Öğretmenler, Şube ve zümre öğretmenler kurulu çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	,879
Sosyal etkinlikler ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	,881
Okul-çevre ilişkilerini geliştirici okul ve sınıf veli toplantıları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	,883
Okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	,887
Okul ve sınıf seviyelerinin gerisinde kalan öğrencilerin yetiştirilmeleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	,885
Eğitim-öğretim etkinliklerinde, eğitim teknolojisinden verimli olarak faydalanma ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	,884
Öğrenci kurullarının oluşturulması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	,884
Yöneltilme Yönergesi çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	,882
Toplam Kalite Yönetimi çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	,880
Okul Aile Birliği çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	,882
Okul ve sınıf kitaplıklarının kitap yönünden zenginleştirilmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizizi düşünüyorsunuz?	,891

BÜRO VE ÖĞRENCİ İŞLERİ FAKTÖR ANALİZİ

	Madde silinirse Cronbach's Alpha'sı
Resmi evrakta yapılan kazıntı ve silinti ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	,841
Gelen-giden evrakların kayıtları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	,781
Öğrenci kayıt (künye) defteri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	,795
Sınıf geçme defterlerinin düzenlenmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	,796
Öğrenci (ruhsal) dosyalarının işlenmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	,804
Öğrenci nakil iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	,782
Öğrenci devam ve devamsızlık iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	,795

PERSONEL İŞLERİ FAKTÖR ANALİZİ

	Madde silinirse Cronbach's Alpha'sı
Okul personelinin kişisel dosyalarının oluşturulması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	,662
Kuruma gelen tebliğler dergiler, genelge ve yazıların personele zamanında duyurulması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	,644
Personel izleme defterinin tutulması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	,601
Aday memurların yetiştirilmesi ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	,617

HESAP, AYNİYAT, DEMİRBAŞ VE DÖNER SERMAYE İŞLERİ FAKTÖR ANALİZİ

	Madde silinirse Cronbach's Alpha'sı
Ana sınıfları hesap işleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	,880
Demirbaş eşyanın numaralandırılması ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	,679
Demirbaş döküm ve sayım iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	,636
Demirbaş eşyanın kayıttan düşüm iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	,629
Demirbaş eşyanın demirbaş defterine kayıt iş ve işlemleri ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	,677
Teslim alma ve sayım komisyonlarının çalışmaları ile ilgili belirtilen eksiklikleri ne derece giderdiğinizi düşünüyorsunuz?	,638